

V I Lenin

Socialdemokraterns två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen

Förord

I en revolutionär situation är det mycket svårt att hålla jämna steg med händelserna, som ger påfallande mycket nytt material för bedömningen av de revolutionära partiernas taktiska paroller. Denna broschyr skrevs före händelserna i Odessa. * Vi har redan i Proletarij (nr 9, Revolutionen lär oss) påpekat, att dessa händelser tvingade t o m de socialdemokrater, som skapade teorin om upproret som en process och förkastade propagandan för en provisorisk revolutionär regering, att faktiskt gå över eller börja gå över på sina opponenter sida. Revolutionen ger otvivelaktigt sina lärdomar med en snabbhet och grundlighet, som förefaller otrolig i tider av fredlig politisk utveckling. Och, vad som är särskilt viktigt, den lär inte endast ledarna utan även massorna.

Det råder inget tvivel om, att revolutionen kommer att skola arbetarmassorna i Ryssland till socialdemokratism. Revolutionen kommer att i praktiken bekräfta socialdemokraterns program och taktik genom att visa de olika samhällsklassernas verkliga natur, vår demokratiska borgerlighet och de verkliga strävandena hos bönderna, vilka är revolutionära i borgerligt demokratisk anda men bär inom sig inte "socialiseringens" idé utan den nya klasskampen mellan bondebourgeoisin och lantproletariatet. Den gamla narodismens gamla illusioner, som så tydligt lyser igenom exempelvis i programförslaget från "socialistrevolutionärernas parti" såväl i frågan om kapitalismens utveckling i Ryssland och i frågan om vårt "samhälles" demokratiska karaktär som i frågan om betydelsen av bondeupprorets fullständiga seger – alla dessa illusioner kommer revolutionen skoningslöst och slutgiltigt att skingra. De olika klasserna kommer i revolutionen att för första gången erhålla sitt verkliga politiska dop. Dessa klasser kommer att framgå ur revolutionen med en bestämd politisk fysionomi, sedan de visat sig inte blott i sina ideologers program och taktiska paroller utan även i massornas öppna politiska aktion.

Utän tvivel kommer revolutionen att skola oss, att skola folkmassorna. Men frågan för det kämpande politiska partiet är nu, om vi förmår lära revolutionen något, om vi förmår utnyttja vår socialdemokratiska läras riktighet, vår förbindelse med den enda konsekvent revolutionära klassen, proletariatet, för att ge revolutionen en proletär prägel, för att i handling och inte i ord leda revolutionen fram till en verkligt avgörande seger, för att paralysera den demokratiska bourgeoisins vacklan, kluvenhet och förräderi.

På detta mål måste vi inrikta alla våra ansträngningar. Men om vi skall kunna nå detta mål, det är dels beroende av om vår bedömning av det politiska läget och våra taktiska paroller är riktiga, dels av det stöd dessa paroller får av arbetarmassornas reella kampstyrka. Hela det vanliga, regelbundna, löpande arbete som utförs av vårt partis alla organisationer och grupper – vårt propaganda-, agitations- och organisationsarbete – är inriktat på att stärka och utvidga förbindelserna med massorna. Detta arbete är alltid nödvändigt, men i en revolutionär situation kan det mindre än någonsin anses tillräckligt. I en sådan situation trängtar arbetarklassen instinktivt till öppen revolutionär aktion, och vi måste förmå att ställa denna aktions uppgifter rätt för att sedan i vidaste utsträckning göra dem bekanta och förstådda. Man får inte glömma, att den gängse pessimismen rörande vår förbindelse med massan idag synnerligen ofta döljer borgerliga idéer om proletariatets roll i revolutionen. Förvisso måste vi fortfarande arbeta oerhört mycket på att skola och organisera arbetarklassen, men hela frågan rör sig nu

* Här avses upproret på pansarkryssaren Potemkin. (Förf:s anmärkning till 1907 års utgåva – Red)

om var den politiska tyngdpunkten för denna skolning och organisation framför allt måste ligga. I fackföreningarna och de legala samfunden eller i det väpnade upproret, i arbetet på att skapa en revolutionär armé och en revolutionär regering? Arbetarklassen skolas och organiseras på båda sätten. Båda är naturligtvis nödvändiga. Men nu, under pågående revolution, gäller hela frågan var tyngdpunkten för arbetarklassens skolning och organisation skall ligga – i det förra eller i det senare.

Revolutionens utgång blir beroende av om arbetarklassen kommer att spela rollen som bourgeoisins medhjälpare, mäktig i fråga om sin stötkraft mot självhärskardömet men politiskt vanmäktig, eller om den kommer att spela rollen som ledare för folkrevolutionen. Bourgeoisins medvetna representanter har en utmärkt känsla för detta. Just därför prisar Osvobozjdenije akimoveriet, ekonomismen inom socialdemokratien, som nu skjuter fackföreningarna och de legala samfunden i förgrunden. Just därför välkomnar hr Struve (Osvobozjdenije nr 72) akimoveriets principiella tendenser inom nyiskraismen. Just därför rasar han mot den förhatliga revolutionära trångsyntheten i beslutet på Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress.

Det är nu av största betydelse för massornas ledning att socialdemokratien har riktiga taktiska paroller. Ingenting är farligare än att i en revolutionär tid förringa betydelsen av principfasta taktiska paroller. Iskra går t ex i nr 104 faktiskt över till sina opponenter inom socialdemokratien men uttalar sig samtidigt nedlåtande om betydelsen av paroller och taktiska beslut, som går livet i förväg och anvisar den väg rörelsen, beledsagad av en rad misslyckanden, fel osv, följer. Utarbetandet av riktiga taktiska beslut har tvärtom en enorm betydelse för ett parti, som vill leda proletariatet i konsekvent marxistiska principers anda och inte bara släpas i händelsernas svans. I de resolutioner, som antogs på Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress och på konferensen med den del av partiet som avskilt sig*, finner vi de mest precisa, genomtänkta och fullständiga uttrycken för de taktiska synpunkterna, inte som de tillfälligtvis uttryckts av enskilda skribenter, utan som de antagits av ansvariga representanter för det socialdemokratiska proletariatet. Vårt parti är överlägset alla övriga genom att det har ett exakt och av alla antaget program. Det måste utgöra ett föredöme för de övriga partierna också i fråga om strikt inställning till sina taktiska resolutioner, i motsats till den demokratiska bourgeoisins opportunist som den yttrar sig i Osvobozjdenije och till de revolutionära fraser som myntats av socialistrevolutionärerna, vilka först under revolutionen kom sig för att framlägga ett ”förslag” till program och att för första gången befatta sig med frågan huruvida den revolution, som försiggår inför deras ögon, är borgerlig.

Det är därför vi anser det vara den revolutionära socialdemokratins mest aktuella uppgift att noggrant studera de taktiska resolutionerna från Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress och från konferensen, fastställa däri förekommande avvikelser från marxismens principer och klargöra för sig det socialdemokratiska proletariatets konkreta uppgifter i den demokratiska revolutionen. Denna broschyr är ägnad just åt detta. Att pröva vår taktik med ledning av marxismens principer och revolutionens lärdomar är en nödvändighet även för den, som verkligen vill bereda marken för en enhetlig taktik som grundval för ett framtida fullständigt enande av hela Rysslands socialdemokratiska arbetarparti och inte endast inskränka sig till förmaningar.

N Lenin juli 1905

* På RSDAP:s 3:e kongress (i London, maj 1905) deltog endast bolsjeviker. På ”konferensen” (i Genève vid samma tid) deltog endast mensjeviker, vilka i denna broschyr ofta kallas ”nyiskraiter”, eftersom de visserligen fortsatte att ge ut *Iskra* men genom sin dåvarande meningsfrände Trotskij lät förklara, att det låg en avgrund mellan den gamla och den nya *Iskra*. (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – *Red*)

1. Den aktuella politiska frågan

I den revolutionära situation vi upplever står frågan om att inkalla en av hela folket vald konstituerande församling på dagordningen. Hur denna fråga skall lösas råder det delade meningar om. Tre politiska riktningar gör sig gällande. Den tsaristiska regeringen medger nödvändigheten av att folkrepresentanter inkallas men vill under inga omständigheter tillåta att dessa representanters församling väljs av hela folket och blir en konstituerande församling. Den tycks, om man får tro tidningarnas meddelanden om den bulyginska kommissionens arbete, gå med på en rådgivande församling, som skall väljas utan agitationsfrihet och på grundval av ett inskränkt census- eller ett inskränkt ståndsvalsystem. Det revolutionära proletariatet kräver, såvitt det står under socialdemokratins ledning, att makten helt övergår till den konstituerande församlingen och eftersträvar i detta syfte inte bara allmän rösträtt och inte bara full agitationsfrihet, utan dessutom att den tsaristiska regeringen omedelbart störs och ersätts av en provisorisk revolutionär regering. Den liberala bourgeoisin slutligen, som uttrycker sina önskemål genom ledarna för det sk konstitutionellt demokratiska partiet, kräver inte att den tsaristiska regeringen störs, ställer inte parollen om en provisorisk regering, yrkar inte på reella garantier för att valen skall bli fullständigt fria och oklanderliga, så att representanternas församling verkligen kan väljas av hela folket och bli en verkligt konstituerande församling. I grund och botten eftersträvar den liberala bourgeoisin, som är Osvobozjdenije-riktningens enda betydande sociala stöd, en så fredlig uppgörelse som möjligt mellan tsaren och det revolutionära folket, och därtill en uppgörelse som skulle ge den, bourgeoisin, största möjliga makt och det revolutionära folket, proletariatet och bönderna, minsta möjliga.

Sådant är det politiska läget för närvarande. Detta är de tre politiska huvudriktningarna, som motsvarar det nuvarande Rysslands tre sociala huvudkrafter. Vi har redan vid flera tillfällen i Proletarij (nr 3, 4, 5^{*}) talat om hur Osvobozjdenije-anhängarna döljer sin halvhjärtade eller, för att uttrycka sig mera rakt på sak och enklare, sin mot revolutionen bedrägliga och förrädiska politik med skendemokratiska fraser. Låt oss nu betrakta hur socialdemokraterna ser på de aktuella uppgifterna. Ett utmärkt material i detta avseende erbjuder de två resolutioner, som helt nyligen antogs av RSDAP:s 3:e kongress och av "konferensen" med den del av partiet som avskilt sig. Frågan om vilken av dessa resolutioner som riktigtast beaktar det politiska läget och riktigtast bestämmer det revolutionära proletariatets taktik har en väldig betydelse, och varje socialdemokrat, som samvetsgrant vill fylla sin plikt som propagandist, agitator och organisator, måste med största uppmärksamhet sätta sig in i denna fråga och helt lämna åt sidan alla överväganden som inte rör sakens kärna.

Med ett partis taktik förstås dess politiska uppträdande eller dess politiska verksamhets karaktär, inriktning och metoder. Taktiska resolutioner antas av en partikongress för att exakt bestämma det politiska uppträdandet av partiet som helhet med hänsyn till nya uppgifter eller inför en ny politisk situation. En sådan ny situation har skapats av den i Ryssland inledda revolutionen, dvs den fullständiga, bestämda och öppna brytningen mellan folkets överväldigande flertal och den tsaristiska regeringen. Den nya frågan är vilka praktiska metoder som bör tillämpas för att inkalla en verkligen av hela folket vald och verkligt konstituerande församling (teoretiskt har socialdemokratin för länge sedan och före alla andra partier officiellt, i sitt partiprogram, avgjort frågan om en sådan församling). Om folket brutit med regeringen och massorna insett nödvändigheten av att upprätta en ny ordning, så måste det parti, som ställt som sitt mål att störta regeringen, nödvändigtvis tänka på med vilken regering den gamla regeringen, som håller på att störs, skall ersättas. En ny fråga uppstår, frågan om

* Se V I Lenin, *Revolutionär kamp och liberal mäklarverksamhet, Det revolutionära proletariatets demokratiska uppgifter och Det borgerliga förräderiets första steg, Samlade skrifter, 5:e ry upp*, b 10, 5 256-265, s 270-277, s 291-297. – Red

den provisoriska revolutionära regeringen. För att ge ett fullständigt svar på denna fråga måste det medvetna proletariats parti klargöra: 1. den provisoriska revolutionära regeringens *betydelse* i den pågående revolutionen och i proletariats hela kamp överhuvudtaget; 2. sitt eget *förhållande* till den provisoriska revolutionära regeringen; 3. de exakta villkoren för socialdemokratin *deltagande* i denna regering; 4. betingelserna för att utöva tryck på denna regering *underifrån*, dvs om socialdemokratin inte deltar i denna regering. Först då alla dessa frågor är klarlagda, kommer partiets politiska uppträdande i detta avseende att bli principfast, klart och bestämt.

Låt oss nu se hur RSDAP:s 3:e kongress löser dessa frågor i sin resolution. Här följer dess fullständiga text:

”Resolution om en provisorisk revolutionär regering.

Med beaktande av:

1) att såväl proletariats omedelbara intressen som dess intressen i kampen för socialismens slutmål kräver en så fullständig politisk frihet som möjligt och följaktligen den autokratiska styrelseformens ersättande med en demokratisk republik;

2) att förverkligandet av en demokratisk republik i Ryssland är möjligt endast som resultat av ett segerrikt folkuppror, vars organ kommer att utgöras av en provisorisk revolutionär regering, som ensam är i stånd att trygga fullständig frihet för valagitationen och att inkalla en på grundval av allmän, lika och direkt rösträtt, genom hemlig omröstning vald konstituerande församling som verkligen uttrycker folkets vilja;

3) att denna demokratiska omvälvning i Ryssland med hänsyn till landets nuvarande samhällsliga och ekonomiska struktur inte kommer att försvaga utan att stärka bourgeoisins herravälde och att bourgeoisin oundvikligen i ett givet ögonblick inte kommer att väja för något i sina försök att frånta Rysslands proletariat så mycket som möjligt av revolutionsperiodens erövringar beslutar RSDAP:s 3:e kongress:

a) det är nödvändigt att bland arbetarklassen sprida en konkret föreställning om revolutionens mest sannolika förlopp och om nödvändigheten av att det i ett bestämt ögonblick av revolutionen uppstår en provisorisk revolutionär regering, av vilken proletariatet kommer att kräva förverkligande av alla de närmaste politiska och ekonomiska kraven i vårt program (minimiprogrammet);

b) beroende på styrkeförhållandet och andra faktorer, som inte på förhand låter sig exakt bestämmas, är det tillåtet för befullmäktigade för vårt parti att delta i en provisorisk revolutionär regering i syfte att skoningslöst bekämpa alla kontrarevolutionära försök och försvara arbetarklassens självständiga intressen;

c) den oavvisliga betingelsen för ett sådant deltagande är en sträng kontroll från partiets sida över dess befullmäktigade och ett oryggligt bevarande av oberoendet för socialdemokratin, som eftersträvar en fullständig socialistisk omvälvning och därför är oförsonligt fientlig mot alla borgerliga partier;

d) oberoende av, om socialdemokratin deltagande i en provisorisk revolutionär regering blir möjligt eller inte, måste man bland proletariatets bredaste skikt propagera idén om att ett ständigt tryck på den provisoriska regeringen från det beväpnade och av socialdemokratin ledda proletariatets sida är nödvändigt för att skydda, befästa och utvidga revolutionens erövringar.”

2. Vad ger oss den av RSDAP:s 3:e kongress antagna resolutionen om den provisoriska revolutionära regeringen?

Den av RSDAP:s 3:e kongress antagna resolutionen är, som framgår av dess rubrik, helt och uteslutande ägnad frågan om den provisoriska revolutionära regeringen. Detta innebär, att socialdemokraternas deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen ingår i den som en del av frågan. Å andra sidan är det blott fråga om den provisoriska revolutionära regeringen och inte om något annat, följaktligen ingår här inte alls t ex frågan om "makterövringen" i allmänhet osv. Gjorde kongressen rätt, då den utelämnade denna sistnämnda och liknande frågor? Otvivelaktigt gjorde den det, ty det politiska läget i Ryssland ställer inte alls sådana frågor på dagordningen. Däremot har hela folket ställt självhärskardömet störtande och inkallandet av en konstituerande församling på dagordningen. Till partikongressens avgörande bör man inte ställa de frågor, som lägligt eller olägligt tagits upp av en eller annan publicist, utan sådana som har väsentlig politisk betydelse på grund av de aktuella förhållandena och till följd av samhällsutvecklingens objektiva förlopp.

Vilken betydelse har en provisorisk revolutionär regering i den nuvarande revolutionen och i proletariats allmänna kamp? Kongressens resolution klargör detta, då den redan i början påpekar att "en så fullständig politisk frihet som möjligt" är nödvändig både med hänsyn till proletariats omedelbara intressen och med hänsyn till "socialismens slutmål". Men fullständig politisk frihet kräver, att det tsaristiska självhärskardömet ersätts med en demokratisk republik, såsom redan fastställts i vårt partiprogram. Att parollen om demokratisk republik understryks i kongressens resolution är nödvändigt ur logisk och principiell synpunkt, emedan proletariats som förkämpe för demokratin just eftersträvar fullständig frihet. Detta understrykande är dessutom för närvarande så mycket mera på sin plats som monarkisterna i vårt land, nämligen det så kallade konstitutionellt "demokratiska" eller Osvoobozjdenije-partiet, just nu uppträder under "demokraternas" flagg. För att upprätta en republik är en församling av folkrepresentanter absolut nödvändig, och denna måste ovillkorligen vara vald av hela folket (på grundval av allmän, lika och direkt rösträtt och genom hemlig omröstning) samt vara konstituerande. Detta fastställs också längre fram i kongressens resolution. Men den inskränker sig inte till detta. För att upprätta en ny ordning, "som verkligen uttrycker folkets vilja", är det inte tillräckligt att kalla representanternas församling för konstituerande. Denna församling måste också ha makt och myndighet att "konstituera". I medvetande härom inskränker sig kongressens resolution inte till den formella parollen om "konstituerande församling" utan lägger också till de materiella betingelser, vilka ensamma gör det möjligt för denna församling att verkligen fullgöra sin uppgift. En sådan anvisning om de betingelser, under vilka en till namnet konstituerande församling kan bli verkligt konstituerande, är oavvisligt nödvändig, ty den liberala bourgeoisin, såsom den representeras av det konstitutionellt monarkistiska partiet, förvränger medvetet, vilket vi upprepade gånger påpekat, parollen om en av hela folket vald konstituerande församling och gör den till en tom fras.

Kongressens resolution säger, att *endast* en provisorisk revolutionär regering, och därtill en regering som är det segerrika folkupprorets organ, förmår trygga fullständig frihet för valagitationen och inkalla en församling, som verkligen uttrycker folkets vilja. Är denna sats riktig? Den som tänker bestrida den måste göra gällande att den tsaristiska regeringen kan låta bli att räcka reaktionen handen, att den är i stånd att vara neutral under valen, att den kan sörja för att folkets vilja verkligen kommer till uttryck. Dylika påståenden är så absurda, att ingen försvarar dem öppet, men i hemlighet framförs de under liberal flagg just av våra Osvoobozjdenije-anhängare. Någon måste inkalla konstituerande församlingen, någon måste se till att valen blir fria och korrekt genomförda, någon måste överlämna makten och myndigheten helt och hållet åt denna församling. Endast en revolutionär regering, som är upprorets organ, kan helt uppriktigt vilja detta och vara i stånd att göra allt för att förverkliga detta. Den tsaristiska

regeringen kommer oundvikligen att motarbeta detta. En liberal regering, som träffat en uppgörelse med tsaren och inte helt stöder sig på folkupproret, är varken i stånd att uppriktigt önska det eller att förverkliga det, även om den aldrig så uppriktigt önskade det. Kongressens resolution ger följaktligen den enda riktiga och helt konsekventa demokratiska parollen.

Men bedömningen av den provisoriska revolutionära regeringens betydelse vore ofullständig och oriktig, om man lämnade ur sikte den demokratiska omvälvningens klasskaraktär. I resolutionen tillfogas därför, att omvälvningen kommer att stärka bourgeoisins herravälde. Detta är oundvikligt under det nuvarande, dvs det kapitalistiska, sociala och ekonomiska systemet. Men resultatet av att bourgeoisins herravälde stärks över ett proletariat, som i någon mån åtnjuter politisk frihet, måste ofrånkomligt bli en hårdnackad kamp emellan om makten, desperata försök från bourgeoisins sida att ”frånta proletariatet revolutionsperiodens erövringar”. Då proletariatet framom alla och i spetsen för alla kämpar för demokratin, får det därför inte för ett ögonblick glömma de nya motsättningar som den borgerliga demokratin här i sitt sköte och den nya kampen.

I den del av resolutionen vi granskat bedöms sålunda den provisoriska revolutionära regeringens betydelse uttömmande såväl i dess förhållande till kampen för frihet och för republik som i dess förhållande till konstituerande församlingen och den demokratiska omvälvningen, som bereder mark för den nya klasskampen.

Nästa fråga är hur proletariatet i allmänhet bör ställa sig till den provisoriska revolutionära regeringen. Kongressresolutionen svarar härpå först och främst med det direkta rådet till partiet att inom arbetarklassen sprida övertygelsen om att en provisorisk revolutionär regering är nödvändig. Arbetarklassen måste bli medveten om denna nödvändighet. Medan den ”demokratiska” bourgeoisin undanskymmer frågan om den tsaristiska regeringens störtande, måste vi ställa den i förgrunden och med eftertryck betona nödvändigheten av en provisorisk revolutionär regering. Än mer: vi måste ange ett aktionsprogram för denna regering, ett program som motsvarar det innevarande historiska momentets objektiva betingelser och den proletära demokratis uppgifter. Detta program utgör vårt partis *hela* minimiprogram, programmet för de närmaste politiska och ekonomiska omdaningarna, som dels är fullt genomförbara på grundval av de givna sociala och ekonomiska förhållandena, dels nödvändiga för nästa steg framåt, för att förverkliga socialismen.

Således klarlägger resolutionen fullständigt den provisoriska revolutionära regeringens karaktär och målsättning. Enligt sitt ursprung och sin grundkaraktär måste denna regering vara folkupprorets organ. Enligt sin formella bestämmelse måste den vara ett verktyg för att inkalla en av hela folket vald konstituerande församling. Innehållet i dess verksamhet måste vara att förverkliga den proletära demokratis minimiprogram såsom det enda, vilket kan säkerställa det mot självhärskardömet revolterande folkets intressen.

Någon kanske invänder, att en provisorisk regering, eftersom den är provisorisk, inte kan genomföra ett positivt program, som ännu inte godkänts av hela folket. En sådan invändning skulle endast vara en sofism av reaktionärer och anhängare av självhärskardömet. Att inte genomföra något positivt program vore detsamma som att tolerera tillvaron av det murkade självhärskardömets feodala förhållanden. Endast en regering av förrädare mot revolutionens sak men inte en regering, som är folkupprorets organ, skulle kunna tolerera sådana förhållanden. Det vore ett hån, om någon föreslog, att man skulle avstå från att i verkligheten genomföra församlingsfriheten tills denna frihet erkänts av den konstituerande församlingen, under den förevändningen att den konstituerande församlingen måhända inte skulle komma att erkänna församlingsfriheten! Ett likadant hån är invändningen mot att den provisoriska revolutionära regeringen omedelbart skall förverkliga minimiprogrammet.

Slutligen må anmärkas att resolutionen, då den ställer minimiprogrammets förverkligande som den provisoriska revolutionära regeringens uppgift, därmed undanröjer de absurda halv-anarkistiska tankarna på att omedelbart förverkliga maximiprogrammet, att erövra makten för att genomföra den socialistiska omvälvningen. Rysslands ekonomiska utvecklingsnivå (en objektiv betingelse) och nivån på de breda proletära massornas medvetenhet och organisation (en subjektiv betingelse, som är ouplösligt förbunden med den objektiva) omöjliggör arbetarklassens omedelbara fullständiga frigörelse. Endast helt okunniga personer kan ignorera den pågående demokratiska omvälvningens borgerliga karaktär. Endast de mest naiva optimister kan glömma hur litet arbetarmassorna ännu vet om socialismens mål och sätten att förverkliga den. Och vi är dock alla övertygade om att arbetarnas frigörelse endast kan vara deras eget verk. Utan massornas medvetenhet och organisation, utan deras förberedelse och skolning i den öppna klasskampen mot hela bourgeoisin kan det inte ens bli tal om någon socialistisk revolution. Och som svar på de anarkistiska invändningarna, som går ut på att vi skulle uppskjuta den socialistiska omvälvningen, säger vi: vi uppskjuter den inte utan vi tar det första steget i riktning mot den på det enda möjliga sättet och på den enda säkra vägen, nämligen den demokratiska republikens väg. Den som vill komma till socialismen på någon annan väg än genom den politiska demokratin, han kommer oundvikligen till slutsatser, som är absurda och reaktionära såväl i ekonomisk som i politisk mening. Om några arbetare i det givna ögonblicket frågar oss varför vi inte förverkligar maximiprogrammet, så svarar vi dem med att hänvisa till hur främmande de demokratiskt sinnade folkmassorna ännu är för socialismen, hur outvecklade klassmotsättningarna ännu är och hur oorganiserade proletärerna ännu är. Organisera då hundratusentals arbetare överallt i Ryssland och väck miljonernas sympati för ert program! Försök göra detta och inskränk er inte till välljudande men tomma anarkistiska fraser – och då skall ni genast inse, att fullgörandet av detta organisationsarbete, spridandet av denna socialistiska upplysning är beroende av att demokratiska omdaningar genomförs så fullständigt som möjligt.

Låt oss gå vidare. Då den provisoriska revolutionära regeringens betydelse och proletarietets förhållande till denna regering klarlagts, uppstår följande fråga: är vårt deltagande i den tillåtligt (aktion ovanifrån) och under vilka förutsättningar? Hurudan måste vår aktion underifrån vara? Resolutionen ger precisa svar på båda dessa frågor. Den förklarar bestämt, att socialdemokratins deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen (under den demokratiska omvälvningens epok, en epok av kamp för republiken) principiellt är *tillåtligt*. Med denna deklaration skiljer vi oss oåterkalleligt både från anarkisterna, som principiellt besvarar denna fråga nekande, och från socialdemokratins svanspolitiker (à la Martynov och nyiskraiterna), som sökte skrämja oss med utsikten till ett sådant läge, då detta deltagande kunde visa sig vara nödvändigt för oss. Med denna förklaring har RSDAP:s 3:e kongress definitivt förkastat nya Iskras tanke att socialdemokratins deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen är ett slags millerandism, att ett sådant deltagande är principiellt otillåtligt, emedan det skulle innebära en sanktionering av det borgerliga systemet osv.

Men frågan om den principiella tillåtligheten löser givetvis inte frågan om den praktiska ändamålsenligheten. Under vilka förhållanden är denna nya kampform, kampen ”ovanifrån”, som godkändes av partiets kongress, ändamålsenlig? Det är självklart, att det inte nu är möjligt att tala om de konkreta villkoren, t ex styrkeförhållandet o d, och resolutionen avstår naturligtvis från att i förväg bestämma dessa villkor. Ingen klok människa åtar sig att nu förutsäga någon-ting om den fråga som intresserar oss. Man kan och bör definiera vårt deltagandes karaktär och syfte. Det gör också resolutionen då den påpekar två syften med deltagandet: 1) skoningslös kamp mot de kontrarevolutionära försöken och 2) försvar av arbetarklassens självständiga intressen. I en tid då liberala borgare ivrigt börjar svamla om reaktionens mentalitet (se hr Struves högst lärorika Öppna brev i Osvobozjdenije nr 71), då de försöker skrämja det

revolutionära folket och förmå det till eftergivenhet mot självhärskardömet, i denna tid är det för proletariats parti särskilt på sin plats att påminna om uppgiften att föra ett verkligt krig mot kontrarevolutionen. Sist och slutligen är det endast styrka som avgör den politiska frihetens och klasskampens stora frågor, och vi måste vinnlägga oss om att denna styrka förbereds och organiseras och att den används aktivt, inte endast i defensivt utan även i offensivt syfte. Den långa epok av politisk reaktion, som sedan Pariskommunens tid nästan oavbrutet härskat i Europa, har gjort oss alltför vana vid tanken på aktion enbart ”underifrån”, har gjort oss alltför benägna att betrakta kampen enbart som försvarskamp. Vi har nu utan tvivel inträtt i en ny epok. En period av politiska konvulsioner och revolutioner har börjat. Under en sådan period som Ryssland genomlever är det otillåtligt att inskränka sig till den gamla schablonen. Man måste propagera idén om aktion ovanifrån, förbereda sig till de mest energiska offensivaktioner och studera förutsättningarna och formerna för sådana aktioner. Kongressens resolution skjuter två av dessa betingelser i förgrunden: den ena rör den formella sidan av socialdemokratins deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen (sträng kontroll från partiets sida över dess befullmäktigade), den andra rör detta deltagandes själva karaktär (att inte för ett ögonblick lämna ur sikte målet – den fullständiga socialistiska omvälvningen).

Sedan resolutionen sålunda från alla sidor klarlagt partiets politik vid aktion ”ovanifrån” – denna nya, hittills nästan okända kampmetod – förutser den även det fall, då vi inte lyckas agera ovanifrån. Under alla omständigheter är vi förpliktade att påverka den provisoriska revolutionära regeringen underifrån. För att kunna utöva ett sådant tryck underifrån måste proletariats vara beväpnat – ty i en revolutionär situation utvecklar sig händelserna särskilt snabbt till öppet inbördeskrig – och stå under socialdemokratins ledning. Syftet med dess väpnade tryck är ”att skydda, befästa och utvidga revolutionens erövringar”, dvs de erövringar som med hänsyn till proletariats intressen måste bestå i att hela vårt minimiprogram förverkligas.

Härmed slutar vi vår korta analys av 3:e kongressens resolution om en provisorisk revolutionär regering. Som läsaren ser, klarlägger resolutionen både den nya frågans betydelse, det proletära partiets ställning till denna fråga och partiets politik såväl inom som utanför den provisoriska revolutionära regeringen.

Låt oss nu se på ”konferensens” motsvarande resolution.

3. Vad är ”revolutionens avgörande seger över tsarismen”?

”Konferensens” resolution är ägnad frågan ”om makterövringen och deltagandet i den provisoriska regeringen”.^{*} Såsom vi påpekat, rymmer redan denna frågeställning begreppsförvirring. Å ena sidan ställs frågan i inskränkt mening: endast om vårt deltagande i den provisoriska regeringen och inte i allmänhet om partiets uppgifter i förhållande till den provisoriska revolutionära regeringen. Å andra sidan sammanblandas två helt olika frågor: om vårt deltagande i ett av den *demokratiska* omvälvningens stadier och om den *socialistiska* omvälvningen. I själva verket är socialdemokratins ”makterövring” just den socialistiska omvälvningen och kan, om man använder dessa ord i deras direkta och vanliga betydelse, inte heller vara någonting annat. Men om man uppfattar dem som en makterövring inte för den socialistiska utan för den demokratiska omvälvningen, vad är det då för mening med att tala inte bara om deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen utan även om ”makterövring” *överhuvudtaget*? Uppenbarligen har våra ”konferensare” själva inte riktigt vetat vad de egentligen skulle tala om: den demokratiska eller den socialistiska omvälvningen. Den som följt litteraturen i denna fråga vet, att det var kamrat Martynov som lade grunden till denna

^{*} Den fullständiga texten till denna resolution kan läsaren rekonstruera av de citat, som anförts på sidorna 400, 403f, 407, 431 och 433f i denna broschyr. (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – Red)

förvirring i sin berömda Två slags diktatur: nyiskraiterna påminner sig ogärna det sätt varpå frågan (redan före den 9 januari) ställdes i detta svanspolitikens mästerverk, men dess ideologiska inflytande på konferensen står utom allt tvivel.

Men låt oss lämna resolutionens rubrik åsido. Dess innehåll uppvisar fel, som är ojämförligt djupare och allvarligare. Så här lyder dess första del:

”Revolutionens avgörande seger över tsarismen kan kännetecknas antingen av att det bildas en provisorisk regering, sons framgång ur det segerrika folkupproret, eller av ett revolutionärt initiativ från en eller annan representantinstitution, som under det direkta revolutionära trycket från folkets sida beslutar att organisera en av hela folket vald konstituerande församling.”

Man säger oss således, att revolutionens avgörande seger över tsarismen kan bestå både i ett segerrikt uppror och – i en representantinstitutions beslut att organisera en konstituerande församling! Vad är detta? Hur hänger det ihop? En avgörande seger kan kännetecknas av ett ”beslut” att organisera en konstituerande församling?? Och en sådan ”seger” jämförs med bildandet av en provisorisk regering, ”som framgång ur det segerrika folkupproret”!! Konferensen har inte lagt märke till att ett *segerrikt* folkuppror och *bildandet* av en provisorisk regering betyder revolutionens seger i handling, medan ett ”beslut” att organisera en konstituerande församling betyder revolutionens seger endast i ord.

De nyiskraitiska mensjevnikernas konferens har begått samma fel, som liberalerna, Osvobozjdenije-anhängarna, ständigt begår. Osvobozjdenije-anhängarna svamlar om en ”konstituerande” församling men blundar försagt för det faktum, att makten och herraväldet förblir i tsarens händer, och glömmer att man för att kunna ”konstituera” måste ha *makt* att konstituera. Konferensen har också glömt, att det är lång väg från ett ”beslut” som fattats av representanter, vilka de vara må, till förverkligandet av detta beslut. Likaså har konferensen glömt, att så länge makten förblir i tsarens händer förblir alla beslut av representanter, vilka de vara må, ett lika tomt och ynkligt prat som de ”beslut” visade sig vara, som fattades av det från 1848 års tyska revolution berömda Frankfurtparlamentet. Det revolutionära proletariats representant, Marx, gisslade i sin Neue Rheinische Zeitung med skoningslösa sarkasmer liberalerna av Osvobozjdenije-anhängarnas typ i Frankfurt just för att de uttalade vackra ord, fattade allsköns demokratiska ”beslut” och ”konstituerade” allehanda friheter men i verkligheten lät makten stanna i kungens händer och inte organiserade en väpnad kamp mot de militära styrkor, som stod till kungens förfogande. Och medan Osvobozjdenije-anhängarna i Frankfurt pratade, bidade kungen sin tid, förstärkte sina stridskrafter, och kontrarevolutionen, som stödde sig på verklig styrka, slog ned demokraterna med alla deras vackra ”beslut”.

Konferensen har med en avgörande seger jämfört en sak som just saknar en segers avgörande förutsättning. Hur kunde socialdemokrater, som erkänner vårt partis republikanska program, begå detta fel? För att förstå denna sällsamma företeelse måste vi gå till 3:e kongressens resolution om den del av partiet som avskilt sig.* I denna resolution påpekas, att

* Vi anför här den fullständiga texten till denna resolution: ”Kongressen konstaterar, att det allt sedan tiden för RSDAP:s kamp mot ekonomismen till dags dato inom partiet funnits kvar schatteringar, som i olika grad och i olika avseenden är besläktade med ekonomismen och som kännetecknas av en gemensam tendens att undervärdera den betydelse elementen av medvetenhet i den proletära kampen har och att underordna dem under spontanitetens element. Representanterna för dessa schatteringar framför teoretiskt i organisationsfrågan principen om organisationen som en process, vilken princip inte överensstämmer med ett planmässigt utformat partiarbete. I praktiken genomför de i en mängd fall ett system av avvikelser från partidisciplinen, och i andra fall vänder de sig till den minst medvetna delen av partiet med förkunnelsen om en bred tillämpning av valprincipen, utan att ta hänsyn till de objektiva förhållandena i den ryska verkligheten, samt försöker undergräva de för närvarande enda möjliga grundvalarna för partiets sammanhållning. I de taktiska frågorna utmärker de sig för sin strävan att inskränka partiarbetets slagkraft, då de uttalar sig mot en i förhållande till de liberalt borgerliga partierna fullständigt oberoende partitaktik, mot möjligheten och önskvärdheten för vårt parti att åta sig rollen som organisa-

det i vårt parti finns kvar olika ”med ekonomismen besläktade” strömningar. Våra konferensare (det är sannerligen inte för ro skull de befinner sig under Martynovs ideologiska ledning) resonerar om revolutionen i precis samma anda som ekonomisterna resonerade om den politiska kampen eller om 8-timmars arbetsdag. Ekonomisterna satte ju strax igång ”stadiumteorin”: 1) kamp för rättigheterna, 2) politisk agitation, 3) politisk kamp – eller 1) 10-timmars arbetsdag, 2) 9-timmars arbetsdag, 3) 8-timmars arbetsdag. Vilka resultat denna ”taktik som process” har gett är tillräckligt känt för alla. Nu föreslår man oss att helt vackert i förväg dela upp också revolutionen i stadier: 1) tsaren inkallar en representativ institution; 2) denna representativa institution ”beslutar” under ”folkets” tryck att organisera en konstituerande församling; 3) ... om det tredje stadiet har mensjevnikerna ännu inte blivit ense; de har glömt, att folkets revolutionära tryck möts av tsarismens kontrarevolutionära tryck, och att ”beslutet” därför antingen inte blir genomfört eller att det återigen blir folkupprorets seger eller nederlag som avgör det hela. Konferensens resolution liknar på pricken följande resonemang av ekonomisterna: arbetarnas avgörande seger kan krönas med antingen ett revolutionärt genomförande av 8-timmars arbetsdag eller beviljandet av 10-timmars arbetsdag och ett ”beslut” att övergå till 9-timmarsdag ... Det är på pricken detsamma.

Man kan kanske invända, att resolutionens författare inte hade för avsikt att *jämställa* upprorets seger med ett ”beslut” från den av tsaren inkallade representativa institutionen och att de bara ville förutse partiets taktik i det ena och det andra fallet. På detta svarar vi: 1) Resolutionens text kallar direkt och otvetydigt den representativa institutionens *beslut* ”en avgörande seger för revolutionen över tsarismen”. Kanske är detta resultatet av en slarvig redigering, och kanske formuleringen kan rättas till med ledning av protokollen, men så länge den inte rättats till kan denna formulering endast ha en mening, och denna mening går helt i *Osvobozjdenijes anda*. 2) Den med Osvobozjdenije överensstämmande tankegång, som resolutionens författare hemfallit åt, framträder ännu påtagligare i andra av nyiskraiternas litterära alster. Så går exempelvis artikeln ”Zemskij sobor och vår taktik” i Tifliskommitténs organ Sotsial-Demokrat (på georgiska; artikeln fick mycket beröm i Iskra nr 100) ända därhän, att den påstår, att en ”taktik”, ”som gör Zemskij sobor [om vars inkallande vi ännu ingenting vet med bestämdhet, tillfogar vi för vår del!] till medelpunkt för vår aktion, är fördelaktigare för oss” än det väpnade upprorets ”taktik” och upprättandet av en provisorisk revolutionär regering. Vi skall senare återkomma till denna artikel. 3) Man kan inte ha någonting emot en förberedande diskussion om partiets taktik både för det fall att revolutionen segrar och för det fall att den lider nederlag, både för det fall att upproret blir framgångsrikt och för det fall att det inte förmår flamma upp till en verklig kraft. Det är möjligt, att den tsaristiska regeringen lyckas inkalla en representativ församling för att få till stånd en uppgörelse med den liberala bourgeoisin – 3:e kongressens resolution, som förutser detta, talar direkt om ”en hycklande politik”, om ”pseudodemokrati” och om ”karikatyrer av en folkrepresentation i stil med den s k Zemskij sobor”.* Men saken är just den, att detta inte

tör av folkupproret och mot partiets deltagande i en provisorisk demokratisk-revolutionär regering, oavsett under vilka förhållanden detta deltagande skulle äga rum.

Kongressen uppmanar alla partimedlemmar att överallt föra en energisk ideologisk kamp mot dylika partiella avvikelser från den revolutionära socialdemokratins principer men finner samtidigt att det är tillåtligt att personer, som i en eller annan utsträckning ansluter sig till dylika åsikter, deltar i partiorganisationerna, dock under den oavvisliga förutsättningen, att de erkänner partikongresserna och partistadgarna samt helt underordnar sig partidisciplinen.” (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – *Red*)

* Här följer texten till denna resolution om inställningen till regeringens taktik omedelbart före omvälvningen.

”Med beaktande av att regeringen under den nuvarande revolutionära perioden, i syfte att skydda sig själv, skärper de gängse repressalierna, som företrädesvis är riktade mot proletariatets medvetna element, och på samma gång 1) genom eftergifter och löften om reformer söker politiskt korrumpera arbetarklassen och därmed dra bort den från den revolutionära kampen; 2) i samma syfte ger sin hycklande eftergiftspolitik pseudodemokratiska former, från en inbjudan till arbetarna att välja representanter till kommissioner och

sågs i resolutionen om den provisoriska revolutionära regeringen, emedan det inte har något samband med den provisoriska revolutionära regeringen. Detta fall skjuter problemet om upproret och bildandet av en provisorisk revolutionär regering åt sidan, ändrar problemets karaktär osv. Men nu är det inte fråga om att alla slags kombinationer är möjliga, att både segrar och nederlag, både direkta vägar och omvägar är möjliga, utan det är fråga om att det är otillåtligt för en socialdemokrat att bringa förvirring i arbetarnas föreställning om den verkligt revolutionära vägen och att det är otillåtligt att i likhet med Osvobozjdenije kalla det sakläge för en avgörande seger, där det *främsta* villkoret för segern saknas. Det är möjligt, att vi inte heller får 8-timmars arbetsdag på en gång utan blott genom en lång omväg. Men vad skulle ni säga om en person, vilken som seger för arbetarna betecknar en sådan maktlöshet, en sådan svaghet hos proletariatet, att det *är ur stånd* att förhindra dröjsmål, uppskov, köpslagan, förräderi och reaktion? Det är möjligt, att den ryska revolutionen kommer att sluta med ett ”konstitutionellt missfall”, som Vperjod* en gång uttryckte sig, men kan detta rättfärdiga en socialdemokrat, som omedelbart före den avgörande kampen skulle beteckna detta missfall som ”en avgörande seger över tsarismen”? I värsta fall är det möjligt, att vi inte bara kommer att misslyckas med att tillkämpa oss republiken, utan att även författningen endast blir illusorisk, blir en ”Sjipovförfattning”, men kan därav följa att en socialdemokrat skulle vara ursäktad om han skymmer undan vår republikanska paroll?

Nyiskraiterna har naturligtvis ännu inte gått så långt som till att skymma undan denna paroll. Men i vilken grad den revolutionära andan övergett dem, i vilken grad sterila resonemang dolt ögonblickets kampuppgifter för dem framgår särskilt tydligt av att de i sin resolution just *glömt* att tala om republiken! Det är otroligt, men sant. Alla socialdemokratins paroller har bekräftats, upprepats, förklarats och behandlats detaljerat i konferensens olika resolutioner, och inte ens det, att arbetarna på företagen skall välja förtroendemän och deputerade, har utelämnats – man fann bara inget tillfälle att minnas republiken i resolutionen om den provisoriska revolutionära regeringen. Att tala om folkupprorets ”seger”, om bildandet av en provisorisk regering utan att påvisa i vilket förhållande dessa ”åtgärder” och handlingar står till erövringen av republiken, det innebär att skriva en resolution inte för att leda proletariatets kamp utan för att linka efter i den proletära rörelsens släptåg.

Sammanfattningsvis: den första delen av resolutionen gav 1) alls ingen klarhet om den provisoriska revolutionära regeringens betydelse med hänsyn till kampen för republiken och till tryggheten av en verklig av hela folket vald och verkligt konstituerande församling; 2) förorsakade direkt förvirring i proletariatets demokratiska medvetenhet genom att likställa ett

konferenser till karikatyrer av en folkrepresentation i stil med den s k Zemskij sobor; 3) organiserar s k svarta hundraden” och överhuvudtaget uppviglar alla reaktionära, omedvetna eller av ras- och religionshat förblindade folkelement mot revolutionen – beslutar RSDAP:s 3:e kongress föreslå alla partiorganisationer:

a) att avslöja de reaktionära syftena med regeringens eftergifter och i propagandan och agitationen understryka dels deras nödtvungnas karaktär, dels den absoluta omöjligheten för självhärskardömet att bevilja reformer, som tillfredsställer proletariatet;

b) att utnyttja valagitationen för att upplysa arbetarna om den verkliga innebörden av dylika regeringsåtgärder och bevisa nödvändigheten för proletariatet att på revolutionär väg inkalla en konstituerande församling på grundval av allmän, lika och direkt rösträtt med hemlig omröstning;

c) att organisera proletariatet för att omedelbart på revolutionär väg genomföra 8-timmars arbetsdag och arbetarklassens andra aktuella krav;

d) att organisera väpnat motstånd mot de svarta hundradenas aktioner och överhuvudtaget mot alla av regeringen ledda reaktionära element.” (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – Red)

* Tidningen *Vperjod* började utkomma i Genève i januari 1905 som organ för partiets bolsjevikiska del. Från januari till maj utkom 18 nummer. Från maj började *Proletarij* utkomma som RSDAP:s huvudorgan i stället för *Vperjod* i enlighet med ett beslut som fattats på RSDAP:s 3:e kongress. (Denna kongress hölls i maj i London. Mensjevikerna kom inte till kongressen utan organiserade en egen ”konferens” i Genève.) (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – Red)

sådant sakläge, där just det främsta villkoret för en verklig seger ännu fattas, med revolutionens avgörande seger över tsarismen.

4. Det monarkiska systemets avskaffande och republiken

Låt oss övergå till nästa del av resolutionen:

”... Både i det ena och det andra fallet kommer en sådan seger att bli början till en ny fas i den revolutionära epoken.

Den uppgift, som de objektiva betingelserna för samhällsutvecklingen spontant ställer under denna nya fas, är att slutgiltigt avskaffa hela den monarkiska ståndregimen i en process av inbördes kamp mellan elementen i det politiskt befriade borgerliga samhället för att förverkliga sina sociala intressen och omedelbart överta makten.

Därför måste även en provisorisk regering, som skulle åta sig att förverkliga denna till sin historiska karaktär borgerliga revolutions uppgifter, samtidigt som den reglerar den inbördes kampen mellan de antagonistiska klasserna inom den nation som håller på att befria sig, inte endast driva den revolutionära utvecklingen framåt utan även bekämpa de av dess faktorer, sons hotar det kapitalistiska systemets grundvalar.”

Låt oss dröja vid denna del, som utgör ett självständigt avsnitt av resolutionen. Grundtanken i de av oss citerade utläggningarna sammanfaller med den som framförts i punkt 3 i kongressens resolution. Men vid en jämförelse mellan dessa delar i de båda resolutionerna faller genast följande fundamentala skillnad mellan dem i ögonen. Kongressens resolution, som med ett par ord karakteriserar revolutionens samhälleligt ekonomiska grundval, riktar hela uppmärksamheten på den skarpt markerade kampen mellan klasserna för bestämda erövringar och skjuter proletarietets kampuppgifter i förgrunden. Konferensens resolution, som på ett utdraget, dimmigt och virrigt sätt beskriver revolutionens samhälleligt ekonomiska grundval, talar mycket oklart om kampen för bestämda erövringar och lämnar proletarietets kampuppgifter fullständigt i skuggan. Konferensens resolution talar om att avskaffa det gamla systemet under en process av inbördes kamp mellan samhällets element. Kongressens resolution säger att vi, proletarietets parti, måste genomföra detta avskaffande, att ett verkligt avskaffande kan uppnås endast genom att upprätta den demokratiska republiken, att vi måste tillkämpa oss denna republik, att vi kommer att kämpa för den och för fullkomlig frihet inte endast mot självhärskardömet utan även mot bourgeoisin, när den gör försök (och det kommer den ovillkorligen att göra) att ta ifrån oss våra erövringar. Kongressens resolution kallar en bestämd klass till kamp för ett noga bestämt, näraliggande mål. Konferensens resolution resonerar om de olika krafternas inbördes kamp. Den ena resolutionen ger uttryck åt den aktiva kampens mentalitet, den andra åt ett passivt betraktande. Den ena är alltigenom en appell till levande verksamhet, den andra till sterilt resonande. Båda resolutionerna förklarar, att den pågående omvälvningen endast är ett första steg för oss, vilket kommer att följas av ytterligare ett. Men därav drar den ena resolutionen den slutsatsen, att man måste ta detta första steg så fort som möjligt för att snarast ha det överståndet, tillkämpa sig republiken, skoningslöst krossa kontrarevolutionen och bereda marken för det andra steget. Den andra resolutionen däremot rinner så att säga ut i ordrika beskrivningar av detta första steg och (förlåt det vulgära uttrycket) snuttar fram tankar med anledning av det. Kongressens resolution tar marxismens gamla och evigt nya tankar (om den demokratiska omvälvningens borgerliga karaktär) som inledning eller som första premisser för slutsatserna om de progressiva uppgifterna för den progressiva klassen, vilken kämpar både för den demokratiska och den socialistiska omvälvningen. Konferensens resolution blir helt enkelt stående vid blotta inledningen, idisslar den och kommer med snusföruftigheter om den.

Denna skillnad är just densamma, som sedan gammalt delat de ryska marxisterna i två flyglar: under den legala marxismens förgångna tid i en resonande och en kämpande flygel, och

under den begynnande massrörelsens epok i en ekonomisk och en politisk flygel. Ur marxismens riktiga premisser om de djupa ekonomiska rötterna för klasskampen i allmänhet och den politiska kampen i synnerhet drog ekonomisterna den originella slutsatsen, att man måste vända den politiska kampen ryggen, hämma dess utveckling, inskränka dess räckvidd och reducera dess uppgifter. Den politiska flygeln drog däremot av samma premisser en annan slutsats, nämligen att ju djupare rötterna för vår kamp för närvarande ligger, desto vidare, djärvare, beslutsammare och initiativrikare måste vi föra denna kamp. Samma kontrovers har vi också nu framför oss i en annan situation och i förändrad form. Ur premisserna att den demokratiska omvälvningen ännu ingalunda är socialistisk, att den ingalunda "intresserar" endast de egendomslösa och att dess djupaste rötter ligger i hela det borgerliga samhällets ofrånkomliga brister och behov, drar vi slutsatsen, att den progressiva klassen måste ställa sina demokratiska uppgifter så mycket djärvare, formulera dem så mycket skarpare och slutgiltigt, framföra den direkta parollen om republik, propagera idén om nödvändigheten av en provisorisk revolutionär regering, nödvändigheten av att skoningslöst krossa kontrarevolutionen. Men våra opponenter, nyiskraiterna, drar ur samma premisser den konklusionen, att man inte bör ge de demokratiska slutsatserna en definitiv formulering, att man kan underlåta att bland de praktiska parollerna föra fram parollen om republik, att man kan låta bli att propagera idén om den provisoriska revolutionära regeringens nödvändighet, att också beslutet om inkallandet av en konstituerande församling kan betecknas som en avgörande seger och att det vore tillåtligt att inte ställa uppgiften om kamp mot kontrarevolutionen som vår aktiva uppgift, utan att dränka den i en dimmig (och, som vi strax skall få se, oriktigt formulerad) hänvisning till "processen av inbördes kamp". Detta är inget språk för politiker, det är ett språk för något slags arkivarier!

Ju uppmärksamman man granskar de enskilda formuleringarna i nyiskraiternas resolution, desto tydligare framträder dess största egendomligheter, vilka vi nyss påpekat. Det talas t ex om "processen av inbördes kamp mellan elementen i det politiskt befriade borgerliga samhället". Då vi erinrar oss det tema som resolutionen skrivits om (den provisoriska revolutionära regeringen), måste vi med förvåning fråga: Om man talar om processen av inbördes kamp, hur kan man då förtiga de element, som politiskt *förslavar* det borgerliga samhället? Tror konferensarna, att så snart de förutsatt att revolutionen skall segra skulle dessa element redan ha försvunnit? En sådan tanke vore överhuvudtaget en absurditet och i detta fall ett uttryck för den största politiska naiviteten och politiska kortsynthet. Efter revolutionens seger över kontrarevolutionen försvinner inte kontrarevolutionen utan börjar tvärtom oundvikligt en ny, ännu mer förbittrad kamp. Då vi i en resolution gör en analys av de uppgifter, som uppstår vid revolutionens seger, måste vi ägna mycket stor uppmärksamhet åt uppgifterna att slå tillbaka den kontrarevolutionära anstormningen (vilket också gjorts i kongressens resolution) och inte dränka dessa för ett kämpande parti omedelbara, brännande och dagsaktuella politiska uppgifter i allmänna resonemang om vad som kommer *efter* den nuvarande revolutionära epoken och vad som kommer att ske, då ett "politiskt *befriat samhälle*" redan existerar. Liksom ekonomisterna skylde sin oförmåga att förstå de dagsaktuella politiska uppgifterna med hänvisningar till allmänna sanningar om politikens underordnande under ekonomin, så skyler nyiskraiterna sin oförmåga att förstå de dagsaktuella revolutionära uppgifterna för detta samhälles politiska *befrielse* med sina hänvisningar till allmänna sanningar om kampen inom det politiskt *befriade* samhället.

Ta uttrycket "att slutgiltigt avskaffa hela den monarkiska ståndregimen". På ryska betyder det monarkiska systemets slutgiltiga avskaffande att en demokratisk republik upprättas. Men för vår gode Martynov och hans beundrare förefaller ett sådant uttryck alltför enkelt och klart. De vill ovillkorligen "fördjupa" det och uttrycka sig klokare. Resultatet blir å ena sidan komiska ansträngningar att verka djupsinniga. Å andra sidan får vi en beskrivning i stället för

en paroll, och i stället för en eggande maning att rycka framåt får vi ett slags melankolisk återblick. Det verkar som om vi inte skulle ha att göra med levande människor, som nu genast, omedelbart vill kämpa för republiken utan ett slags förtorkade mumier, som sub specie aeternitatis* betraktar frågan ur en sedan länge förgången tids synvinkel.

Låt oss gå vidare: ”... en provisorisk regering ... som skulle åta sig att förverkliga denna ... borgerliga revolutions uppgifter ...” Här visar det sig genast att våra konferensare förbisett den konkreta fråga, som proletariats politiska ledare ställts inför. Den konkreta frågan om den provisoriska revolutionära regeringen har trängts ut från deras synfält av frågan om den rad av kommande regeringar, som skall genomföra den borgerliga revolutionens uppgifter i allmänhet. Om ni vill betrakta frågan ”historiskt”, så skall vilket europeiskt land som helst visa er exempel på att just en rad regeringar, som alls inte varit ”provisoriska”, förverkligat den borgerliga revolutionens historiska uppgifter och att även regeringar som besegrat en revolution likväl varit tvungna att genomföra denna besegrade revolutions historiska uppgifter. Men det ni talar om kallas inte alls för ”en provisorisk revolutionär regering”: så kallas den regering, som under en revolutionär epok omedelbart avlöser den störtade regeringen och som stöder sig på folkupproret, inte på några ur folket framgångna representativa institutioner. Den provisoriska revolutionära regeringen är ett kamporgan för revolutionens omedelbara seger, för omedelbart avvärjande av kontrarevolutionära försök och alls inte något organ för att förverkliga den borgerliga revolutionens historiska uppgifter i allmänhet. Låt oss, mina herrar, överlåta åt framtida historiker att i en framtida Russkaja Starina fastställa, vilka av den borgerliga revolutionens uppgifter ni och vi eller den ena eller andra regeringen förverkligat. Det är en sak, som man kan få tid med även efter 30 år, men nu måste vi ge paroller och praktiska anvisningar beträffande kampen för republiken och proletariats energiska deltagande i denna kamp.

Av angivna orsaker är även de sista satserna i den av oss citerade delen av resolutionen otillfredsställande. Uttrycket att den provisoriska regeringen skulle ”reglera” den inbördes kampen mellan de antagonistiska klasserna är ytterst misslyckat eller åtminstone ytterst valhänt: marxister borde inte använda en sådan formulering i liberalernas och Osvobozjdenije-anhängarnas stil, som låter förmoda att det kunde finnas regeringar, vilka inte tjänar som klasskampens organ utan som dess ”regulator”... Regeringen skulle ”inte endast driva den revolutionära utvecklingen framåt utan även bekämpa de av dess faktorer, som hotar det kapitalistiska systemets grundvalar”. Denna ”faktor” är just samma proletariat, i vars namn resolutionen talar! I stället för att exakt ange hur proletariatet för närvarande bör ”driva den revolutionära utvecklingen framåt” (driva den längre än den konstitutionella bourgeoisin vore villig att gå), i stället för rådet att på ett bestämt sätt förbereda sig till kamp mot bourgeoisin, då denna vänder sig emot revolutionens erövringar, ger man oss en allmän beskrivning av en process, en beskrivning som inte säger någonting om vår verksamhets konkreta uppgifter. Det sätt, varpå nyiskraiterna framställer sina tankar, påminner om Marx’ omdöme (i hans berömda ”teser” om Feuerbach) om den gamla materialismen, som stod främmande för dialektikens idé. Filosoferna har endast på olika sätt *förklarat* världen, sade Marx, men vad det gäller är att *förändra* den. På samma sätt kan även nyiskraiterna tämligen väl beskriva och förklara förloppet av den kamp som försiggår inför deras ögon, men de är fullkomligt ur stånd att ge en riktig paroll för denna kamp. De marscherar ivrigt men utövar ledningen dåligt och förringar den materialistiska historieuppfattningen genom att ignorera den verkamma, ledande och riktninggivande roll, som i historien kan och måste spelas av de partier, som insett omvälvningens materiella betingelser och ställt sig i spetsen för de progressiva klasserna.

* Ur evighetens synvinkel – Red

5. Hur bör "revolutionen drivas framåt"?

Låt oss återge ytterligare ett avsnitt av resolutionen:

"Under sådana förhållanden måste socialdemokratin eftersträva att under revolutionens hela förlopp behålla en ställning, som på bästa sätt tryggar dess möjlighet att driva revolutionen framåt, som inte binder dess händer i kampen mot de borgerliga partiernas inkonsekventa och egennyttiga politik och skyddar den från att smälta in i den borgerliga demokratin.

Därför får socialdemokratin inte ställa som sitt mål att erövra eller dela makten i den provisoriska regeringen utan måste förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti."

Rådet att inta en ställning, som på bästa sätt tryggar möjligheten att driva revolutionen framåt, behagar oss i högsta grad. Vi skulle bara önska, att vi utom detta goda råd även fick en direkt anvisning om, hur socialdemokratin just nu, i den nuvarande politiska situationen, under en period som kännetecknas av rykten, antaganden, prat och planer om att inkalla folk-representanter, bör driva revolutionen framåt. Kan en sådan person nu driva revolutionen framåt, som inte förstår faran i Osvobozjdenije-anhängarnas teori om en "överenskommelse" mellan folket och tsaren, som betecknar enbart "beslutet" om att inkalla en konstituerande församling som en seger, som inte ställer som uppgift att aktivt propagera idén om nödvändigheten av en provisorisk revolutionär regering och lämnar parollen om den demokratiska republiken i skymundan? Sådana personer *driver* i själva verket *revolutionen tillbaka*, därför att de i *praktisk-politiskt* avseende stannat på samma nivå som *Osvobozjdenije*-anhängarnas position. Vad tjänar det till att de erkänner ett program, som kräver att självhärskardömet ersätts med republik, då parollen om kamp för republiken saknas i den taktiska resolution, som bestämmer partiets nuvarande och närmaste uppgifter i det revolutionära ögonblicket? Just Osvobozjdenije-anhängarnas, den konstitutionella bourgeoisins position karakteriseras nu faktiskt av att man betraktar beslutet om att inkalla en av hela folket vald konstituerande församling som en avgörande seger men visligen tiger om den provisoriska revolutionära regeringen och republiken! För att driva revolutionen *framåt*, dvs utöver den gräns, som den monarkistiska bourgeoisin driver den till, måste man aktivt framföra, understryka och ställa i förgrunden paroller, som *utesluter* den borgerliga demokratis "inkonsekvens". I nuvarande ögonblick finns det *bara två* sådana paroller: 1) en provisorisk revolutionär regering och 2) republik, därför att parollen om en av hela folket vald konstituerande församling har övertagits av den monarkistiska bourgeoisin (se Osvobozjdenije -förbundets program) och detta just i syfte att förfuska revolutionen, förhindra dess fullständiga seger och få till stånd en kohandel mellan storbourgeoisin och tsarismen. Och då ser vi att av dessa två paroller, vilka är de enda som kan driva revolutionen framåt, har konferensen fullständigt glömt parollen om republik och direkt jämställt parollen om den provisoriska revolutionära regeringen med Osvobozjdenije-anhängarnas paroll om en av hela folket vald konstituerande församling, eftersom den betecknar både den ena och den andra som en "avgörande seger för revolutionen"!!

Ja, detta är ett otvivelaktigt faktum och det kommer, därom är vi övertygade, att tjäna som en milstolpe för den ryska socialdemokratins framtida historiker. En socialdemokratisk konferens antar i maj 1905 en resolution, som talar vackra ord om nödvändigheten av att driva den demokratiska revolutionen framåt, men som i verkligheten driver den tillbaka och i verkligheten inte går längre än den monarkistiska bourgeoisins demokratiska paroller.

Nyiskraiterna förebrår oss gärna för att ignorera faran för att proletariatet skall upplösas i den borgerliga demokratin. Vi skulle vilja se den, som företog sig att styrka denna förebråelse på grundval av texten i de resolutioner som antogs på RSDAP:s 3:e kongress. Vi svarar våra opponenter: socialdemokratin, som verkar inom det borgerliga samhället, kan inte delta i det politiska livet utan att än i det ena, än i det andra enskilda fallet gå *sida vid sida* med den

borgerliga demokratin. Skillnaden mellan oss och er är härvid den, att vi går sida vid sida med den revolutionära och republikanska bourgeoisin utan att smälta samman med den, medan ni går sida vid sida med *den liberala och monarkistiska bourgeoisin*, också utan att smälta samman med den. *Så ligger saken till.*

Era taktiska paroller, som har getts i konferensens namn, *sammanfaller* med det ”konstitutionellt demokratiska” partiets, dvs *den monarkistiska bourgeoisins partis* paroller, ett sammanträffande som ni inte märkt och inte blivit medvetna om, och på så sätt visar ni er faktiskt hänga i *Osvobozjdenije-anhängarnas svans*.

Våra taktiska paroller, som har getts i namn av RSDAP:s 3:e kongress, sammanfaller med den demokratisk-revolutionära och republikanska bourgeoisins paroller. Denna bourgeoisin och småbourgeoisin har ännu inte bildat ett stort folkligt parti i Ryssland.* Men att element till ett sådant parti finns, det kan blott den tvivla på, som är fullständigt okunnig om vad som nu försiggår i Ryssland. Det är vår avsikt att (i händelse att den stora ryska revolutionen utvecklas framgångsrikt) leda inte blott proletariatet, som organiserats av det socialdemokratiska partiet, utan även denna småbourgeoisin, som är i stånd att gå sida vid sida med oss.

Genom sin resolution *sänker sig* konferensen omedvetet till den liberala och monarkistiska bourgeoisins nivå. Genom sin resolution höjer partiets kongress medvetet till sin nivå de av den revolutionära demokratin element, som är i stånd till kamp och inte till köpslagan.

Sådana element är talrikast bland bönderna. Utan att begå något större fel kan vi, då vi indelar de stora samhällsgrupperna efter deras politiska tendenser, identifiera den revolutionära och republikanska demokratin med bondemassan – givetvis i samma mening, med samma förbehåll och samma underförstådda förutsättningar som man kan identifiera arbetarklassen med socialdemokratin. Vi kan med andra ord formulera våra slutsatser också på följande sätt: genom sina *allmänt nationella*† *politiska paroller* i revolutionens stund *sänker sig* konferensen omedvetet till *godsägarmassans nivå*. Partikongressen *höjer* genom sina allmänt nationella politiska paroller *bodemassan till en revolutionär nivå*. Den som på grund av denna slutsats beskyller oss för böjelse för paradoxer, uppmanar vi att försöka vederlägga följande tes: om vi inte blir i stånd att slutföra revolutionen, om revolutionen *slutar* i Osvobozjdenijes stil med ”en avgörande seger” endast i form av en av tsaren inkallad representativ församling, som blott i ironisk mening kunde kallas konstituerande – då kommer detta att bli en revolution, där *godsägarnas och storbourgeoisins* element blir dominerande. Men om det däremot förunnas oss att uppleva en verkligt stor revolution, om historien denna gång inte tillåter ett ”missfall” och om vi blir i stånd att föra revolutionen till slut, till en avgörande seger – dock inte i Osvobozjdenijes och nyiskraiterarnas mening – då blir det en revolution, där bondeelement och proletära element blir dominerande.

Att vi medger tanken på en sådan dominans, kommer kanske av somliga att betraktas som att vi ger upp övertygelsen om den förestående revolutionens borgerliga karaktär. Detta är mycket möjligt, när detta begrepp utsätts för ett sådant missbruk som vi finner i Iskra. Därför är det ytterst nödvändigt, att vi uppehåller oss vid denna fråga.

5. Från vilket håll hotas proletariatet av faran att stå med bundna händer i kampen mot den inkonsekventa bourgeoisin?

Marxisterna är absolut övertygade om den ryska revolutionens borgerliga karaktär. Vad innebär detta? Det innebär, att de demokratiska omdaningar av det politiska systemet och de

* ”Socialistrevolutionärerna” är snarare en terroristisk intellektuell grupp än embryot till ett sådant parti, trots att den objektiva betydelsen av denna grupps verksamhet just går ut på att förverkliga den revolutionära och republikanska bourgeoisins uppgifter.

† Vi talar inte om de speciella bondeparollerna, som behandlades i särskilda resolutioner.

sociala och ekonomiska omdaningar, som blivit nödvändiga för Ryssland, i och för sig inte alls betyder att kapitalismen undergrävs, att bourgeoisins herravälde undergrävs, utan att de tvärtom för första gången verkligen kommer att röja väg för en bred och snabb, europeisk och inte asiatisk, utveckling av kapitalismen, att de för första gången kommer att möjliggöra bourgeoisins herravälde som klass. Socialistrevolutionärerna kan inte förstå denna idé, därför att de inte känner till abc om lagarna för varuproduktionens och den kapitalistiska produktionens utveckling. De ser inte, att även en fullständig framgång för bondeupproret, även en omfördelning av all jord i böndernas intresse och i enlighet med deras önskemål (allmän jorddelning eller något i den stilen) på intet sätt tillintetgör kapitalismen, utan tvärtom stimulerar dess utveckling och påskyndar klassdifferentieringen bland bönderna själva. Den omständigheten att socialistrevolutionärerna inte förstår denna sanning gör dem till småbourgeoisins omedvetna ideologer. För socialdemokratin har fasthållandet vid denna sanning en kolossal betydelse, inte blott i teoretiskt utan även i praktiskt politiskt avseende, ty härav följer plikten för proletariats parti att bevara en fullständig klassmässig självständighet i den nuvarande "allmänt demokratiska" rörelsen.

Men av detta följer inte alls, att den *demokratiska* omvälvningen (som till sitt samhälls-ekonomiska innehåll är borgerlig) inte skulle vara av *oerhört* intresse för proletariatet. Av detta följer inte alls, att den demokratiska omvälvningen inte skulle kunna försiggå såväl i en form som främst är fördelaktig för storkapitalisten, finansmagnaten och den "upplyste" godsägaren, som också i en för bonden och arbetaren fördelaktig form.

Nyiskraiterna missförstår i grund innebörden och betydelsen av kategorin: borgerlig revolution. I deras resonemang lyser ständigt den tanken igenom, att den borgerliga revolutionen skulle vara en revolution, som endast kan medföra det som är fördelaktigt för bourgeoisin. Ingenting är dock mera oriktigt än denna tanke. Den borgerliga revolutionen är en revolution, som inte går utöver det borgerliga, dvs det kapitalistiska, samhälls-ekonomiska systemets ram. Den borgerliga revolutionen ger uttryck åt kravet på kapitalismens utveckling. Den förstör inte alls kapitalismens grundvalar utan tvärtom utvidgar och fördjupar dem. Denna revolution ger därför uttryck åt inte endast arbetarklassens utan även hela bourgeoisins intressen. Eftersom bourgeoisins herravälde över arbetarklassen är oundvikligt under kapitalismen, kan man med full rätt säga, att den borgerliga revolutionen i högre grad ger uttryck åt bourgeoisins intressen än proletariatets. Men tanken att den borgerliga revolutionen alls inte skulle ge uttryck åt proletariatets intressen är helt absurd. Denna absurda tanke leder antingen till narodnikernas gamla teori, att den borgerliga revolutionen strider mot proletariatets intressen och att vi därför inte behöver någon borgerlig politisk frihet. Eller också leder denna tanke till anarkismen, som förkastar varje medverkan från proletariatets sida i den borgerliga politiken, den borgerliga revolutionen och den borgerliga parlamentarismen. I teoretiskt avseende innebär denna tanke att man glömmar bort marxismens mest elementära grundsatser om kapitalismens oundvikliga utveckling på varuproduktionens grundval. Marxismen lär att ett samhälle, som är baserat på varuproduktion och har handelsförbindelser med de civiliserade kapitalistiska nationerna, på ett visst utvecklingsstadium oundvikligt också själv slår in på kapitalismens väg. Marxismen har definitivt brutit med narodnikernas och anarkisternas fantasier om att t ex Ryssland skulle kunna undgå den kapitalistiska utvecklingen, undandra sig kapitalismen eller hoppa över den och slå in på någon annan väg än klasskampens på grundval av och inom gränserna för denna kapitalism.

Alla dessa marxismens grundsatser har synnerligen ingående bevisats och klarlagts både i allmänhet och särskilt med hänsyn till Ryssland. Av dessa grundsatser följer, att det är en *reaktionär* tanke att söka arbetarklassens räddning i någonting annat än i kapitalismens fortsatta utveckling. I sådana länder som Ryssland lider arbetarklassen inte så mycket av kapitalismen i och för sig som av kapitalismens otillräckliga utveckling. Arbetarklassen är

därför *obetingat intresserad* av kapitalismens vidaste, friaste och snabbast möjliga utveckling. Det är obetingat *fördelaktigt* för arbetarklassen, att alla kvarlevor från den gamla tiden, vilka hindrar en vid, fri och snabb utveckling av kapitalismen, undanröjs. Den borgerliga revolutionen är just en sådan omvälvning, som på det mest avgörande sätt sopar bort den gamla tidens kvarlevor, livegenskapens kvarlevor (till vilka inte endast självhärskardömet utan också monarkin hör), en omvälvning, som bäst tryggar kapitalismens vidaste, friaste och snabbast möjliga utveckling.

Därför är den *borgerliga* revolutionen *i högsta grad fördelaktig för proletariatet*. Den borgerliga revolutionen är *obetingat* nödvändig i proletariatets intresse. Ju fullständigare, mer avgörande och konsekvent den borgerliga revolutionen blir, desto mer tryggad blir proletariatets kamp för socialismen mot bourgeoisin. Endast de som inte känner till den vetenskapliga socialismens abc kan finna denna slutsats ny, märkvärdig eller paradoxal. Ur denna slutsats följer för övrigt också den satsen, att den borgerliga revolutionen *i viss mening är fördelaktigare* för proletariatet än för bourgeoisin. Denna sats är utan tvivel riktig i följande mening: det är fördelaktigt för bourgeoisin att gentemot proletariatet stödja sig på en del kvarlevor från den gamla tiden, t ex på monarkin, på den stående hären osv. Det är fördelaktigt för bourgeoisin, att den borgerliga revolutionen inte alltför energiskt sopar bort alla kvarlevor från den gamla tiden utan lämnar kvar några av dem, dvs att denna revolution inte är fullt konsekvent, inte går ända till botten, inte är avgörande och skoningslös. Socialdemokraterna uttrycker ofta denna tanke på ett något annorlunda sätt då de säger, att bourgeoisin förråder sig själv, att den sviker frihetens sak och är oförmögen till konsekvent demokrati. För bourgeoisin är det fördelaktigare, att de nödvändiga omdaningarna i borgerlig-demokratisk riktning försiggår långsammare, mera successivt, försiktigare, mindre energiskt, genom reformer och inte genom revolution; att dessa omdaningar skall bli så försiktiga som möjligt beträffande livegenskapens "ärevärdiga" institutioner (t ex monarkin); att dessa omdaningar i minsta möjliga mån utvecklar den revolutionära självverksamheten, initiativkraften och energin hos det enkla folket, dvs bönderna och särskilt arbetarna, ty annars blir det så mycket lättare för arbetarna att, som fransmännen säger, "flytta geväret från den ena axeln till den andra", dvs att mot bourgeoisin själv rikta det vapen den borgerliga revolutionen förser dem med, den frihet den skänker och de demokratiska institutioner, som skall uppstå på den från livegenskapen rensade jorden.

För arbetarklassen däremot är det fördelaktigare, att de nödvändiga omdaningarna i borgerlig-demokratisk riktning försiggår just på revolutionens och inte på reformernas väg, ty reformernas väg innebär dröjsmål och förhållande, ett kvalfullt och långsamt bortdöende av folkorganismens ruttnande delar. Av deras förruttnande lider framför allt och mest proletariatet och bönderna. Den revolutionära vägen är den snabba och för proletariatet minst smärtsamma operationens väg, en väg som innebär att de ruttnande delarna direkt avlägsnas, en väg som innebär ett minimum av eftergivenhet och varsamhet gentemot monarkin och dess vidriga, skändliga och ruttna institutioner, vilka förpestar luften med sin förruttnelse.

Det är därför och inte bara av hänsyn till censuren, inte endast av rädsla för överheten som vår borgerligt liberala press fäller tårar över att det finns möjlighet till en revolutionär väg, fruktar revolutionen, skrämmar tsaren med revolutionen, bemödar sig att undgå revolutionen och kryper och lismar för erbarmliga reformer såsom grundval för reformernas väg. Denna ståndpunkt intar inte bara Russkije Vedomosti, Syn Otetjestva, Nasja Zjizn och Nasji Dni utan även den illegala, fria Osvobozjdenije. Just bourgeoisins ställning som klass i det kapitalistiska samhället ger oundvikligt upphov till dess inkonsekvens i den demokratiska omvälvningen. Just proletariatets ställning som klass tvingar det att vara konsekvent demokratiskt. Bourgeoisin blickar tillbaka, emedan den fruktar det demokratiska framåtskridandet, som hotar att stärka proletariatet. Proletariatet har ingenting annat att förlora än sina bojar, men

med demokratins hjälp kommer det att vinna hela världen. Ju konsekventare den borgerliga revolutionen därför är i sina demokratiska omdaningar, desto mindre begränsar den sig till det som är fördelaktigt uteslutande för bourgeoisin. Ju konsekventare den borgerliga revolutionen är, desto bättre säkrar den fördelar för proletariatet och bönderna i den demokratiska omvälvningen.

Marxismen lär inte proletären att undandra sig den borgerliga revolutionen, att stå på sidan om den och lämna ledningen av den åt bourgeoisin. Marxismen lär tvärtom proletären att på det mest energiska sätt delta i den borgerliga revolutionen och på det mest beslutsamma sätt kämpa för en konsekvent proletär demokrati, för revolutionens slutförande. Vi kan inte spränga den ryska revolutionens borgerligt demokratiska ram, men vi kan i oerhörd grad vidga denna ram, och inom denna ram kan och måste vi kämpa för proletariatets intressen, för dess direkta behov och för de betingelser, som gör det möjligt att förbereda dess krafter för den framtida fullständiga segern. Det finns olika slag av borgerlig demokrati. Även den monarkistiske zemstvomedlemmen, anhängaren av ett överhus, som "begär" allmän rösträtt men i hemlighet, i all tysthet ingår en uppgörelse med tsarismen om en stympad författning, är en borgerlig demokrat. Och bonden, som med vapen i hand går emot godsägarna och ämbetsmännen och "naivt republikanskt" föreslår "att tsaren skall fördrivas"^{*}, är också en borgerlig demokrat. Det finns sådana borgerligt demokratiska system som i Tyskland och sådana som i Storbritannien; det finns sådana som i Österrike och sådana som i Amerika och Schweiz. Den vore just en skön marxist, som under den demokratiska omvälvningens epok förbisåg denna skillnad mellan de olika graderna av demokrati och mellan den olikartade karaktären hos den ena eller andra av dess former och inskränkte sig till "kloka" anmärkningar om att allt ändå är en "borgerlig revolution", "den borgerliga revolutionens" frukter.

Våra nyiskraiter är just sådana slughuvuden, som gör sig viktiga över sin kortsynthet. De inskränker sig till att resonera om revolutionens borgerliga karaktär just där och just då det är nödvändigt att kunna göra skillnad mellan den republikanskt revolutionära och den monarkistisk-liberala borgerliga demokratin, för att inte tala om skillnad mellan den inkonsekventa borgerliga och den konsekventa proletära demokratin. De nöjer sig – precis som om de blivit verkliga "män i fodral" – med melankoliskt prat om "processen av ömsesidig kamp mellan de antagonistiska klasserna", då det i stället gäller att ge den nuvarande revolutionen en *demokratisk ledning*, att understryka de *progressiva demokratiska* parollerna till skillnad från hr Struve & Co:s förrådiska paroller, att direkt och med skärpa påpeka de närmaste uppgifterna för proletariatets och böndernas verkligt revolutionära kamp till skillnad från godsägarnas och fabriksägarnas liberala schackrande. Frågans kärnpunkt, som ni, mina herrar, förbisett, är nu denna: skall vår revolution avslutas med en verkligt storslagen seger eller endast med en eländig uppgörelse, skall den nå fram till proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur, eller kommer dess krafter att "ebba ut" i en liberal Sjipov-författning?

Vid första anblicken kan det förefalla som om vi helt och hållet avviker från vårt ämne, då vi reser denna fråga. Men det är blott vid första anblicken som det kan förefalla så. I verkligheten ligger just i denna fråga roten till den principiella skillnaden, som redan nu helt klart framträtt, mellan den socialdemokratiska taktik som godkändes av Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress och den taktik som fastställdes på nyiskraiternas konferens. Nyiskraiterna har redan nu tagit inte bara två utan tre steg tillbaka genom att de återupplivat ekonomismens fel vid avgörandet av de för arbetarpartiet ojämförligt mer komplicerade, viktigare och mer brännande frågorna om dess taktik i det revolutionära ögonblicket. Därför måste vi gå till verket med den största uppmärksamhet, när den ställda frågan analyseras.

* Se *Osvobozjdenije* nr 71, s 337, anm 2.

Den av oss citerade delen av nyiskraiternas resolution innehåller en hänvisning till faran av att socialdemokratin i kampen mot bourgeoisins inkonsekventa politik binder sina händer och smälter in i den borgerliga demokratin. Tanken på denna fara går som en röd tråd genom hela den specifikt nyiskraitiska litteraturen, denna tanke är den verkliga kärnpunkten i hela den principiella ståndpunkten i vår partisplittring (alltsedan elementen av gräl i denna splittring helt trätt i bakgrunden för elementen av vändning till ekonomismen). Och vi erkänner utan omsvep, att denna fara verkligen existerar, att den just nu, då den ryska revolutionen befinner sig på sin höjdpunkt, blivit särskilt allvarlig. Vi socialdemokratins teoretiker eller – som jag skulle föredra att säga om mig själv – publicister, har alla den oavvisliga och ytterst ansvarsfulla uppgiften att undersöka från vilket håll denna fara i verkligheten hotar. Ty ursprunget till vår oenighet är inte någon tvist om huruvida en sådan fara existerar, utan tvisten om huruvida det är ”minoritetens” så kallade svanspolitik eller ”majoritetens” så kallade revolutionarism som framkallar denna fara.

För att undvika vantolkningar och missförstånd skall vi först och främst anmärka, att den fara vi talar om inte ligger i sakens subjektiva utan i dess objektiva sida, inte i den formella ställning, som socialdemokratin kommer att inta i kampen, utan i den materiella utgången av hela den nuvarande revolutionära kampen. Frågan gäller inte om de ena eller andra socialdemokratiska grupperna vill smälta in i den borgerliga demokratin och om de inser att de håller på att smälta in i den – det kan det inte ens bli tal om. Vi misstänker ingen socialdemokrat för att hysa en dylik önskan, och saken rör sig inte alls om någon önskan. Det är inte heller fråga om huruvida de ena eller andra socialdemokratiska grupperna under revolutionens hela förlopp kommer att bevara sin formella självständighet, sin särställning och sitt oberoende av den borgerliga demokratin. De kan inte bara deklarera denna sin ”självständighet” utan också formellt bevara den, men inte desto mindre *kan saken få en sådan utgång* att de står med bundna händer i kampen mot bourgeoisins inkonsekvens. Revolutionens politiska slutresultat kan bli att socialdemokratin, trots sin formella ”självständighet”, trots sin fullständiga organisatoriska särställning som parti, i verkligheten visar sig osjälvständig, ur stånd att sätta sin proletära självständighets prägel på händelsernas gång, visar sig så svag att slutresultatet sist och slutligen, i det stora hela blir att dess ”insmältning” i den borgerliga demokratin likväl framstår som ett historiskt faktum.

Detta är den verkliga faran. Låt oss nu se från vilket håll den hotar: från socialdemokratins avvikelse åt höger i nya Iskras gestalt, vilket vi anser, eller från dess avvikelse åt vänster i ”majoritetens”, Vperjods etc gestalt, vilket nyiskraiterna anser.

Den objektiva samverkan mellan de olika samhällskrafterna är, såsom vi påpekat, bestämmande för lösningen av denna fråga. Dessa krafters karaktär har teoretiskt fastställts genom den marxistiska analysen av den ryska verkligheten, och nu fastställs den i praktiken genom gruppernas och klassernas öppna framträdande under revolutionens gång. Nu visar oss hela den teoretiska analys, som marxisterna gjorde långt före den nuvarande epoken, och alla praktiska iakttagelser av de revolutionära händelsernas utveckling, att revolutionen i Ryssland, med hänsyn till de objektiva betingelserna, kan få två slags förlopp och utgång. Omdaning av Rysslands ekonomiska och politiska struktur i borgerligt demokratisk riktning är oundviklig och oavvislig. Det finns ingen kraft på jorden, som skulle kunna hindra en sådan omdaning. Men ur samverkan mellan de förhandenvarande krafter, som åstadkommer denna omdaning, kan två olika resultat eller två olika former av denna omdaning framgå: 1) antingen slutar det hela med ”revolutionens avgörande seger över tsarismen” eller också 2) räcker inte krafterna till för en avgörande seger, och det hela slutar med en uppgörelse mellan tsarismen och bourgeoisins mest ”inkonsekventa” och mest ”egennyttiga” element. Hela den oändliga mångfalden av detaljer och kombinationer, som ingen kan förutse, kommer i det stora hela att utmynna just i det ena eller det andra av dessa båda resultat.

Låt oss nu undersöka dessa båda resultat, för det första med hänsyn till deras sociala betydelse och för det andra med hänsyn till socialdemokratins ställning (dess ”insmältning” eller dess ”bundna händer”) i dessa båda fall.

Vad innebär ”revolutionens avgörande seger över tsarismen”? Vi har redan sett, att nyiskraiterna använder detta uttryck utan att förstå ens dess mest omedelbara politiska betydelse. Än mindre verkar de förstå klassinnehållet i detta begrepp. Vi marxister får dock på intet sätt låta förleda oss av *orden* ”revolution” eller ”den stora ryska revolutionen”, som många revolutionära demokrater (av Gapons typ) nu låter förleda sig av. Vi måste noga göra klart för oss vilka verkliga samhällskrafter, som står emot ”tsarismen” (denna fullt verkliga och för alla fullt begripliga kraft) och som är i stånd att vinna ”en avgörande seger” över den. Storbourgeoisin, godsägarna, fabriksägarna, det ”sällskap” som följer Osvobozjdenije-anhängarna kan inte vara en sådan kraft. Vi ser, att de inte ens önskar en avgörande seger. Vi vet, att de på grund av sin klasställning är oförmögna att föra en avgörande kamp mot tsarismen: privategendomen, kapitalet, jorden utgör en alltför tung black om foten på dem för att de skall kunna gå till avgörande kamp. De behöver tsarismen med dess polisbyråkratiska och militära krafter alltför väl mot proletariatet och bönderna för att de skall kunna sträva efter att tillintetgöra tsarismen. Nej, den kraft som förmår vinna ”en avgörande seger över tsarismen” kan endast vara folket, dvs proletariatet och bönderna, om man tar de stora huvudkrafterna och fördelar småbourgeoisin i stad och på land (som också tillhör ”folket”) mellan dessa båda grupper. ”Revolutionens avgörande seger över tsarismen” är *proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur*. Denna slutsats, som Vperjod för länge sedan påpekade, kan våra nyiskraiter inte komma förbi. Det finns ingen annan som kan vinna en avgörande seger över tsarismen.

En sådan seger blir just en diktatur, dvs den kommer oundvikligen att stödja sig på militär makt, på massornas beväpning, på upproret och inte på något slags på ”legal”, ”fredlig väg” skapade institutioner. Detta kan endast vara en diktatur, emedan förverkligandet av de omdaningar, som är omedelbart och ovillkorligt nödvändiga för proletariatet och bönderna, kommer att framkalla ett desperat motstånd från godsägarna, storborgarna och tsarismen. Utan diktatur är det omöjligt att krossa detta motstånd och slå tillbaka de kontrarevolutionära anslagen. Men det blir givetvis inte en socialistisk utan en demokratisk diktatur. Den kommer inte att kunna rubba kapitalismens grundvalar (utan en hel rad mellanliggande stadier i den revolutionära utvecklingen). Den kommer i bästa fall att kunna genomföra en radikal nyuppdelning av jordegendomen till böndernas förmån, att genomföra en konsekvent och fullständig demokrati inklusive republik, utrota alla asiatiska trälomsdrag, inte bara från livet på landsbygden utan också från livet i fabriken, lägga grunden till en genomgripande förbättring av arbetarnas läge och till höjande av deras levnadsstandard samt – last but not least* – överföra den revolutionära branden till Europa. En sådan seger kommer ännu på intet sätt att göra vår borgerliga revolution till en socialistisk revolution; den demokratiska omvälvningen kommer inte omedelbart att gå utöver ramen för de borgerliga samhällsekonomiska förhållandena; men inte desto mindre kommer en sådan seger att få en väldig betydelse för den framtida utvecklingen både i Ryssland och i hela världen. Ingenting kommer att höja världsproletariatets revolutionära energi till en sådan nivå och ingenting kommer att så kraftigt förkorta vägen till dess fullständiga seger som denna avgörande seger för den revolution som börjat i Ryssland.

I vilken mån en sådan seger är sannolik – det är en annan fråga. Vi är inte alls böjda för oskäligen optimism i detta avseende, och vi glömmer alls inte hur oerhört svår denna uppgift är, men då vi går till kamp, måste vi eftersträva segern och förmå visa den riktiga vägen till den. Tendenser som kan leda till denna seger föreligger obestriddligen. Visserligen är vårt socialdemokratiska inflytande över proletariatets massor ännu ytterst otillräckligt; den

* Sist men icke minst

revolutionära inverkan på bondemassorna är försvinnande liten; proletarietets och särskilt böndernas splittring, efterblivenhet och okunnighet är ännu förfärande. Men revolutionen sammansluter snabbt och upplyser snabbt. Varje steg i dess utveckling väcker massan och drar den med oemotståndlig kraft just till det revolutionära programmet, det enda som konsekvent och helt ger uttryck åt dess verkliga och livsviktiga intressen.

En av mekanikens lagar säger, att verkan är lika med motverkan. I historien är revolutionens förstörande kraft också i betydande grad beroende av hur starkt och hur länge frihetssträvandena varit undertryckta och hur djupgående motsättningen är mellan den ålderdomliga "överbyggnaden" och den nuvarande epokens levande krafter. Även den internationella politiska situationen gestaltar sig i många avseenden så gynnsamt som möjligt för den ryska revolutionen. Arbetarnas och böndernas uppror har redan börjat, det är splittrat, spontant och svagt, men det bevisar obestriddligt och absolut att det finns krafter, som är i stånd att föra en avgörande kamp och som går mot en avgörande seger.

Om dessa krafter inte räcker till, så får tsarismen tid att ingå den uppgörelse, som herrar Bulygin och herrar Struve från var sitt håll redan förbereder. Då kommer allt att ända i en stympad författning eller rentav – i allra värsta fall – i en parodi på en författning. Detta skulle också bli en "borgerlig revolution", men ett missfall, ett ofullgånget foster, ett missfoster. Socialdemokratin gör sig inga illusioner, den känner bourgeoisins svekfulla natur, den förlorar inte modet och uppger inte sitt sega, tålmodiga, uthålliga arbete för proletarietets klassmässiga skolning ens under det borgerligt konstitutionella "sjipovska" välståndets gråaste vardagar. En sådan utgång vore mer eller mindre lik utgången av nästan alla demokratiska revolutioner i Europa under 1800-talet, och vårt partis utveckling skulle då slå in på en mödosam, tung och lång, men känd och upptrampad väg.

Nu är frågan den i vilket av dessa två eventuella fall socialdemokratin faktiskt kommer att stå med bundna händer gentemot den inkonsekventa och egennyttiga bourgeoisin samt faktiskt "smälta in i" eller nästan smälta in i den borgerliga demokratin.

Det räcker med att klart ställa denna fråga för att utan ett ögonblicks tvekan kunna besvara den.

Om bourgeoisin lyckas att bringa den ryska revolutionen på fall genom en uppgörelse med tsarismen, då kommer socialdemokratin faktiskt att stå just med bundna händer gentemot den inkonsekventa bourgeoisin, då "smälter" socialdemokratin in i den borgerliga demokratin i den meningen, att proletarietet inte lyckas sätta sin tydliga prägel på revolutionen, inte lyckas göra upp med tsarismen på proletärt vis eller, som Marx en gång sade, "på plebejiskt vis".

Om revolutionen vinner en avgörande seger, då kommer vi att göra upp med tsarismen på jakobinskt eller, om ni så vill, på plebejiskt vis. "Hela den franska terrorismen var", skrev Marx i den berömda Neue Rheinische Zeitung 1848, "ingenting annat än ett plebejiskt sätt att göra upp med bourgeoisins fiender, med absolutismen, feodalismen och kälkborgerligheten." (Se Marx' Nachlass, utgåva av Mehring, band III, s 211.) Har de personer, som under den demokratiska revolutionens epok söker skrämna de socialdemokratiska ryska arbetarna med "jakobinismens" skräckbild, någonsin ägnat en tanke åt betydelsen av dessa Marx' ord?

Den nutida ryska socialdemokratins girondister, nyiskraiterna, smälter inte samman med Osvobozjdenije-anhängarna, men på grund av sina parollers karaktär följer de faktiskt i deras släptåg. Och Osvobozjdenije-anhängarna, dvs den liberala bourgeoisins representanter, vill göra upp räkningen med självhärskardömet varsamt, på reformernas väg; försiktigt, utan att förnärma aristokratin, adeln och hovet; försiktigt, utan att krossa något; älskvärt och hövligt som det anstår gentlemän i vita handskar (av samma slag som hr Petrunkevitz lånade av en

basji-bosuk vid "folkrepresentanternas" (?) audiens hos Nikolaus den blodige, se Proletarij nr 5*).

Den nutida socialdemokratins jakobiner – bolsjevikerna, Vperjods, kongressens eller Proletarijs anhängare, hur vi nu skall kalla dem – vill med sina paroller höja den revolutionära och republikanska småbourgeoisin och särskilt bönderna i nivå med den konsekventa demokratismen hos proletariatet, som fullständigt bevarar sin klassmässiga särställning. De vill att folket, dvs proletariatet och bönderna, skall göra upp med monarkin och aristokratin på "plebejiskt vis", skoningslöst tillintetgöra frihetens fiender, slå ned deras motstånd med våld, utan att göra några eftergifter åt det fördömda arvet efter livegenskapen, det asiatiska barbariet, förnedrandet av människan.

Detta betyder naturligtvis inte, att vi ovillkorligen vill kopiera jakobinerna av år 1793 och överta deras åsikter, program, paroller och aktionsmetoder. Inte alls. Vi har inte ett gammalt utan ett nytt program – Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis minimiprogram. Vi har en ny paroll: proletariatets och böndernas revolutionära demokratiska diktatur. Om vi upplever en verklig seger för revolutionen, kommer vi också att ha nya aktionsmetoder, vilka motsvarar karaktären av och målsättningarna för arbetarklassens parti, som strävar efter en fullständig socialistisk omvälvning. Med vår jämförelse vill vi endast klargöra, att representanterna för 1900-talets progressiva klass, proletariatet, dvs socialdemokraterna, är uppdelade i två flyglar (en opportunistisk och en revolutionär) på samma sätt som representanterna för 1700-talets progressiva klass, bourgeoisin, var uppdelade i girondister och jakobiner.

Endast om den demokratiska revolutionen vinner en fullständig seger, kommer proletariatet inte att ha händerna bundna i kampen mot den inkonsekventa bourgeoisin, endast i detta fall kommer proletariatet inte att "smälta in" i den borgerliga demokratin utan att sätta sin proletära eller, rättare sagt, proletariatets och böndernas prägel på hela revolutionen.

Kort sagt: för att proletariatet inte skall stå med bundna händer i kampen mot den inkonsekventa borgerliga demokratin måste det vara så medvetet och starkt, att det kan höja bönderna till revolutionär självmedvetenhet, leda deras anstormning och därigenom självständigt genomföra en konsekvent proletär demokrati.

Så förhåller det sig med frågan om faran att stå med bundna händer i kampen mot den inkonsekventa bourgeoisin, en fråga som nyiskraiterna löst på ett så misslyckat sätt. Bourgeoisin kommer alltid att vara inkonsekvent. Ingenting är mera naivt och fruktlöst än att försöka ställa upp villkor eller punkter[†], vilkas uppfyllande skulle göra det möjligt att anse den borgerliga demokratin som folkets uppriktiga vän. Endast proletariatet kan vara en konsekvent förkämpe för demokratin. Men proletariatet kan bli en segerrik förkämpe för demokratin endast under den förutsättningen att bondemassorna ansluter sig till dess revolutionära kamp. Om inte proletariatets krafter räcker till härför, så kommer bourgeoisin att gå i spetsen för den demokratiska revolutionen och ge den en inkonsekvent och egennyttig karaktär. Det finns inget annat medel att förhindra detta än proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur.

Pa så sätt kommer vi till den obestriddliga slutsatsen att just nya Iskras taktik objektivt sett *spelar den borgerliga demokratin i händerna*. Att förkunna en organisatorisk formlöshet, som går ända till plebiscit, till överenskommelseprincipen, till partilitteraturens lösryckande från partiet, att förringa det väpnade upprorets uppgifter, blanda ihop det revolutionära proletariatets och den monarkistiska bourgeoisins för hela folket avsedda politiska paroller,

* Se V I Lenin, "Revolutionärer" i vita handskar, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 10, s 298-303. – Red

† Som Starover försökte göra i sim av 3:e kongressen upphävda resolution" och som konferensen försöker göra i sin inte mindre misslyckade resolution.

förvränga betingelserna för ”revolutionens avgörande seger över tsarismen” – allt detta tillsammantaget ger i revolutionens stund just den svanspolitik, som förvirrar proletariatet, desorganiserar det och fördunklar dess medvetenhet, drar ned socialdemokratins taktik i stället för att visa den enda vägen till seger och sluta samman folkets alla revolutionära och republikanska element kring proletariatets paroll.

För att bekräfta denna slutsats, som analysen av resolutionen lett oss till, skall vi ta upp samma fråga från andra utgångspunkter. Låt oss för det första se hur en tämligen enkel och öppen-hjärtig mensjevnik åskådliggör nya Iskras taktik i den georgiska Sotsial-Demokrat. Låt oss för det andra se vem som faktiskt i nuvarande politiska läge betjänar sig av nya Iskras paroller.

7. Taktiken att ”avstänga de konservativa från regeringen”

Den av oss tidigare nämnda artikeln i den mensjevnikiska Tiflis”kommitténs” organ (Sotsial-Demokrat nr 1) är rubricerad ”Zemskij sobor och vår taktik”. Dess författare har ännu inte helt glömt vårt program, han för fram parollen om en republik, men han resonerar om taktiken på följande sätt:

”För att uppnå detta mål [republiken] kan man anvisa två vägar: antingen fullständigt ignorera, Zemskij sobor, som regeringen håller på att inkalla, och med vapen i hand störta regeringen, bilda en revolutionär regering och inkalla en konstituerande församling, eller också förklara Zemskij sobor som medelpunkt för vår verksamhet, med vapen i hand inverka på dess sammansättning och dess verksamhet och med våld tvinga den att utropa sig till konstituerande församling eller genom den inkalla en konstituerande församling. Dessa två taktiska linjer går mycket skarpt isär. Låt oss se vilken av dem som är förmånligast för oss.”

På det viset framlägger de ryska nyiskraiterna de idéer, som senare tog gestalt i den av oss analyserade resolutionen. Lägg märke till att detta skrevs före Tsusima-slaget, då det bulyginska ”projektet” ännu inte alls tillkommit. Till och med liberalerna hade förlorat tålamodet och gett uttryck åt sin misstro i den legala pressen, men den nyiskraitiske socialdemokraten visade sig vara mer troskyldig än liberalerna. Han förklarar, att Zemskij sobor ”håller på att inkallas” och litar till den grad på tsaren, att han föreslår att göra denna ännu inte existerande Zemskij sobor (eller måhända ”riksduma” eller ”lagrådgivande församling”?) till medelpunkt för vår verksamhet. Vår tiflisskribent, som är mera öppen-hjärtig och rättfram än författarna till den på konferensen antagna resolutionen, jämnställer inte de båda ”taktiska linjerna” (vilka han framlägger med oefterhärmlig naivitet) utan förklarar att den senare är ”förmånligast”. Hör bara:

”Den första taktiska linjen. Den förestående revolutionen är som ni vet en borgerlig revolution, dvs den siktar till en sådan förändring av det nuvarande systemet som ligger inte bara i proletariatets utan också i hela det borgerliga samhällets intresse. Alla klasser, även kapitalisterna själva, står i opposition till regeringen. Det kämpande proletariatet och den kämpande bourgeoisin går i viss mening samman och amgriper tillsammans självhärskardömet från olika håll. Regeringen står här alldeles ensam och åtnjuter ingen sympati från samhällets sida. Därför är det mycket lätt att förinta dem. Rysslands proletariat är i sin helhet ännu inte så medvetet och organiserat, att det ensamt skulle kunna genomföra en revolution. Och även om det vore i stånd härtill, skulle det inte genomföra en borgerlig utan en proletär (socialistisk) revolution. Följaktligen ligger det i vårt intresse att regeringen förblir utan bundsförvanter, att den är ur stånd att söndra oppositionen, ur stånd att dra bourgeoisin över på sin sida och lämna proletariatet isolerat ...”

Alltså ligger det i proletariatets intresse att tsarregeringen inte skall kunna söndra bourgeoisin och proletariatet! Är det inte av misstag som det georgiska organet kallas Sotsial-Demokrat i stället för Osvobozjdenije? Och lägg märke till den makalösa filosofin om den demokratiska revolutionen! Ser vi inte här med egna ögon, att den stackars tiflisskribenten blivit alldeles konfunderad genom den docerande svanspolitiska tolkningen av begreppet ”borgerlig revolution”? Han dryftar frågan om proletariatets eventuella isolering i en demokratisk

omvälvning och glömmen ... glömmen en småsak – bönderna! Av proletariatets potentiella bundsförvanter känner han till och favoriserar zemstvogodsägarna, men bönderna känner han inte till. Och detta i Kaukasien! Nåväl, hade vi inte rätt när vi sade, att den nya Iskra med sina resonemang sjunker ned till den monarkistiska bourgeoisins nivå i stället för att höja de revolutionära bönderna till sig som bundsförvanter?

”... I motsatt fall är proletariatets nederlag och regeringens seger oundvikliga. Och det är just dithän som självhärskardömet strävar. I sin Zemskij sobor kommer det utan tvivel att på sin sida dra över representanterna för adeln, zemstvona, städerna, universiteten m fl borgerliga institutioner. Det kommer att försöka ställa sig in hos dem genom små eftergifter och på så sätt förlika dem med sig. Sålunda förstärkt kommer det att rikta alla sina slag mot det arbetande folket som blivit isolerat. Det är vår plikt att hindra en sådan olycklig utgång. Men kan detta göras enligt den förstnämnda metoden? Låt oss anta, att vi inte ägnade någon uppmärksamhet åt Zemskij sobor utan själva började förbereda oss till uppror och en vacker dag gick ut på gatan, väpnade till kamp. Då skulle vi ha att göra inte med en utan med två fiender: regeringen och Zemskij sobor. Under tiden vi förberedde oss skulle de hinna komma överens, träffa avtal med varandra, utarbeta en för dem förmånlig författning och dela makten mellan sig. Detta är en för regeringen direkt fördelaktig taktik, och vi måste på det mest energiska sätt ta avstånd från den ...

Det är verkligen öppenhjärtigt sagt! Man bör bestämt ta avstånd från den ”taktik” som går ut på att förbereda upproret, därför att regeringen ”under tiden” skulle träffa en uppgörelse med bourgeoisin! Kan man i den mest rabiata ekonomismens gamla litteratur finna någonting som ens skulle likna denna skymf mot den revolutionära socialdemokratin? Att det än här och än där förekommer revolter och resningar bland arbetarna och bönderna är ett faktum. Zemskij sobor är ett bulyginskt lockbete. Och Sotsial-Demokrat i staden Tiflis slår fast: man bör ta avstånd från taktiken att förbereda ett uppror och vänta på ”en medelpunkt för påverkan” – Zemskij sobor ...

”... Den andra taktiska linjen går däremot ut på att ställa Zemskij sobor under vår uppsikt, inte ge den möjlighet att handla efter egen vilja och ingå överenskommelse med regeringen.*

Vi stöder Zemskij sobor i den mån den kämpar mot självhärskardömet och bekämpar den i de fall då den försonas med självhärskardömet. Genom energiskt ingripande och våld skall vi splittra de deputerade[†], dra radikalerna över till oss, avstänga de konservativa från regeringen och på så sätt föra hela Zemskij sobor in på den revolutionära vägen. Tack vare en sådan taktik kommer regeringen ständigt att vara isolerad och oppositionen stark, och detta kommer att göra det lättare att upprätta ett demokratiskt system.”

Ja, ja! Försök nu säga att vi överdriver nyiskraiternas omvandling till en ultravulgär kopia av ekonomismen. Det här är ju precis i stil med det berömda flugpulvret: man fångar flugan, strör lite pulver på den och så är den färdig. Splittra deputeraderna i Zemskij sobor med *våld*, ”avstäng de konservativa från regeringen” – och *hela* Zemskij sobor slår in på *den revolutionära vägen* ... Utan något som helst ”jakobinskt” väpnat uppror, bara sådär, genom att på ett elegant, nästan parlamentariskt sätt ”påverka” *ledamöterna i Zemskij sobor*.

Arma Ryssland! Det har sagts att det ständigt bär gammalmodiga hattar som Europa vrakat. Något parlament har vi ännu inte, det har inte ens Bulygin utlovat, men parlamentarisk kretinism finns det mer än nog av.

”... Hur skall detta ingripande ske? Först och främst skall vi kräva, att Zemskij sobor inkallas på grundval av allmän, lika och direkt rösträtt med hemlig omröstning. Jämte proklamerandet[‡] av en

* Genom vilket medel kan zemstvomedlemmarna berövas sin egen vilja? Genom ett speciellt slags lackmuspapper?

† Himlar! Där har vi den ”fördjupade” taktiken! Att slåss på gatan har man inte kraft till, men ”splittra de deputerade” kan man göra med ”våld”. Hör ni, tifliskamrat, fabulera får man, men det måste göras med måtta ...

‡ I *Iskra*?

sådan valordning bör i lag fastställas* full frihet för valagitation, dvs mötes-, yttrande- och pressfrihet, väljarnas och kandidaternas okränkbarhet samt frigivning av alla politiska fångar. Valen bör utsättas så sent som möjligt, så att vi får tillräcklig tid att upplysa och förbereda folket. Och eftersom utarbetandet av reglerna för inkallandet av Zemskij sobor har anförtrotts åt en kommission, ledd av inrikesminister Bulygin, måste vi påverka också denna kommission och dess medlemmar†. Om Bulyginkommissionen vägrar att tillmötesgå våra krav‡ och tillerkänner endast de förmögna rätt att välja deputerade, måste vi ingripa i dessa val och på revolutionär väg förmå väljarna att rösta på progressiva kandidater samt i Zemskij sobor kräva en konstituerande församling. Slutligen måste vi med alla möjliga åtgärder – demonstrationer, strejker och, om så krävs, uppror – tvinga Zemskij sobor att inkalla en konstituerande församling eller förklara sig som sådan. Det väpnade proletarietet skall vara konstituerande församlingens försvarare, och båda skall tillsammans§ gå framåt till en demokratisk republik.

Sådan är den socialdemokratiska taktiken, och enbart den kommer att tillförsäkra oss seger.”

Läsaren må inte tro att allt detta häpnadsväckande nonsens bara är ett skrivprov av någon oansvarig nyiskrait som saknar inflytande. Nej, det sägs i organet för en hel nyiskraitisk kommitté, nämligen Tifliskommittén. Inte nog därmed. Detta nonsens har *direkt godkänts av Iskra* i nr 100, där vi läser följande om denna Sotsial-Demokrat:

”Första numret är piggt och talangfullt redigerat. Man märker att en erfaren och skicklig redaktör och publicist hållit i pennan ... Det kan med tillförsikt sägas, att tidningen med glans kommer att fylla den uppgift den ställt sig.”

Ja! Om denna uppgift består i att påtagligt visa alla och envar nya Iskra-riktningens fullständiga ideologiska förfall, så har den verkligen fullgjorts ”med glans”. Ingen hade mer ”piggt, talangfullt och skickligt” kunnat ge uttryck åt nyiskraiternas urartning till liberalt borgerlig opportunist.

8. Osvobozdenije-riktningen och nya Iskra-riktningen

Vi övergår nu till en annan påtaglig bekräftelse på nya Iskrariktningens politiska innebörd.

I en utmärkt, förträfflig och högst lärorik artikel, rubricerad ”Hur finna sig själv?” (Osvobozdenije nr 71), drar hr Struve i fält mot våra ytterlighetspartiers ”programmatiska revolutionarism”. Hr Struve är särskilt missnöjd med mig personligen.** Vad mig beträffar, så

* Av Nikolaus?

† Detta är alltså meningen med taktiken ”att avstänga de konservativa från regeringen”!

‡ Det kan ju inte hända, om vi tillämpar en så korrekt och djup-sinnig taktik!

§ Både det väpnade proletarietet och de ”från regeringen avstängda” konservativa?

** ”Jämfört med hr Lenins och hans kamraters revolutionarism är revolutionarismen hos Bebels och t o m Kautskys västeuropeiska socialdemokrati opportunist, men grunderna även för denna redan modererade revolutionarism har blivit undergrävda och bortsköljda av historien.” Ett mycket ilsket utfall. Men hr Struve misstar sig, då han tror att allt kan vräkas på mig som om jag vore död. För mig räcker det med att rikta en utmaning till hr Struve, som han aldrig kommer att kunna anta. När och var har jag kallat ”Bebels och Kautskys revolutionarism” för opportunist? När och var har jag gjort anspråk på att ha skapat något slags särskild riktning inom den internationella socialdemokratin, som inte vore identisk med Bebels och Kautskys riktning? När och var har det framträtt meningsskiljaktigheter mellan mig å ena sidan och Bebel och Kautsky å den andra? – meningsskiljaktigheter som ens tillnärmelsevis skulle vara så allvarliga som meningsskiljaktigheterna mellan Bebel och Kautsky, exempelvis i agrarfrågan i Breslau. Må hr Struve försöka svara på dessa tre frågor.

Och till våra läsare säger vi: Den liberala bourgeoisin har överallt och alltid tillgripit metoden att försäkra sina meningsfränder i ett givet land, att socialdemokraterna i detta land är synnerligen oförnuftiga, medan deras kamrater i grannstaterna är ”snälla pojkar”. Den tyska bourgeoisin har hundratals gånger framställt ”de snälla pojkarna” bland de franska socialisterna som mönster för Bebels och Kautskys anhängare. Den franska bourgeoisin utpekade helt nyligen ”den snälle pojken” Bebel som mönster för de franska socialisterna. Det är ett gammalt trick, hr Struve! Ni kommer bara att få barn och okunnigt folk att nappa på det betet. Det är ett obestridligt faktum, att den internationella revolutionära socialdemokratin står fullt solidarisk i alla viktiga program- och taktikfrågor.

är jag i högsta grad nöjd med hr Struve: jag skulle inte kunna önska mig någon bättre bundsförvant i kampen mot nyiskraiternas återuppvaknande ekonomism och mot ”socialist-revolutionärernas” fullständiga principlöshet. Vi skall vid något annat tillfälle tala om på vilket sätt hr Struve och Osvobozjdenije i praktiken bevisat hur ytterligt reaktionära de ”korrigeringar” av marxismen är, som gjorts i socialistrevolutionärernas programutkast. Vi har redan upprepade gånger* talat om hur hr Struve gjort mig en sann, ärlig och verklig tjänst varje gång han i *princip* godkänt nyiskraiterna, och nu skall vi säga det en gång till.

Hr Struves artikel innehåller en hel rad synnerligen intressanta uttalanden, som vi här kan notera endast i förbifarten. Han ämnar ”skapa en rysk demokrati genom att stödja sig inte på klasskamp utan på klassamarbete”, och då skall ”den socialt privilegierade intelligentsian” (någonting i stil med ”den kultiverade adeln”, för vilken hr Struve gör sin reverens med gracen hos en verkligt aristokratisk – lakej) föra med sig ”vikten av sin sociala ställning” (vikten av sin penningpåse) till detta ”klasslösa” parti. Hr Struve uttrycker sin önskan att visa ungdomen det värdelösa i ”den radikala klichén, att bourgeoisin blivit skrämmd och svikit proletariatet och frihetens sak”. (Vi välkomnar denna önskan av allt vårt hjärta. Ingenting kommer att bekräfta denna marxistiska ”klicheé” bättre än ett krig mot den från hr Struves sida. Bäste hr Struve, lägg inte er storartade plan på hyllan!)

För vårt tema är det viktigt att vi noterar mot vilka *praktiska* paroller denne politiskt lyhörde och för minsta ändring i väderleken känslige representant för den ryska bourgeoisin för närvarande drar i fält. För det första bekämpar han parollen om republikanism. Hr Struve är fast övertygad om att denna paroll är ”obegriplig och främmande för folkmassan” (han glömmer att tillägga: begriplig men icke förmånlig för bourgeoisin!). Vi skulle vilja se vilket svar hr Struve skulle få från arbetarna i våra cirklar och på våra möten! Eller är arbetarna inte folket? Och bönderna? Hos dem förekommer vad hr Struve kallar ”en naiv republikanism” (”bort med tsaren”), men den liberala bourgeoisin tror, att den naiva republikanismen kommer att avlösas inte av en medveten republikanism utan av en medveten monarkism! Ça dépend, hr Struve, det beror på omständigheterna. Varken tsarismen eller bourgeoisin kan låta bli att motarbeta en radikal förbättring av böndernas läge på godsägarjordens bekostnad, medan arbetarklassen inte kan låta bli att bistå bönderna i detta avseende.

För det andra försäkrar hr Struve, att ”i ett inbördeskrig visar sig den angripande parten alltid ha orätt”. Denna idé tangerar de ovannämnda tendenserna hos nya Iskra-riktningen. Vi påstår naturligtvis inte, att det i ett inbördeskrig *alltid* är fördelaktigt att gå till angrepp; nej, ibland är defensivtaktiken obligatorisk *för en tid*. Men att tillämpa en sådan tes, som hr Struve framfört, på Ryssland år 1905 betyder just att uppvisa en bit av ”den radikala klichén” (”bourgeoisin är uppskrämmd och sviker frihetens sak”). Den som nu inte vill gå till angrepp mot självhärskardömet, mot reaktionen, den som inte förbereder sig till detta angrepp, den som inte propagerar det – han lägger sig förgäves till med beteckningen anhängare av revolutionen.

Hr Struve fördömer parollerna ”konspiration” och ”revolt” (som är ”ett uppror i miniatyr”). Hr Struve föraktar både det ena och det andra – ur synpunkten av ”närmande till massorna”!

* Vi erinrar läsaren om att artikeln *Vad som inte bör göras* (Iskra nr 52) hälsades av *Osvobozjdenije* med buller och bång som ”en betydelsefull vändning” till eftergivenhet mot opportunisterna. I en notis om splittringen bland de ryska socialdemokraterna uttalade *Osvobozjdenije* sitt särskilda gillande av de principiella tendenserna i nya Iskras inställning. I samband med Trotskijs broschyr *Våra politiska uppgifter* påvisade *Osvobozjdenije* släktskapen mellan denne författares idéer och det som en gång i tiden skrivits och sagts av Rabotjeje Delos amhängare Kritjevskij, Martynov och Akimov (se särtrycket *Tjänstvillig liberal*, utgivet av *Vperjod* [V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 9, s 71-74 – Red] . *Osvobozjdenije* välkomnade Martynovs broschyr om två slags diktatur (se notisen i *Vperjod* Nr 9) [Ibid, s 307f – Red]. Och slutligen mötte Starovers försenade klagomål beträffande gamla *Iskras* gamla paroll, ”först avgränsa sig och sedan sammansluta sig”, särskild sympati från *Osvobozjdenijes* sida.

Vi skulle vilja fråga hr Struve om han kan påvisa någon revoltförkunnelse i exempelvis ”Vad bör göras?”, ett verk av en enligt hans mening extrem revolutionär. Och finns det någon stor skillnad mellan exempelvis oss och hr Struve i fråga om ”konspiration”? Medarbetar vi inte båda i ”illegala” tidningar, som på ”konspirativ” väg smugglas in i Ryssland och som betjänar antingen Osvobozdenije-förbundets eller RSDAP:s ”hemliga” grupper? Våra arbetarmöten är ofta ”konspirativa” – den synden förnekar vi inte. Men hur är det med Osvobozdenije-herrarnas möten? Har ni något att brösta er över, hr Struve, inför den föraktade konspirationens föraktade anhängare?

Att förse arbetarna med vapen kräver sträng konspiration, det är sant. Och på den punkten uttalar sig hr Struve mera öppenlydligt. Hör här: ”Vad beträffar ett väpnat uppror eller en revolution i teknisk mening, så kan endast masspropaganda för det demokratiska programmet skapa de social-psykologiska förutsättningarna för ett allmänt väpnat uppror. Således, även sett ur den synpunkten, att den nuvarande befrielsekampen oundvikligt måste komma att utmynna i ett väpnat uppror – en synpunkt som jag inte delar – är den allra viktigaste, den allra nödvändigaste uppgiften att genomsyra massorna med den demokratiska omdaningens idéer.”

Hr Struve söker kringgå frågan. Han talar om att ett uppror än oundvikligt i stället för att tala om att det är nödvändigt för revolutionens seger. Upproret har redan börjat, oförberett, spontant och sporadiskt. Ingen kan obetingat gå i borgen för att det kommer att utmynna i ett fullt utvecklat, allomfattande väpnat folkuppror, ty detta beror på tillståndet hos de revolutionära krafterna (vilka tillfullo kan mätas först under själva kampen), på regeringens och bourgeoisins uppträdande och på en rad andra omständigheter, som det är omöjligt att exakt uppskatta. Det är meningslöst att tala om oundviklighet i betydelsen av absolut övertygelse beträffande en konkret händelse, vilket hr Struve gör. Om man vill vara anhängare av revolutionen, måste man tala om huruvida ett uppror är *nödvändigt* för revolutionens *seger*, huruvida det är nödvändigt att aktivt gå in för det, propagera det samt omedelbart och energiskt förbereda det. Hr Struve måste ovillkorligen inse denna skillnad: han undanskymmer ju t ex inte den för en demokrat obestridliga frågan att allmän rösträtt är nödvändig med den för en politiker diskutabla och oväsentliga frågan huruvida den oundvikligen kommer att uppnås under den nuvarande revolutionen. Genom att kringgå frågan om upproret är nödvändigt ger hr Struve uttryck åt den djupaste bevekelsegrunden för den liberala bourgeoisins politiska ställningstagande. För det första föredrar bourgeoisin att köpslå med självhärskardömet hellre än att krossa det; för det andra vältrar bourgeoisin under alla omständigheter över den väpnade kampen på arbetarna. Det är den *reella* innebörden i hr Struves slingerbultar. Det är orsaken till att han *backar ut* från frågan om upprorets nödvändighet och tar upp frågan om dess ”socialpsykologiska” förutsättningar, om förberedande ”propaganda”. Precis likadant som de borgerliga pratmakarna i Frankfurtparlamentet 1848 sysslade med att författa resolutioner, deklARATIONER och beslut, att bedriva ”masspropaganda” och förbereda ”de social-psykologiska förutsättningarna” vid en tidpunkt, då det gällde att slå tillbaka regeringens vapenmakt, då rörelsen ”lett till nödvändigheten” av väpnad kamp, då den enbart muntliga påverkan (som är hundrafalt nödvändig under förberedelseperioden) omvandlades till en banal borgerlig överksamhet och feighet – just så kringgår också hr Struve frågan om upproret och maskerar sig med fraser. Hr Struve visar oss påtagligt det, som många socialdemokrater envist vägrar att se, nämligen att en revolutionär period skiljer sig från vanliga, vardagliga förberedelseperioder i historien just därigenom, att stämningen, spänningen och övertygelsen hos massorna måste ta och tar sig uttryck *i handling*.

Den vulgära revolutionarismen inser inte att ordet också är handling; denna tes är obestridlig då den tillämpas på historien *i allmänhet* eller på de historiska epoker, då det inte förekommer någon öppen politisk massaktion och denna inte kan ersättas eller på konstlad väg framkallas

genom något slags kupper. Revolutionärernas svanspolitik inser inte att när en revolutionär tidpunkt inträtt, när den gamla "överbyggnaden" rämnat i alla fogar, när det öppna politiska framträdandet av klasserna och massorna, vilka skapar sig en ny överbyggnad, blivit ett faktum, när inbördeskriget har börjat – då är det apati, livlöshet, pedanteri eller rentav förräderi och svek mot revolutionen att *som förut* inskränka sig till "ord", undvika att ge den *direkta parollen* om att övergå till "handling" och söka komma ifrån handlingen genom att åberopa sig på "psykologiska förutsättningar" och "propaganda" i allmänhet. Den demokratiska bourgeoisins pratmakare i Frankfurt är ett oförlömligt historiskt exempel på ett sådant förräderi eller en sådan pedantisk stupiditet.

Vill ni ha en förklaring till denna skillnad mellan den vulgära revolutionarismen och revolutionärernas svanspolitik, hämtad ur den socialdemokratiska rörelsens historia i Ryssland? Vi skall ge er en sådan förklaring. Erinra er åren 1901-02, vilka ligger så nära i tiden men idag redan förefaller oss som en gammal saga. Demonstrationer hade kommit igång. Den vulgära revolutionarismen började skria om "stormning" (Rabotjeje Delo), det utgavs "blodtörstiga flygblad" (härstammande från Berlin, om jag inte missminner mig), man angrep "det litterära skriveriet" och skrivbordsnaturen i idén om att bedriva en allrysk agitation genom en tidning (Nadezjdin). Revolutionärernas svanspolitik framträdde då däremot i förkunnelsen, att "den ekonomiska kampen är det *bästa* medlet för politisk agitation". Hur ställde sig den revolutionära socialdemokratin? Den angrep båda dessa strömningar. Den fördömde det terroristiska bländverket och skriken om stormning, ty det var eller borde ha varit klart för alla, att en öppen massaktion var en sak som tillhörde morgondagen. Den fördömde svanspolitiken och framförde *till och med* direkta parollen om ett väpnat folkuppror, men inte som en direkt uppmaning (någon uppmaning till "revolt" skulle hr Struve inte ha funnit hos oss på den tiden), utan som en *nödvändig* slutsats, som "propaganda" (vilken hr Struve först nu erinrat sig – han är alltid några år efter sin tid, vår ärade hr Struve), som förberedelse av just de "social-psykologiska förutsättningar", som representanterna för den handfallna krämarbourgeoisin nu så "missmodigt och olämpligt" talar om. *Den gången* sköts propagandan och agitationen, agitationen och propagandan verkligen i förgrunden genom det objektiva sakläget. *Den gången* kunde arbetet på att skapa en allrysk politisk tidning, vars utgivning en gång i veckan föreföll att vara ett ideal, framställas (och framställdes i "Vad bör göras?") som proberstenen på förberedelserna till ett uppror. *Den gången* var parollerna om massagitation *i stället för* direkta väpnade aktioner, om förberedelse av de social-psykologiska förutsättningarna för upproret *i stället för* terroristiskt bländverk de enda riktiga parollerna för den revolutionära socialdemokratin. Idag har dessa paroller distanserats av händelserna, rörelsen har ryckt framåt och de har blivit lumpor och trasor, som endast duger till att skyla Osvobozjdenijes hyckleri och nya Iskras svanspolitik!

Eller tar jag kanske fel? Kanske revolutionen ännu inte har börjat? Är tiden för klassernas öppna politiska aktion ännu inte inne? Föreligger ännu inget inbördeskrig och bör vapens kritik inte just nu bli den *nödvändiga* och obligatoriska efterföljaren, arvtagaren, förvaltaren och fullbordaren av kritikens vapen?

Se er omkring, stick ut huvudet ur ert arbetsrum och se ut på gatan för att ge svaret på dessa frågor. Har inte regeringen själv redan börjat inbördeskriget genom att överallt låta skjuta massor av fredliga och vapenlösa medborgare? Uppträder inte de väpnade svarta hundradena som "argument" för självhärskardömet? Har inte bourgeoisin – t o m bourgeoisin – insett nödvändigheten av en medborgarmilis? Säger inte hr Struve själv, den idealiskt sansade och korrekta hr Struve (ack, han bara säger detta för att slingra sig undan!) att "de revolutionära aktionernas öppna natur [så låter det nuförtiden!] för närvarande är en av de viktigaste betingelserna för att öva ett uppfostrande inflytande på folkmassorna"?

Den som har ögon att se med kan inte tveka om hur revolutionens anhängare idag bör ställa frågan om det väpnade upproret. Kasta en blick på de tre sätt, på vilka denna fråga ställts i de fria pressorgan, som i någon mån är i stånd att öva inflytande på *massorna*.

Första sättet att ställa frågan. Den resolution som antogs på Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress.* Det är offentligt erkänt och uttalat att den allmänt demokratiska revolutionsrörelsen *redan lett till* att ett väpnat uppror *blivit nödvändigt*. Proletariatets organisering för ett uppror har ställts på dagordningen som en av partiets väsentliga, huvudsakliga och *nödvändiga* uppgifter. Det har getts i uppdrag att vidta de *mest energiska* åtgärder för att beväpna proletariatet och för att säkerställa möjligheten att direkt leda upproret.

Andra sättet att ställa frågan. Principartikeln i Osvobozjdenije av ”de ryska författnings- anhängarnas ledare” (såsom hr Struve nyligen titulerades av ett så inflytelserikt organ för den europeiska bourgeoisin som Frankfurter Zeitung) eller den ryska progressiva bourgeoisins ledare. Han delar inte uppfattningen att ett uppror är oundvikligt. Konspiration och revolt är den oersonliga revolutionarismens specifika metoder. Republikanismen är ett bedövnings- medel. Det väpnade upproret är egentligen endast en teknisk fråga, medan ”den allra viktigaste och mest behövlige uppgiften” är att bedriva masspropaganda och förbereda de social-psykologiska förutsättningarna.

Tredje sättet att ställa frågan. Den på nyiskraiternas konferens antagna resolutionen. Vår uppgift är att förbereda ett uppror. Ett planmässigt genomfört uppror kan inte komma ifråga. Gynnsamma betingelser för ett uppror skapas genom regeringens desorganisation, genom vår agitation och vår organisation. Först då ”kan de teknisk-militära förberedelserna få en mer eller mindre allvarlig betydelse”.

Är det allt? Ja, det är allt. Huruvida upproret har blivit nödvändigt vet proletariatets nyiskraitiska ledare ännu inte. De har ännu inte klart för sig huruvida det är en trängande uppgift att organisera proletariatet till omedelbar kamp. Man behöver inte uppmana till att vidta de mest energiska åtgärder, det är mycket viktigare (år 1905 och inte 1902) att i allmänna drag klargöra under vilka förhållandena dessa åtgärder ”kan” få ”en mer eller mindre allvarlig” betydelse ...

* Här följer dess fullständiga ordalydelse:

”Med beaktande av

1) att proletariatet på grund av sin ställning är den mest avancerade och den enda konsekvent revolutionära klassen och därigenom är kallat att spela den ledande rollen i den allmänt demokratiska revolutionsrörelsen i Ryssland;

2) att denna rörelse för närvarande redan lett till att ett väpnat uppror blivit nödvändigt;

3) att proletariatet oundvikligt kommer att delta i detta uppror på det mest energiska sätt, vilket kommer att bli avgörande för revolutionens öde i Ryssland;

4) att proletariatet kan spela den ledande rollen i denna revolution endast om det är sammansvetsat till en enhetlig och självständig politisk kraft under det socialdemokratiska arbetarpartiets fana, vilket parti leder dess kamp inte endast ideologiskt utan också i praktiken;

5) att endast fullgörandet av denna roll kan tillförsäkra proletariatet de mest fördelaktiga betingelser för kampen för socialismen mot de besittande klasserna i ett borgerligt demokratiskt Ryssland – förklarar RSDAP:s 3:e kongress, att uppgiften att organisera proletariatet för direkt kamp mot självhärskardömet genom ett väpnat uppror är en av partiets viktigaste och mest omedelbara uppgifter i nuvarande revolutionära situation.

Kongressen uppdrar därför åt alla partiorganisationer:

a) att genom propaganda och agitation klargöra för proletariatet inte bara den politiska betydelsen utan också den praktisk-organisatoriska sidan av det förestående väpnade upproret;

b) att i denna propaganda och agitation klargöra den roll, som tillkommer de politiska massstrejkerna, vilka kan vara av stor betydelse vid upprorets början och under dess förlopp;

c) att vidta de mest energiska åtgärder för att beväpna proletariatet samt för att utarbeta en plan för det väpnade upproret och för den direkta ledningen av detta genom att i mån av behov bilda särskilda grupper av partifunktionärer för detta ändamål.” (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – *Red*)

Ser ni nu, kamrater nyiskraiter, vart er vändning till martynoveriet har lett er? Inser ni, att er politiska filosofi har visat sig vara ett uppkok på Osvobozjdenije-filosofin, att ni (mot er vilja och utan att vara medvetna om det) följer efter i den monarkistiska bourgeoisins svans? Står det nu klart för er att ni, medan ni upprepar det inlärda och fullkomnar er i resonerande, har lämnat ur sikte den omständigheten att – enligt de oförglömliga orden i Pjotr Struves oförglömliga artikel – ”de revolutionära aktionernas öppna natur för närvarande är en av de viktigaste betingelserna för att öva ett uppfostrande inflytande på folkmassorna”?

9. Vad innebär det att vara den yttersta oppositionens parti under revolutionen?

Låt oss återvända till resolutionen om den provisoriska regeringen. Vi visade att nyiskraiternas taktik inte driver revolutionen framåt – denna möjlighet ville de med sin resolution säkerställa – utan bakåt. Vi visade, att just denna taktik binder socialdemokratins *händer* i kampen mot den inkonsekventa bourgeoisin och att den inte skyddar mot upplösning i den borgerliga demokratin. Det är klart, att man ur resolutionens felaktiga premisser också drar en oriktig slutsats: ”Socialdemokratien får därför inte ställa som sitt mål att erövra makten eller dela makten i den provisoriska regeringen utan måste förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti.” Låt oss se på den första hälften av denna slutsats, som rör bestämmandet av målen. Ställer nyiskraiterna revolutionens avgörande seger över tsarismen som mål för socialdemokratins verksamhet? Ja, det gör de. De kan inte rätt formulera betingelserna för den avgörande segern och förrirrar sig i en formulering i Osvobozjdenijes stil, men de ställer det ovannämnda målet. Vidare: förbinder de den provisoriska regeringen med upproret? Ja, de förbinder den direkt med upproret, då de säger att den provisoriska regeringen ”framgår ur ett segerrikt folkuppror”. Och ställer de sig slutligen som mål att leda upproret? Ja. Liksom hr Struve undviker de att erkänna, att upproret är nödvändigt och oundvikligt, men i motsats till hr Struve säger de samtidigt att ”socialdemokratien strävar efter att *få in* det [upproret] under sitt inflytande och sin *ledning* och utnyttja det i arbetarklassens intressen”.

Så konsekvent det låter, inte sant? Vi ställer som vårt mål att få in såväl de proletära som de *ickeproletära* massornas uppror under vårt inflytande och vår ledning och att utnyttja det för våra intressen. Vi ställer oss följaktligen som mål att under upproret leda både proletariatet, den revolutionära bourgeoisin och småbourgeoisin (”de ickeproletära grupperna”), dvs att ”*dela*” ledningen av upproret mellan socialdemokratien och den revolutionära bourgeoisin. Vi ställer som vårt mål upprorets *seger*, vilken måste leda till att det bildas en provisorisk regering (”som framgått ur ett segerrikt folkuppror”). *Därför* – därför skall vi inte ställa som vårt mål att erövra makten eller dela makten i den provisoriska revolutionära regeringen!!

Våra vänner kan inte alls få detta att gå ihop. De vacklar mellan ståndpunkten hos hr Struve, som söker slingra sig ifrån upproret, och ståndpunkten hos den revolutionära socialdemokratien, som manar till att gripa sig an denna trängande uppgift. De vacklar mellan anarkismen, som principiellt fördömer varje deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen, som ett förräderi mot proletariatet, och marxismen, som kräver ett sådant deltagande under den förutsättningen, att socialdemokratien har ett ledande inflytande över upproret.* De har ingen självständig ståndpunkt: varken samma ståndpunkt som hr Struve, som vill träffa en uppgörelse med tsarismen och därför måste slingra sig undan och svänga sig i frågan om upproret, eller samma ståndpunkt som anarkisterna, vilka fördömer varje aktion ovanifrån” och varje deltagande i den borgerliga revolutionen. Nyiskraiterna blandar ihop uppgörelsen med tsarismen och segern över tsarismen. De vill delta i den borgerliga revolutionen. De har gått lite längre än Martynovs ”Två slags diktatur”. De är rentav villiga att leda folkupproret,

* Se *Proletarij* nr 3, Om den provisoriska revolutionära regeringen, andra artikeln.

men endast för att strax efter segern (eller möjligen omedelbart före segern?) avstå från denna ledning, dvs att inte *utnyttja segerns frukter utan helt och hållet överlämna dessa åt bourgeoisin*. Detta kallar de att ”utnyttja upproret i arbetarklassens intressen ...”

Det är överflödigt att längre uppehålla sig vid denna virrighet. Det nyttar mera att undersöka *upphovet* till denna virrighet som finns i formuleringen ”att förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti”.

Här har vi en av den internationella revolutionära socialdemokratins kända satser. Denna sats är fullkomligt riktig. Den har blivit gemensam egendom för alla motståndare till revisionismen eller opportunisten i de parlamentariska länderna. Den har blivit allmänt antagen som ett legitimt och nödvändigt motstånd mot ”parlamentarisk kretinism”, millerandism, bernsteinism och italiensk reformism i Turatis anda. Våra goda nyiskraiter har lärt sig denna utmärkta sats utantill och tillämpar den ivrigt – *i alldeles fel sammanhang*. Kategorier som tillhör den parlamentariska kampen införs i resolutioner, skrivna för sådana förhållanden då det inte finns något parlament. Begreppet ”opposition”, som återspeglar och uttrycker en sådan politisk situation, då ingen på allvar talar om *uppror*, tillämpas alldeles huvudlöst på en situation, då upproret *börjat* och revolutionens alla anhängare tänker på och talar om upprorets ledning. Önskemålet att ”*hålla fast*” vid det gamla, dvs vid aktioner endast ”underifrån”, förkunnas högljutt *just när* revolutionen rest frågan om nödvändigheten av att agera *ovanifrån*, om upproret segrar.

Nej, våra nyiskraiter har bestämt ingen tur! Till och med då de formulerar en riktig socialdemokratisk sats, förmår de inte tillämpa den riktigt. De har inte tänkt över hur den parlamentariska kampens begrepp och termer omvandlas och förvandlas till sin motsats under den epok, då revolutionen *börjat*, då det inte finns något parlament, då inbördeskriget pågår och upproret slår ut i lågor. De har inte tänkt över att under de förhållanden, som det nu är fråga om, förbättringsförslag framställs genom gatudemonstrationer, interpellationer framförs genom de beväpnade medborgarnas offensiva aktioner och oppositionen mot regeringen förverkligas genom att regeringen störtas med våld.

Liksom den kände hjälten i vårt folkepos upprepade sina goda råd just när de inte passade, upprepar också våra Martynov-anhängare sina lektioner i fredlig parlamentarism just när de själva konstaterar, att direkta militära aktioner inletts. Ingenting är mer kuriöst än detta sätt att med viktig min föra fram parollen ”den yttersta oppositionen” i en resolution, som börjar med en hänvisning till ”revolutionens avgörande seger” och till ”folkupproret”! Tänk då efter, mina herrar, vad det innebär att utgöra ”den yttersta oppositionen” i en upprorstid! Betyder det att avslöja regeringen eller att störta den? Betyder det att rösta mot regeringen eller att tillfoga dess militära styrkor nederlag i öppen kamp? Betyder det att vägra att fylla regeringens statskassa eller betyder det att på revolutionärt sätt lägga beslag på denna kassa i syfte att använda den för upprorets behov, för arbetarnas och böndernas beväpning, för inkallandet av en konstituerande församling? Börjar ni inte förstå, mina herrar, att begreppet ”den yttersta oppositionen” blott uttrycker negativa handlingar – att avslöja, rösta emot, vägra? Och varför? Därför att detta begrepp endast gäller den parlamentariska kampen och det under en epok, då ingen ställer ”den avgörande segern” som kampens omedelbara mål. Börjar ni inte förstå, att saken i detta avseende radikalt förändras från det ögonblick, då det politiskt förtryckta folket inleder en beslutsam anstormning längs hela linjen i en hårdnackad kamp för segern?

Arbetarna frågar oss: Bör vi energiskt ta itu med upprorets oavvisliga sak? Vad bör göras för att det påbörjade upproret skall bli segerrikt? Hur skall segern utnyttjas? Vilket program kan och måste man då genomföra? Nyiskraiterna, som fördjupar marxismen, svarar: förbli den

yttersta revolutionära oppositionens parti ... Nåväl, hade vi inte rätt, när vi kallade dessa riddare för virtuoser i kälkborgerlighet?

10. "De revolutionära kommunerna" och proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur

Nyiskraiternas konferens höll inte fast vid den anarkistiska inställning, som nya Iskra hamnat i (bara "nedifrån" men inte "nedifrån och uppifrån"). Det absurda i att påstå, att det var möjligt att göra uppror men inte att segra och delta i en provisorisk revolutionär regering, var alltför iögonenfallande. Därför tog man i resolutionen in förbehåll och inskränkningar i Martynovs och Martovs lösning på frågan. Låt oss undersöka dessa förbehåll, som återfinns i nästa del av resolutionen:

"Denna taktik [att förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti] utesluter naturligtvis på intet sätt det ändamålsenliga i att partiellt, episodiskt erövra makten och bilda revolutionära kommuner i en eller annan stad, i ett eller annat distrikt, uteslutande i syfte att bidra till att sprida upproret och desorganisera regeringen."

Om det förhåller sig på detta vis, så betyder det att man i princip tillåter aktion inte bara nedifrån utan också uppifrån. Följaktligen förkastas den sats, som uppställdes i L Martovs bekanta kåseri i Iskra (nr 93), och tidningen Vperjods taktik – inte bara "underifrån" utan också "uppifrån" – erkänns som riktig.

Vidare förutsätter maktövertagandet (även om det sker endast partiellt, episodiskt etc) uppenbart att inte endast socialdemokratien och inte endast proletariatet deltar. Detta följer av att det inte är bara proletariatet, som är intresserat av och aktivt deltar i den demokratiska revolutionen. Det följer av att upproret är ett "folkuppror", som det heter i början av den av oss behandlade resolutionen, att också "ickeproletära grupper" (det uttryck som konferensarnas resolution använder om upproret), dvs också bourgeoisin deltar i det. Följaktligen har principen, att varje deltagande från socialisternas sida tillsammans med småbourgeoisin i den provisoriska revolutionära regeringen är ett förräderi mot arbetarklassen, *kastats överbord av konferensen*, vilket Vperjod sökte uppnå. Ett "förräderi" upphör inte att vara ett förräderi därför att den handling, som utgör förräderiet, är partiell, episodisk, lokal osv. Följaktligen har jämställandet av ett deltagande i den provisoriska revolutionära regeringen med den vulgära jaurésismen *kastats överbord* av konferensen, vilket Vperjod sökte uppnå. En regering upphör inte att vara regering därför att dess makt inte sträcker sig till många städer utan endast till en, inte till många distrikt utan endast till ett, och inte heller betyder det något vad denna regering kallas. Således har den *principiella frågeställning*, som nya Iskra sökte framföra, *övergetts av konferensen*.

Låt oss se om de inskränkningar, som konferensen uppställer för det nu principiellt tillåtna bildandet av revolutionära regeringar och för deltagandet i sådana, är förnuftiga. Vari begreppet "episodisk" skiljer sig från begreppet "provisorisk" vet vi inte. Vi är rädda för att det främmande, "nya" ordet här endast döljer bristen på klarhet i tankegången. Det förefaller "djupare", men i själva verket är det bara dunklare och mer förvirrat. Vari skiljer sig det "ändamålsenliga" i ett partiellt "maktövertagande" i en stad eller ett distrikt från deltagandet i en provisorisk revolutionär regering för hela staten? Ingår inte bland "städerna" en stad som Petersburg, där händelserna den 9 januari inträffade? Ingår inte bland distrikten Kaukasien, som är större än många stater? Står vi inte inför uppgiften (som på sin tid försatte nya Iskra i förlägenhet) hur vi skall lösa frågan om fängelserna, polisen, finansorganen etc, etc vid "makterövring" enbart i en stad, för att nu inte tala om ett distrikt? Ingen kommer naturligtvis att förneka, att om krafterna visar sig vara otillräckliga, om upproret inte vinner fullständig framgång, om dess seger inte blir avgörande, så är partiella provisoriska revolutionära regeringar i städerna osv möjliga. Men vad har detta med saken att göra, mina herrar? Talar ni

inte själva i början av resolutionen om ”en avgörande seger för revolutionen” och om ”ett segerrikt folkuppror”? Sedan när har socialdemokraterna övertagit anarkisternas sak, att splittra proletarietets uppmärksamhet och dess målsättning, att inrikta dess uppmärksamhet på ”det partiella” och inte på det allmänna, det enhetliga, hela och fullständiga? Samtidigt som ni förutsätter ”makterövring” i en stad, talar ni själva om ”upprorets spridning” – till en annan stad, vågar vi tro det? – till alla städer, får vi väl hoppas? Era slutsatser, mina herrar, är lika osäkra och tillfälliga, lika självmotsägande och förvirrade som era premisser. RSDAP:s 3:e kongress har gett ett uttömmande och klart svar på frågan om den provisoriska revolutionära regeringen i allmänhet. Detta svar omfattar även alla partiella provisoriska regeringar. Konferensens svar däremot, som på ett konstlat och godtyckligt sätt framhäver *en del* av frågan, *undviker* (ehuru förgäves) att beröra frågan i dess helhet och skapar förvirring.

Vad menas med ”revolutionära kommuner”? Skiljer sig detta begrepp från ”den provisoriska revolutionära regeringen”, och i så fall hur? Det vet inte herrar konferensare själva. Oredan i det revolutionära tänkandet leder dem, som ofta brukar vara fallet, till *den revolutionära frasen*. Javäl, att använda orden ”den revolutionära kommunen” i en resolution, som antagits av representanter för socialdemokratin, är revolutionärt frasmakeri och ingenting annat. Marx fördömde vid flera tillfällen dylika fraser, där framtidens uppgifter döljs bakom en ”förledande” term från *det utlevda förgångna*. Det förledande i en term, som spelat sin roll i historien, förvandlas i dylika fall till ett tomt och skadligt glitter, till ett barnsligt klingklang. Vi måste klart och otvetydigt låta arbetarna och hela folket förstå *varför* vi vill upprätta en provisorisk revolutionär regering, *vilka omdaningar* vi kommer att genomföra, om vi redan i morgon kommer att ha ett avgörande inflytande över makten, ifall det redan inledda folkupproret segrar. Detta är de frågor de politiska ledarna står inför.

RSDAP:s 3:e kongress besvarar dessa frågor med den största klarhet och ger ett fullständigt program för dessa omdaningar: vårt partis minimiprogram. Men ordet ”kommun” ger inte alls något svar, det bara förvirrar hjärnorna med ett fjärran eko – eller med tomt prat. Ju kärare exempelvis Pariskommunen från år 1871 är oss, desto otillätligare är det att åberopa sig på den utan att undersöka dess misstag och de speciella förhållanden som kännetecknar den. Att göra detta vore att upprepa blanquisternas absurda exempel som Engels förlöjligade, nämligen då de (i sitt ”manifest” 1874) vördsamt bugade sig inför varje handling av kommunen. Vad skall en konferensdeltagare säga arbetaren, då denne utfrågar honom om *denna* i resolutionen omnämnda ”revolutionära kommun”? Han kan endast säga, att känd i historien under detta namn är en arbetarregering, som då inte förstod och inte förmådde skilja den demokratiska och den socialistiska omvälvningens element från varandra, som förväxlade uppgiften att kämpa för republiken med uppgiften att kämpa för socialismen, som inte förmådde lösa uppgiften att företa en energisk militär offensiv mot Versailles, som begick felet att inte bemäktiga sig den franska statsbanken osv. Kort sagt – om ni åberopar er på Pariskommunen eller någon annan kommun, så måste ni svara: det var en sådan regering, *som vår regering inte får bli*. Ett bra svar, det måste man säga! Vittnar det inte om en bokstavstuggares resonering och en revolutionärs hjälplöshet, när man med tystnad förbigår partiets praktiska program och i resolutionen börjar hålla historiska föreläsningar, som inte alls är på sin plats? Avslöjar inte detta just det fel, som man förgäves försökt pådyvla oss: förväxling av den demokratiska och den socialistiska omvälvningen, som ingen av ”kommunerna” förmått skilja på?

Som mål för den provisoriska regeringen (som så olämpligt kallas kommun) fastställs ”uteslutande” upprorets spridning och regeringens desorganisation. Uttrycket ”uteslutande” i dess bokstavliga mening eliminerar alla andra uppgifter och är en efterklang av den absurda teorin ”blott underifrån”. Att på detta sätt utesluta alla andra uppgifter innebär återigen kortsynthet och bristande eftertanke. ”Den revolutionära kommunen”, dvs den revolutionära makten, låt vara i endast en stad, måste ofrånkomligt (om än provisoriskt, ”partiellt,

episodiskt”) utföra *alla* statsfunktioner, och att i denna fråga gömma huvudet under vingen är höjden av oförnuft. Denna makt måste lagfästa 8-timmars arbetsdag, upprätta arbetarinspektion på fabriker samt införa kostnadsfri allmän undervisning, val av domare, bilda bondekommittéer m m – kort sagt, den måste ovillkorligen genomföra en rad reformer. Att föra in dessa reformer under begreppet ”bidrag till upprorets spridning” vore att leka med ord och avsiktligt öka oklarheten där full klarhet är av nöden.

Den sista delen i nyiskraiternas resolution lämnar inget nytt material till kritiken av de principiella tendenserna hos den inom vårt parti återuppståndna ekonomismen, men den illustrerar i viss mån det ovan sagda från en annan sida.

Här följer denna del:

”Endast i ett fall måste socialdemokratin av eget initiativ inrikta sina ansträngningar på att överta makten och så länge som möjligt behålla den i sina händer, nämligen i det fall att revolutionen skulle sprida sig till Västeuropas avancerade länder, där betingelserna för socialismens förverkligande redan mått en viss [?] mognad. I detta fall kan den ryska revolutionens begränsade historiska ram betydligt utvidgas, och det blir möjligt att beträda de socialistiska omdaningarnas väg.

Genom att grunda sin taktik på beräkningen, att det socialdemokratiska partiet under hela den revolutionära periodens förlopp skulle bevara sin ställning som den yttersta revolutionära oppositionen mot alla de under revolutionens gång växlande regeringarna, kan socialdemokratin på bästa sätt förbereda sig till att utnyttja regeringsmakten, om den skulle falla [??] i dess händer.”

Grundtanken är här densamma, som Vperjod upprepade gånger formulerat då den sagt, att vi inte (som Martynov) bör frukta socialdemokratins fullständiga seger i den demokratiska revolutionen, dvs proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur, ty en sådan seger kommer att ge oss möjlighet att resa Europa, och det europeiska socialistiska proletariats kommer i sin tur, då det kastat av sig borgarklassens ok, att hjälpa oss att genomföra den socialistiska omvälvningen. Men se nu, hur denna tanke förfuskats i nyiskraiternas framställning. Vi skall inte dröja vid detaljerna – vid den absurditeten, att makten kunde ”falla” i händerna på ett medvetet parti, som anser makterövringen vara en skadlig taktik; vid att i Europa betingelserna för socialismen inte endast nått en viss mognad utan överhuvudtaget är mogna; vid att vårt partiprogram inte talar om några socialistiska omdaningar utan endast om den socialistiska omvälvningen. Låt oss ta den viktigaste och grundläggande skillnaden mellan Vperjods och resolutionens tankegång. Vperjod anvisade Rysslands revolutionära proletariat en aktiv uppgift: att segra i kampen för demokratin och utnyttja denna seger för att föra över revolutionen till Europa. Resolutionen förstår inte sambandet mellan vår ”avgörande seger” (inte i nya Iskras mening) och revolutionen i Europa och talar därför inte om proletariats uppgifter, inte om utsikterna för dess seger utan om en av möjligheterna i allmänhet: ”att revolutionen skulle sprida sig” ... Vperjod angav direkt och bestämt – och dessa anvisningar togs in i den av RSDAP:s 3:e kongress antagna resolutionen – just hur man kan och bör ”utnyttja regeringsmakten” i proletariats intresse, med hänsynstagande till vad som kan genomföras omedelbart, på samhällsutvecklingens nuvarande stadium, och vad som först måste genomföras som en demokratisk förutsättning för kampen för socialismen. Också här svansar resolutionen hopplöst efter, då den säger: man ”kan förbereda sig till att utnyttja”, men inte är i stånd att säga *hur* man kan göra det, *hur* man skall förbereda sig och till *vilket* utnyttjande. Vi betvivlar exempelvis inte att nyiskraiterna ”kan förbereda sig till att utnyttja” den ledande ställningen i partiet, men saken är den, att deras erfarenhet av detta utnyttjande och deras förberedelse hittills inte gett anledning till förhoppningar om att denna möjlighet skulle förvandlas till verklighet ...

Vperjod uttalade exakt vari den reella "möjligheten att behålla makten i sina händer" består: i proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur, i deras gemensamma masstyrka som förmår uppväga kontrarevolutionens alla krafter, och i deras ofrånkomliga intressegemenskap i fråga om de *demokratiska* omdaningarna. Konferensens resolution ger inte heller i detta fall någonting positivt, den bara slingrar sig undan frågan. Ty möjligheten att behålla makten i Ryssland måste ju vara beroende av de sociala krafternas sammansättning i Ryssland självt och av betingelserna för den demokratiska omvälvning, som nu försiggår hos oss. Ty proletariats seger i Europa (och mellan revolutionens överföring till Europa och proletariats seger ligger dock ett visst avstånd) kommer att framkalla en desperat kontrarevolutionär kamp från den ryska bourgeoisins sida. Nyiskraiternas resolution säger inte ett ord om denna kontrarevolutionära kraft, vars betydelse värderats i den av RSDAP:s 3:e kongress antagna resolutionen. Om vi i kampen för republiken och demokratin förutom att stödja oss på proletariatet inte också kunde stödja oss på bönderna, så vore det ett hopplöst företag att "behålla makten". Men om det inte är hopplöst, om "revolutionens avgörande seger över tsarismen" öppnar en sådan möjlighet, så måste vi påvisa denna möjlighet, aktivt mana till att förvandla den till verklighet och utfärda praktiska paroller inte endast *i händelse* att revolutionen förs över till Europa utan också *i syfte* att föra över den dit. Socialdemokratins svanspolitiker hänvisar till "den ryska revolutionens begränsade historiska ram" endast för att skyla över sin inskränkta uppfattning av denna demokratiska revolutions uppgifter och proletariats ledande roll i denna revolution!

En av invändningarna mot parollen om "proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur" går ut på att diktaturen förutsätter "en enhetlig vilja" (Iskra nr 95), men att proletariatet och småbourgeoisin inte kan ha någon enhetlig vilja. Denna invändning håller inte streck, ty den är grundad på en abstrakt, "metafysisk" tolkning av begreppet "enhetlig vilja". Viljan kan vara enhetlig i ett avseende och icke enhetlig i ett annat. Bristen på enighet i socialismens frågor och i kampen för socialismen utesluter inte en enhetlig vilja i demokratin frågor och i kampen för republiken. Att glömma detta vore att glömma den logiska och historiska skillnaden mellan den demokratiska och den socialistiska omvälvningen. Att glömma detta vore att glömma, att den demokratiska omvälvningen till sin karaktär omfattar *hela folket*: om den omfattar "hela folket", så finns det följaktligen "en enhetlig vilja" just i den mån denna omvälvning förverkligar hela folkets behov och krav. Utöver demokratin gränser kan det inte bli tal om någon viljeenhet mellan proletariatet och bondebourgeoisin. Klasskampen dem emellan är oundviklig, men på den demokratiska republikens grund blir denna kamp just den djupaste och bredaste folkkamp *för socialismen*. Proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur har, liksom allt annat i världen, ett förflutet och en framtid. Dess förflutna är självhärskardömet, livegenskapen, monarkin och privilegierna. I kampen mot detta förflutna, i kampen mot kontrarevolutionen är proletariats och böndernas "viljeenhet" möjlig, ty det föreligger intresseenhet.

Dess framtid är kampen mot privategendomen, lönarbetarens kamp mot företagaren, kampen för socialismen. Här är viljeenhet omöjlig.* Här står vi inte inför den väg, som leder från självhärskardömet till republiken, utan inför den väg, som leder från den småborgerliga demokratiska republiken till socialismen.

I den konkreta historiska situationen sammanflätas naturligtvis det förgångnas och framtidens element, och de båda vägarna korsar varandra. Lönarbetet och dess kamp mot privategendomen existerar också under självhärskardömet, det tar sin början redan under

* Kapitalismens utveckling, som i frihet försiggår mer omfattande och snabbare, kommer oundvikligen att snart göra slut på viljeenheten, och ju förr kontrarevolutionen och reaktionen krossas, desto snabbare kommer det att ske.

livegenskapen. Men detta hindrar oss ingalunda från att logiskt och historiskt särskilja de stora utvecklingsstadierna. Alla ställer vi ju den borgerliga och den socialistiska revolutionen mot varandra, vi håller alla obetingat på nödvändigheten av att på det strängaste särskilja dem. Men kan man väl bestrida, att i historien enskilda delelement från de båda omvälvningarna sammanflätas? Känner vi inte till en hel rad socialistiska rörelser och socialistiska försök från de demokratiska revolutionernas epok i Europa? Och har inte den kommande socialistiska revolutionen i Europa ännu kolossalt mycket att slutföra i demokratiskt avseende?

En socialdemokrat får aldrig ens för ett ögonblick glömma, att proletariats klasskamp för socialismen mot den mest demokratiska och republikanska bourgeoisie och småbourgeois är oundviklig. Det är ställt utom tvivel. Härav följer att ett särskilt och självständigt, strängt klassmässigt socialdemokratiskt parti är absolut nödvändigt. Härav följer den temporära karaktären i vår taktik att "slå tillsammans" med bourgeoisin och plikten att hålla lika sträng uppsikt "över bundsförvanten som över fienden" osv. Allt detta står också utom allt tvivel. Men det vore löjligt och reaktionärt att härav dra den slutsatsen, att vi därför skulle kunna glömma, ignorera eller försumma de uppgifter, som för ögonblicket är aktuella, även om de är av övergående eller temporär natur. Kampen mot självhärskardömet är för socialisterna en temporär och övergående uppgift, men att på något sätt ignorera eller försumma denna uppgift vore detsamma som att förråda socialismen och tjäna reaktionen. Proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur är obetingat endast en övergående, temporär uppgift för socialisterna men att ignorera denna uppgift under den demokratiska revolutionens epok är direkt reaktionärt.

De konkreta politiska uppgifterna måste ställas i överensstämmelse med det konkreta läget. Allt är relativt, allt flyter, allt förändrar sig. Den tyska socialdemokratin tar inte upp kravet på republik i sitt program. Där är situationen sådan, att denna fråga i praktiken knappast kan skiljas från frågan om socialismen (även om Engels i sina anmärkningar till utkastet till Erfurtprogrammet 1891 också i fråga om Tyskland varnade för att underskatta republikens betydelse och kampen för republiken!). Inom Rysslands socialdemokrati har frågan om att avföra kravet på republik ur programmet och ur agitationen inte ens kommit upp, ty hos oss kan det inte ens bli tal om någon oupplöslig förbindelse mellan frågan om republiken och frågan om socialismen. Att en tysk socialdemokrat år 1898 inte särskilt ställde frågan om republiken i förgrunden är naturligt och det framkallar varken förvåning eller klander. Men den tyske socialdemokraten, som år 1848 skulle ha ställt frågan om republiken i skuggan, hade helt enkelt varit en förrädare mot revolutionen. Det finns ingen abstrakt sanning. Sanningen är alltid konkret.

Det kommer en tid, då kampen mot det ryska självhärskardömet slutförts, då den demokratiska revolutionens epok för Rysslands del är förbi – då kommer det också att verka löjligt att tala om proletariats och böndernas "viljeenhet", om demokratisk diktatur osv. Då skall vi omedelbart ta upp frågan om proletariats socialistiska diktatur och behandla den utförligare. Men nu måste den framskridna klassens parti på det mest energiska sätt eftersträva den demokratiska revolutionens avgörande seger över tsarismen. Och en avgörande seger kan inte innebära något annat än proletariats och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur.

Anmärkning

1) Vi erinrar läsaren om att i polemiken mellan Iskra och Vperjod den förstnämnda åberopade sig bl a på Engels' brev till Turati, i vilket Engels varnade de italienska reformisternas (blivande) ledare för att förväxla den demokratiska revolutionen med den socialistiska. Den förestående revolutionen i Italien, skrev Engels beträffande det politiska läget i Italien 1894, kommer att bli en småborgerlig, en demokratisk men inte en socialistisk revolution. Iskra

förebrådde Vperjod för att ha frångått den av Engels fastställda principen. Denna förebråelse var oberättigad, ty Vperjod (nr 14) erkände i stort sett helt och fullt att Marx' teori om skillnaden mellan de tre huvudkrafterna i revolutionerna på 1800-talet var riktig.* Mot den gamla ordningen, självhärskardömet, feodalismen och livegenskapen uppträder enligt denna teori: 1) den liberala storbourgeoisin; 2) den radikala småbourgeoisin; 3) proletariatet. Den förstnämnda kämpar inte för något mera än en konstitutionell monarki, den andra för en demokratisk republik och den tredje för en socialistisk omvälvning. Att förväxla den småborgerliga kampen för en fullständig demokratisk omvälvning med den proletära kampen för en socialistisk revolution innebär för en socialist faran för politisk bankrutt. Marx' varning i detta avseende är helt riktig. Men just av denna orsak är parollen "revolutionära kommuner" felaktig, ty de kommuner som är kända i historien har just förväxlat den demokratiska och den socialistiska omvälvningen. Vår paroll däremot – proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur – skyddar oss helt och fullt mot detta misstag. Genom att erkänna den obestridligt borgerliga karaktären hos en revolution, som är ur stånd att *omedelbart* överskrida ramen för en enbart demokratisk omvälvning, *sporrar* vår paroll denna givna omvälvning och strävar att förlåna den former, som är i högsta grad fördelaktiga för proletariatet – den strävar följaktligen efter att så mycket som möjligt utnyttja den demokratiska omvälvningen för att uppnå största möjliga framgång i proletariatets fortsatta kamp för socialismen.

11. En flyktig jämförelse mellan några av RSDAP:s 3:e kongress och av "konferensen" antagna resolutioner

Frågan om den provisoriska revolutionära regeringen är för närvarande den centrala punkten i socialdemokratins taktiska frågor. Det är varken möjligt eller nödvändigt att lika ingående dröja vid konferensens övriga resolutioner. Vi skall endast inskränka oss till att i korthet påvisa några punkter, som bekräftar den av oss ovan analyserade principiella skillnaden mellan den taktiska inriktningen hos de av RSDAP:s 3:e kongress och de av konferensen antagna resolutionerna.

Ta frågan om inställningen till regeringens taktik inför omvälvningen. Ni skall återigen finna ett fullständigt svar på denna fråga i en av resolutionerna från RSDAP:s 3:e kongress. Denna resolution beaktar den speciella tidpunktens alla olikartade betingelser och uppgifter: avslöjandet av hyckleriet i regeringens eftergifter, användningen av "karikatyrformer på en folkrepresentation", det revolutionära förverkligandet av arbetarklassens trängande krav (främst 8-timmars arbetsdag) och slutligen motståndet mot de svarta hundradena. I konferensens resolutioner är denna fråga spridd över flera avsnitt: "motstånd mot reaktionens skumma krafter" nämns endast i motiveringarna till resolutionen om förhållandet till de andra partierna. Deltagandet i valen till de representativa institutionerna behandlas separat från tsarismens "kompromisser" med bourgeoisin. I stället för att mana till revolutionärt genomförande av 8-timmars arbetsdag upprepar en särskild resolution med den bombastiska rubriken "Om den ekonomiska kampen" endast (efter svulstiga och synnerligen dumma fraser om "den centrala plats arbetarfrågan intar i det ryska offentliga livet") den gamla parollen om agitation för "fastställande i lag av 8-timmars arbetsdag". Att denna paroll idag är otillräcklig och föråldrad är alltför uppenbart för att behöva bevisas.

Frågan om en öppen politisk aktion. Den 3:e kongressen beaktar den förestående *radikala* förändringen i vår verksamhet. Den konspirativa verksamheten och den konspirativa apparatens utveckling får på inga villkor försummas: detta skulle vara att spela polisen i händerna och vara ytterst förmånligt för regeringen. Men vi måste redan nu också tänka på en öppen aktion. Ändamålsenliga former för en sådan aktion och följaktligen speciella apparater

* V I Lenin, Socialdemokratien och den provisoriska revolutionära regeringen, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 10, s 1-19. – *Red*

– mindre konspirativa – måste omedelbart *förberedas* för detta ändamål. De legala och halvlegala föreningarna måste utnyttjas med sikte på att såvitt möjligt göra dem till stödjepunkter för det blivande legala socialdemokratiska arbetarpartiet i Ryssland.

Också här splittrar konferensen upp frågan och undviker att ge några enhetliga paroller. Särskilt iögonenfallande är det löjliga uppdraget till organisationskommissionen att sörja för de legalt verkande publicisternas ”placering”. Fullständigt absurt är beslutet att ”under sitt inflytande få in de demokratiska tidningar, som ställer som sitt mål att främja arbetarrörelsen”. Detta mål ställer sig alla våra legala liberala tidningar, som nästan alla tillhör Osvobozjdenije-riktningen. Varför skulle inte Iskras redaktion själv efterkomma sitt råd och ge oss ett exempel på hur Osvobozjdenije bör ställas under socialdemokratiskt inflytande? I stället för parollen om att utnyttja de legala föreningarna med sikte på att skapa stödjepunkter för *partiet* får vi för det första ett speciellt råd beträffande enbart ”fack”-föreningarna (att alla partimedlemmar ovillkorligen måste delta i dem), och för det andra rådet att leda ”arbetarnas revolutionära organisationer” = ”lösa organisationer” = ”revolutionära arbetarklubbar”. Hur dessa ”klubbar” hamnat bland de lösa organisationerna och vad det är för ”klubbar” – det vet gud allena. I stället för exakta och klara direktiv från en högsta partiinstitution har vi framför oss något slags i hast nedskrivna tankar och trevande utkast av publicister. Vi får ingen enhetlig bild av början till partiets övergång till en helt ny bas för hela dess arbete.

”Bondefrågan” ställdes på helt olika sätt av partikongressen och av konferensen. Kongressen avfattade en resolution om ”förhållandet till bonderörelsen”, konferensen om ”arbetet bland bönderna”. I det ena fallet ställs i förgrunden uppgiften att leda hela den breda revolutionärt demokratiska rörelsen till gagn för den allmänt nationella kampen mot tsarismen. I det andra fallet reduceras det hela endast till ”arbete” inom ett särskilt skikt. I det ena fallet framförs en central, praktisk paroll för vår agitation – omedelbar organisering av revolutionära bondekommittéer för att genomföra alla demokratiska omdaningar. I det andra fallet hävdas, att ”kravet på att bilda kommittéer” bör föreläggas en konstituerande församling. Varför skall vi absolut vänta på denna konstituerande församling? Blir den i verkligheten konstituerande? Blir den varaktig utan att det på förhand och samtidigt bildas revolutionära bondekommittéer? Alla dessa frågor har lämnats ur sikte av konferensen. Alla dess beslut återspeglar den allmänna tanke som vi har följt i spåren, nämligen att vi i den borgerliga revolutionen bör utträtta endast vårt speciella arbete och inte föresätta oss målet att leda hela den demokratiska rörelsen och att göra detta självständigt. På samma sätt som ekonomisterna ständigt gled in på idén, att socialdemokraterna skulle svara för den ekonomiska kampen och liberalerna för den politiska, så glider också nyiskraiterna i alla sina resonemang in på idén, att vi bör hålla oss beskedligt undan i en vrå på sidan om den borgerliga revolutionen och överlåta åt bourgeoisin att aktivt genomföra den.

Slutligen kan vi inte heller låta bli att notera resolutionerna om förhållandet till de andra partierna. Den på RSDAP:s 3:e kongress antagna resolutionen talar om att man bör avslöja varje slags begränsning och otillräcklig omfattning i den borgerliga befrielse-rörelsen men inte befatta sig med den naiva tanken att räkna upp alla möjliga yttringar av denna begränsning från kongress till kongress och dra upp en skiljelinje mellan dåliga borgare och goda borgare. Konferensen upprepade det misstag Starover begick, sökte ihärdigt efter en sådan linje och utvecklade den ryktbara teorin om ”lackmuspapperet”. Starover utgick från en mycket bra idé: att ställa strängare villkor för bourgeoisin. Han glömde bara, att varje försök att på förhand skilja de borgerliga demokrater, som är värda godkännande, överenskommelser etc från dem som inte är värda detta leder till en ”formel”, vilken genast kastas överbord genom händelseutvecklingen och vilken bringar förvirring i det proletära klassmedvetandet. Tyngdpunkten förflyttas från den reella enheten i kampen till uttalanden, löften och paroller. Starover ansåg att ”allmän, lika, direkt och hemlig rösträtt” var en sådan grundläggande

paroll. Men innan två år gått, hade "lackmuspapperet" visat sig vara odugligt, parollen om allmän rösträtt övertogs av Osvobozjdenije-anhängarna, som därigenom inte närmade sig socialdemokratin utan tvärtom just med hjälp av denna paroll försökte vilseleda arbetarna och dra bort dem från socialismen.

Nu framlägger nyiskraiterna "villkor" som är ännu "strängare", de "kräver" av tsarismens fiender att de "energiskt och otvetydigt [!?] skall stödja varje beslutsam aktion av det organiserade proletariatet" etc, ända till "aktivt deltagande i folkets självbeväpning". Linjen har dragits betydligt vidare – men likväl är denna linje *åter redan föråldrad* och har genast visat sig vara oduglig. Varför saknas exempelvis parollen om republik? Hur kommer det sig att socialdemokrater – till förmån för "ett skoningslöst revolutionärt krig mot det monarkiska ståndssystemets alla grundvalar" – "kräver" av de borgerliga demokraterna allt möjligt utom kamp för republiken?

Att denna fråga inte är ett utslag av grälsjuka, att nyiskraiternas misstag är av högst vital politisk betydelse, det är Rysslands befrielseförbund (se Proletarij nr 4)* ett bevis på. Dessa "tsarismens fiender" kommer att fylla nyiskraiternas alla "krav". Och ändå har vi visat, att Osvobozjdenijes anda är förhärskande i detta Rysslands befrielseförbunds program (eller brist på program) och att Osvobozjdenije-anhängarna lätt kan ta det på släp. Konferensen förklarar emellertid i slutet av resolutionen, att "socialdemokratin fortfarande kommer att såsom *hycklande folkvänner* bekämpa alla dessa politiska partier som, fastän de höjer en liberal och demokratisk fana, vägrar att ge ett verkligt stöd åt proletariatets revolutionära kamp". Rysslands befrielseförbund vägrar inte att lämna detta stöd utan erbjuder det tvärtom ivrigt. Är detta en borgen för att dess ledare inte är "hycklande folkvänner", även om de vore Osvobozjdenije-män?

Ni ser: genom att på förhand avfatta "villkor" och framlägga "krav", som är komiska till följd av sin bistra maktlöshet, gör sig nyiskraiterna genast löjeväckande. Deras villkor och krav visar sig strax vara otillräckliga, när de konfronteras med den levande verkligheten. Deras jakt efter formler är hopplös, ty ingen formel kan omfatta den borgerliga demokratin alla olikartade yttringar av hyckleri, inkonsekvens och inskränkthet. Huvudsaken är inte "lackmuspapper", formler eller skrivna och tryckta krav, inte att på förhand dra upp en skiljelinje mellan hycklande och uppriktiga "folkvänner", huvudsaken är en reell enhet i kampen, en oavåtlig kritik från socialdemokraternas sida mot varje "osäkert" steg som den borgerliga demokratin tar. Vad som behövs för "en verklig sammanslutning av alla samhällskrafter, som är intresserade av en demokratisk omgestaltning", är inte de "punkter" som konferensen så ihärdigt och så fåfängt arbetade med, utan förmågan att framföra verkligt revolutionära paroller: För detta behövs paroller, som höjer den revolutionära och republikanska bourgeoisin till proletariatets nivå och inte sänker proletariatets uppgifter till den monarkistiska bourgeoisins nivå. För detta behövs det mest energiska deltagande i upproret och inte resonerande undanflykter från den trängande uppgift som det väpnade upproret utgör.

* I *Proletarij* nr 4, som utkom den 4 juni 1905, publicerades en utförlig artikel under rubriken Ett nytt revolutionärt arbetarförbund. I artikeln återges innehållet i upprop från detta förbund, vilket antog namnet Rysslands befrielseförbund och ställde som sitt mål att med hjälp av ett väpnat uppror inkalla en konstituerande församling. Artikeln fastställer vidare socialdemokratin inställning till sådana partilösa förbund. Hur pass reellt detta förbund var och hurudant dess öde blev i revolutionen är oss fullständigt obekant. (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – *Red*)

12. Kommer den demokratiska revolutionens slagkraft att försvagas, om bourgeoisin drar sig undan?

Vi hade redan skrivit föregående rader, då vi erhöll de av Iskra utgivna resolutionerna från nyiskraiternas kaukasiska konferens. Pour la bonne bouche (som efterrätt) hade vi inte kunnat tänka oss något bättre material.

Iskras redaktion anmärker med rätta: ”I taktikens grundfråga har också den kaukasiska konferensen fattat ett beslut, som är *analogt* [det stämmer!] med det, som antogs på den allryska konferensen [dvs nyiskraiternas]. Frågan om socialdemokratins förhållande till den provisoriska revolutionära regeringen löstes av de kaukasiska kamraterna i den riktningen, att de fullständigt avvisade den nya metod, som propageras av gruppen Vperjod och de till denna tidning anslutna delegaterna på den sk kongressen.” ”Den formulering av det proletära partiets taktik i den borgerliga revolutionen, som gavs av konferensen, måste erkännas som *synnerligen lyckad*.”

Det är så sant som det är sagt. En mera ”lyckad” formulering av nyiskraiternas grundläggande fel hade ingen kunnat ge. Vi återger denna formulering i dess helhet och riktar inom klammer uppmärksamheten först på blomstren och sedan de på slutet serverade mogna bären.

Den på nyiskraiternas kaukasiska konferens antagna resolutionen om den provisoriska regeringen lyder som följer:

”Emedan konferensen anser det som sin uppgift att utnyttja det revolutionära läget för att fördjupa [ja, naturligtvis! Man borde tillägga: fördjupa i Martynovs mening!] proletariats socialdemokratiska medvetenhet [bara för att fördjupa medvetenheten men inte för att erövra republiken? Vilken ”djup” uppfattning av revolutionen!] och i syfte att för partiet trygga fullständig frihet till kritik av det uppkommande borgerligt statliga systemet [det är inte vår sak att säkerställa republiken! Vår sak är endast att trygga friheten till kritik. Anarkistiska idéer drar också med sig ett anarkistiskt språk: det borgerligt statliga systemet!] uttalar sig konferensen mot bildandet av en socialdemokratisk provisorisk regering och mot inträde i en sådan regering [kom ihåg bakunisternas av Engels citerade resolution 10 månader före den spanska revolutionen, se Proletarij nr 3] och anser det ändamålsenligast att öva påtryckning utifrån [underifrån men inte ovanifrån] på den borgerliga provisoriska regeringen till förmån för en efter krafterna anpassad [?!] demokratisering av det statliga systemet. Konferensen anser, att om socialdemokraterna bildade en provisorisk regering eller inträdde i en sådan, skulle detta å ena sidan leda till att proletariats breda massor avföll från det socialdemokratiska partiet, besvikna över att socialdemokratin, trots att den erövat makten, inte kan tillgodose arbetarklassens trängande behov ända till socialismens förverkligande [republiken är inget trängande behov! Författarna märker i sin oskuld inte, att de talar ett rent anarkistiskt språk, som om de förkastade deltagande i borgerliga revolutioner!], och å andra sidan *föranleda de borgerliga klasserna att dra sig undan revolutionens sak och skulle därmed försvaga dess slagkraft*.”

Här ligger alltså hunden begraven. Här sammanflätas de anarkistiska idéerna med den renaste opportunist (såsom ständigt är fallet också bland de västeuropeiska bernsteinianerna). Tänk er bara: man bör inte inträda i den provisoriska regeringen, emedan detta föranleder bourgeoisin att dra sig undan revolutionen och därmed försvagar revolutionens slagkraft! Här har vi ju den nyiskraitiska filosofin i fullständig, ren och konsekvent form: eftersom revolutionen nu en gång är borgerlig, måste vi därför buga oss för den borgerliga brackigheten och lämna den fri väg. Om vi låter leda oss – låt vara delvis, låt vara för ett ögonblick – av den uppfattningen, att vårt deltagande kan föranleda bourgeoisin att dra sig undan, överlämnar vi ju därmed helt och hållet ledningen av revolutionen åt de borgerliga klasserna. Vi ställer därmed proletariatet helt och hållet under bourgeoisins förmynderskap (samtidigt som vi

förbehåller oss full ”kritikfrihet”!), och tvingar proletariatet att vara moderat och fromt för att inte bourgeoisin skall dra sig undan. Vi snöper proletariatets mest trängande behov, nämligen dess politiska behov, vilka ekonomisterna och deras epigoner aldrig riktigt förstått, snöper dem för att bourgeoisin inte skall dra sig undan. Från den revolutionära kampen för demokratins förverkligande inom de gränser, som är nödvändiga för proletariatet, övergår vi helt till att köpslå med bourgeoisin, köper vi bourgeoisins frivilliga samtycke (”för att den inte skall dra sig undan”) med förräderi mot våra principer och mot revolutionen.

I två små rader har de kaukasiska nyiskraiterna lyckats uttrycka hela kärnan i taktiken att förråda revolutionen, att förvandla proletariatet till ett ynkligt bihang åt de borgerliga klasserna. Det som vi ovan betecknade som en tendens, uppkommen ur nyiskraiternas fel, framstår nu för oss som en klar och bestämd princip: att hänga i svansen på den monarkistiska bourgeoisin. Emedan republikens förverkligande skulle föranleda (och redan föranleder – som hr Struves exempel visar) bourgeoisin att dra sig undan, så dras slutsatsen: ned med kampen för republiken. Emedan alla energiska och följdriktiga demokratiska krav från proletariatets sida alltid och överallt i världen föranleder bourgeoisin att dra sig undan, så dras slutsatsen: håll er i era gryten, kamrater arbetare, verka endast utifrån, tänk inte på att utnyttja det ”borgerligt statliga” systemets verktyg och medel för revolutionen och förbehåll er ”kritikfrihet”.

Det fundamentalt felaktiga i själva uppfattningen av termen ”den borgerliga revolutionen” har här klart trätt i dagen. Den martynovska eller nyiskraitiska ”uppfattningen” av den leder direkt till förräderi mot proletariatets sak till förmån för bourgeoisin.

Den som glömt den gamla ekonomismen, som inte studerar den och inte återkallar den i minnet, har också svårt att förstå dess nuvarande eko. Må man erinra sig det bernsteinska ”Credo”. Ur ”rent proletära” uppfattningar och program drog dessa personer följande slutsats: oss socialdemokrater tillkommer ekonomin, den verkliga arbetarsaken, kritikfriheten av allt slags politiserande, ett verkligt fördjupande av det socialdemokratiska arbetet. Dem, liberalerna, tillkommer politiken. Gud bevara oss från att hamna i ”revolutionarism”: det skulle föranleda bourgeoisin att dra sig undan. Den som läser igenom hela ”Credo” eller Specialbilaga till nr 9 av Rabotjaja Mysl (september 1899) kommer att finna alla dessa resonemang.

Idag har vi att göra med samma sak, bara i stor skala och tillämpad på värderingen av hela den ”stora” ryska revolutionen – av den ortodoxa källborgerlighetens teoretiker tyvärr redan i förväg förflockad och förnedrad till en karikatyr! Oss socialdemokrater tillkommer kritikfrihet, fördjupande av medvetenheten, aktion utifrån. Dem, de borgerliga klasserna, tillkommer friheten till handling, fritt fält för den revolutionära (läs: liberala) ledningen och friheten att genomföra ”reformer” ovanifrån.

Dessa vulgarisatorer av marxismen har aldrig begrundat Marx’ ord om nödvändigheten av att byta ut kritikens vapen mot vapnets kritik. I fåvitsko åberopar de sig på Marx men författar i verkligheten taktiska resolutioner i fullständigt samma anda som de borgerliga pratmakarna i Frankfurt, vilka fritt kritiserade absolutismen och fördjupade den demokratiska medvetenheten, men inte förstod, att revolutionens tid är en aktionens tid – en tid av aktioner både uppifrån och nedifrån. Genom att förvandla marxismen till resonerande har de av den framskridna, den mest beslutsamma och energiska revolutionära klassens ideologi gjort en ideologi för dess mest outvecklade skikt, som drar sig undan de svåra, revolutionärt demokratiska uppgifterna och överlämnar dessa demokratiska uppgifter åt herrar Struve & Co.

Om de borgerliga klasserna drar sig undan revolutionen, därför att socialdemokratin inträder i den revolutionära regeringen, så ”försvagar” de därmed ”revolutionens slagkraft”.

Hör bara, ryska arbetare: revolutionens slagkraft blir större, om revolutionen genomförs av herrar Struve, som inte skräms av socialdemokraterna och som inte strävar efter seger över tsarismen utan efter en uppgörelse med den. Revolutionens slagkraft blir större, om den första av dess två ovan skisserade eventuella utgångar förverkligas, dvs om den monarkistiska bourgeoisin köpslår med självhärskardömet om en ”författning” i stil med den sjirovska!

Socialdemokrater som skriver sådana vanhedrande saker i resolutioner, avsedda att leda hela partiet, eller godkänner dylika ”lyckade” resolutioner, är så förblindade av resonerandet, som drivit ut all levande anda ur marxismen, att de inte märker hur dessa resolutioner förvandlar alla deras övriga, riktiga ord till fraser. Ta vilken av deras artiklar som helst i Iskra eller rentav vår berömde Martynovs beryktade broschyr – och ni skall där få höra talas om folkuppror, om nödvändigheten att föra revolutionen till slut, om strävan att stödja sig på *de djupa folkskikten* i kampen mot den inkonsekventa bourgeoisin. Men alla dessa utmärkta saker förvandlas ju till ynkliga fraser i det ögonblick som ni godtar eller godkänner tanken att ”revolutionens slagkraft försvagas” till följd av att bourgeoisin vänder sig från den. Antingen det ena eller det andra, mina herrar: antingen måste vi tillsammans med folket söka genomföra revolutionen och trots den inkonsekventa, egennyttiga och fega bourgeoisin tillkämpa oss en fullständig seger över tsarismen, eller också godtar vi inte detta ”trots”, därför att vi är rädda för att bourgeoisin skall ”dra sig undan”, och då förråder vi proletariatet och folket åt bourgeoisin, åt den inkonsekventa, egennyttiga och fega bourgeoisin.

Försök inte att vantolka mina ord. Skrik inte, att man beskyller er för medvetet förräderi. Nej, ni har hela tiden varit på glid mot träsket, och nu har ni sjunkit ner i träsket, lika omedvetet som de forna ekonomisterna, vilka oemotståndligt och oåterkalleligt drogs nedåt på det sluttande plan, som deras ”fördjupande” av marxismen innebar, ända till ett antirevolutionärt, själlöst och livlöst ”snusförnuft”.

Av vilka verkliga samhällskrafter beror ”revolutionens slagkraft”? Har ni tänkt på det, mina herrar? Låt oss lämna åsido utrikespolitikens krafter, de internationella kombinationerna, som nu gestaltat sig mycket gynnsamt för oss men som vi alla, och med rätta, utesluter från vår undersökning, eftersom frågan rör sig om Rysslands inre krafter. Betrakta dessa inre samhällskrafter. Mot revolutionen står självhärskardömet, hovet, polisen, byråkratin, armén och en klick högadel. Ju djupare folkets förbittring är, desto opålitligare blir armén och desto mer vacklar ämbetsmännen. Dessutom är bourgeoisin nu i det stora hela för revolutionen, den visar sitt nit i tal om friheten och tar allt oftare till orda i folkets och rentav i revolutionens namn.* Vi marxister vet dock alla genom teorin och ser dagligen och stundligen av våra liberalers samt zemstvomännens och Osvobozjdenije-anhängarnas exempel, att bourgeoisin går in för revolutionen på ett inkonsekvent, egennyttigt och fegt sätt. Största delen av bourgeoisin kommer oundvikligt att gå över på kontrarevolutionens och självhärskardömet sida och ställa sig mot revolutionen, mot folket, så snart den fått sina småskurna, egennyttiga intressen tillgodosedda, så snart den ”dragit sig undan” den konsekventa demokratin (*och den håller redan nu på att dra sig undan!*). Återstår ”folket”, dvs proletariatet och bönderna: endast proletariatet förmår att säkert marschera ända fram, ty det går vida längre än till den demokratiska omvälvningen. Därför kämpar också proletariatet i de främsta leden för republiken och avvisar med förakt de dumma och ovärdiga råden att se till att bourgeoisin inte drar sig undan. Bönderna omfattar förutom massan av halvproletära element också småborgerliga element. Detta gör också bönderna vacklande och tvingar proletariatet att sammansluta sig i ett strikt klassparti. Men böndernas vacklan skiljer sig radikalt från bourgeoisins vacklan, ty för närvarande är bönderna inte så mycket intresserade av att

* Intressant i detta avseende är hr Struves öppna brev till Jaurès, vilket nyligen publicerades av den senare i tidningen *l'Humanité* och av hr Struve i nr 72 av *Osvobozjdenije*.

obetingat bibehålla privategendomen som av att beslagta godsägarjorden, en av denna egendoms viktigaste former. Utan att härigenom bli socialistiska eller upphöra att vara småborgerliga, kan bönderna bli helhjärtade och ytterst radikala anhängare av den demokratiska revolutionen. Det kommer de också ovillkorligen att bli, om bara inte de revolutionära händelsernas förlopp, som upplyser dem, alltför tidigt avbryts genom bourgeoisins förräderi och proletariats nederlag. Under ovannämnda förutsättning blir bönderna ovillkorligen ett fäste för revolutionen och republiken, ty endast en alltigenom segerrik revolution kan ge bönderna *allt* på agrarreformernas område, *allt det* som bönderna önskar, som de drömmer om och som verkligen är nödvändigt för dem (inte för att tillintetgöra kapitalismen såsom "socialistrevolutionärerna" inbillar sig, utan) för att höja sig ur halvlivegenskapens dy, ur förtryckets och träldomens mörker, för att förbättra sina levnadsvillkor, så långt detta överhuvudtaget är möjligt inom varuhushållningens ram.

Och inte nog härmed. Det är inte endast den radikala agraromdaningen, som knyter bönderna till revolutionen, utan även alla deras allmänna och ständiga intressen. Även i kampen tillsammans med proletariatet behöver bönderna demokratin, ty endast en demokratisk ordning förmår exakt uttrycka deras intressen och ge dem övervikt som massa, som majoritet. Ju mera upplysta bönderna blir (och efter kriget med Japan går denna upplysning framåt med en fart som många, vilka är vana att mäta upplysningen blott med skolans mått, inte anar), desto konsekventare och mer bestämt kommer de att gå in för en fullständig demokratisk omvälvning, ty folkets herravälde är för dem inte skrämmande, som det är för bourgeoisin, utan tvärtom fördelaktigt. Den demokratiska republiken blir deras ideal, så snart de börjar befria sig från den naiva monarkismen, ty den (med överhuset etc) schackrande bourgeoisins medvetna monarkism innebär för bönderna samma rättslöshet, samma förtryck och okunnighet, bara en smula överstruken med den europeiska konstitutionalismens fernissa.

Detta är orsaken till att bourgeoisin som klass naturligt och oundvikligt strävar efter att komma under ett liberalt monarkistiskt partis vingar, och bönderna som massa under ett revolutionärt och republikanskt partis ledning. Det är orsaken till att bourgeoisin inte är i stånd att föra den demokratiska revolutionen ända till slut, medan bönderna förmår föra revolutionen till slut – och härvid måste vi av alla krafter vara dem behjälpliga.

Någon kanske invänder, att detta inte behöver bevisas, att det är abc, att alla socialdemokrater mycket väl förstår detta. Nej, detta förstår inte de, som kan tala om att revolutionens "slagkraft försvagas" till följd av att bourgeoisin avfaller ifrån den. Dyliga personer upprepar ord, som de lärt utantill ur vårt agrarprogram, men utan att förstå deras betydelse, ty annars skulle de inte frukta begreppet proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur, vilket med nödvändighet framgår ur hela den marxistiska världsåskådningen och ur vårt program; annars skulle de inte inskränka den stora ryska revolutionens slagkraft till bourgeoisins slagkraft. Dyliga personer slår ihjäl sina egna abstrakta marxistiska revolutionära fraser med sina konkreta antimarxistiska och antirevolutionära resolutioner.

Den som verkligen förstår böndernas roll i den segerrika ryska revolutionen kan inte säga att revolutionens slagkraft minskar, när bourgeoisin drar sig undan. Ty först när bourgeoisin dragit sig undan och bondemassan uppträtt aktivt revolutionärt vid sidan av proletariatet, skall den ryska revolutionen i själva verket börja få verklig slagkraft, först då blir detta verkligen den största revolutionära slagkraft, som är möjlig i den borgerligt demokratiska omvälvningens epok. För att vår demokratiska revolution skall kunna konsekvent slutföras måste den stödja sig på sådana krafter, som är i stånd att paralysera bourgeoisins ofrånkomliga inkonsekvens (dvs är i stånd att just "föranleda den att dra sig, undan", vilket Iskras kaukasiska anhängare i sitt oförstånd fruktar).

Proletariatet måste slutföra den demokratiska omvälvningen genom att dra till sig bondemassan för att med våld slå ned självhärskardömet motstånd och paralysera bourgeoisins vacklan. Proletariatet måste fullborda den socialistiska omvälvningen genom att dra till sig massan av befolkningens halv proletära element för att med våld krossa bourgeoisins motstånd och paralysera böndernas och småbourgeoisins vacklan. Detta är proletariatets uppgifter, som nyiskraiterna framställer så trångsynt i alla sina resonemang och resolutioner om revolutionens slagkraft.

Man får bara inte glömma en omständighet, som ofta förbises på tal om denna "slagkraft". Man får inte glömma, att det inte är fråga om uppgiftens svårigheter, utan på vilken väg man skall söka och sträva efter lösningen på denna uppgift. Det är inte fråga om huruvida det är lätt eller svårt att göra revolutionens slagkraft mäktig och oövervinnelig, utan vad som bör göras för att öka denna slagkraft. Meningsskiljaktigheten rör just verksamhetens grundläggande karaktär, själva dess riktning. Vi understryker detta, emedan ouppmärksamma och samvetslösa personer alltför ofta förväxlar två olika frågor: frågan om vägens riktning, dvs valet mellan två olika vägar, och frågan om huruvida målet lätt kan uppnås på den givna vägen, om det ligger nära.

Den senare frågan har vi inte alls berört i den föregående framställningen, ty denna fråga har inte framkallat någon oenighet eller meningsbrytning inom vårt parti. Men frågan är givetvis i och för sig ytterst viktig och förtjänar den allvarligaste uppmärksamhet från alla socialdemokraters sida. Det vore en otillätlig optimism att glömma de svårigheter, som är förbundna med arbetet att i rörelsen dra in inte endast arbetarklassens massor utan också bondemassorna. Just på dessa svårigheter har mer än en gång strävandena att slutföra den demokratiska revolutionen strandat, varvid detta främst inneburit en triumf för den inkonsekventa och egennyttiga bourgeoisin, som både "slog kapital" av det monarkistiska försvaret mot folket och "bevarade" liberalismens – eller Osvobozjdenije-riktningens "oskuld". Men svårighet är inte detsamma som omöjlighet. Det viktiga är övertygelsen om att man valt en riktig väg, och denna övertygelse stärker hundrafalt den revolutionära energin och den revolutionära entusiasmen, vilka förmår uträtta underverk.

Hur djup oenigheten mellan de nuvarande socialdemokraterna är i frågan om valet av väg, framgår genast om man jämför nyiskraiternas kaukasiska resolution med den resolution, som antogs av Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress. Kongressens resolution säger: bourgeoisin är inkonsekvent, den kommer absolut att söka avhända oss revolutionens erövringar. Därför måste ni, kamrater arbetare, förbereda er mer energiskt till kamp, beväpna er och dra bönderna över på er sida. Vi avstår inte våra revolutionära erövringar åt den egennyttiga bourgeoisin utan kamp. De kaukasiska nyiskraiternas resolution säger: bourgeoisin är inkonsekvent, den kan dra sig undan revolutionen. Därför, kamrater arbetare, var vänliga att inte tänka på att delta i den provisoriska regeringen, ty då drar sig bourgeoisin säkert undan, varigenom revolutionens slagkraft kommer att försvagas!

De förstnämnda säger: driv revolutionen framåt ända till slut, trots den inkonsekventa bourgeoisins motstånd eller passivitet.

De senare säger: tänk inte på att självständigt slutföra revolutionen, ty då kommer den inkonsekventa bourgeoisin att dra sig undan.

Står vi inte här inför två diametralt motsatta vägar? Är det inte uppenbart, att den ena taktiken ovillkorligen utesluter den andra? Att den förstnämnda taktiken är den revolutionära socialdemokratins enda riktiga taktik, medan den senare i grund och botten är en ren Osvobozjdenije-taktik?

13. Avslutning. Vågar vi segra?

Personer som har en ytlig kännedom om sakläget inom Rysslands socialdemokrati eller bedömer det utifrån och som inte känner vår inre partikamps hela historia allt sedan ekonomismens tid, avfärdar mycket ofta också de meningsskiljaktigheter om taktiken, som framträtt nu, särskilt efter 3:e kongressen, med en enkel hänvisning till att det rör sig om de två naturliga, oundvikliga tendenser, helt och hållet möjliga att försona, vilka förekommer inom varje socialdemokratisk rörelse. Den ena sidan, säger man, betonar särskilt betydelsen av det vanliga, löpande, dagliga arbetet, nödvändigheten av att utveckla propagandan och agitationen, att förbereda krafterna, fördjupa rörelsen etc. Den andra sidan betonar särskilt rörelsens allmänt politiska, revolutionära kampuppgifter, påvisar det väpnade upprorets nödvändighet och framhäver parollerna om en revolutionärt demokratisk diktatur och en provisorisk revolutionär regering. Ingendera av dessa båda tendenser bör dock överdrivas, både i det ena och i det andra fallet (liksom överhuvudtaget överallt i världen) är ytterlighet av ondo etc, etc.

De billiga sanningar från den vardagliga (och – inom citationstecken – ”politiska”) visdomens område, som utan tvivel återfinns i dylika resonemang, döljer emellertid alltför ofta en missuppfattning av partiets mest brännande och aktuella behov. Låt oss ta de nuvarande meningsskiljaktigheterna om taktiken bland de ryska socialdemokraterna. Det är klart, att det accentuerade betonande av det dagliga, löpande arbetet, som vi återfinner i nyiskraiternas resonemang om taktiken, i och för sig inte kunde utgöra någon fara och inte kunde framkalla någon meningsskiljaktighet om de taktiska parollerna. Men det räcker med att jämföra de resolutioner, som antogs av Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress, med konferensens resolutioner för att denna meningsskiljaktighet skall falla i ögonen.

Vad är det då fråga om? För det första om att det inte är tillräckligt med en allmän, abstrakt hänvisning till de två strömningarna inom rörelsen och till det skadliga i varje ytterlighet.

Man måste veta konkret vad ifrågavarande rörelse i ett givet ögonblick lider av och vad som just nu är den verkliga politiska faran för partiet. För det andra måste man veta vilka verkliga politiska krafter som får vatten på sin kvarn genom den ena eller andra taktiska parollen – eller måhända genom frånvaron av den ena eller andra parollen. Lyssnar man till nyiskraiterna, kommer man till den slutsatsen, att socialdemokratins parti hotas av faran att propagandan och agitationen, den ekonomiska kampen och kritiken av den borgerliga demokratin kastas över bord, av faran att i överdriven utsträckning hänge sig åt militära förberedelser, väpnade angrepp, makterövring osv. I själva verket är det från ett helt annat håll som en verklig fara hotar partiet. Den som i någon mån närmare känner tillståndet i rörelsen och med uppmärksamhet och eftertanke följer den kan inte undgå att se den komiska sidan av nyiskraiternas farhågor. Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis hela arbete är redan fullständigt gjutet i fasta, orubbliga former som ovillkorligen garanterar, att huvudvikten läggs på propaganda och agitation, improviserade möten och massmöten, spridning av flygblad och broschyrer, främjande av den ekonomiska kampen och propagerande av dess paroller. Det finns inte en enda partikommitté, inte en enda distriktskommitté, inte ett enda centralt möte och inte en enda fabriksgrupp, där inte nittionio procent av uppmärksamheten, krafterna och tiden jämt och ständigt skulle ägnas alla dessa funktioner, som rotfästs ända sedan andra hälften av 90-talet. Härom kan endast de vara okunniga, som är helt obekanta med rörelsen. Endast mycket naiva eller illa informerade personer kan ta för kontant de upprepningar av gamla historier, som nyiskraiterna nu med högst viktig min serverar.

Faktum är, att vi inte alls med överdrivet nit hänger oss åt upprorets uppgifter, de allmänna politiska parollerna och frågan om ledningen av hela folkrevolutionen, utan tvärtom – vår efterblivenhet just i detta avseende är iögonfallande, utgör vår svagaste punkt och en

verklig fara för rörelsen, som kan urarta och på sina håll redan håller på att urarta från en verkligt revolutionär till en frasrevolutionär rörelse. Bland de många hundra organisationer, grupper och cirklar, som utför partiarbete, skall man inte finna en enda, där det inte alltsedan dess bildande har utförts ett sådant dagligt arbete, som ljushuvudena i nya Iskra nu berättar om med en min, som om de hade upptäckt nya sanningar. Men däremot skall man finna endast en obetydlig procent grupper och cirklar, som blivit medvetna om det väpnade upprorets uppgifter, tagit itu med att fullgöra dem och gjort klart för sig nödvändigheten av att leda hela folkrevolutionen mot tsarismen och att i detta syfte framföra just dessa och inte några andra avancerade paroller.

Vi är otroligt efterblivna i fråga om de avancerade och verkligt revolutionära uppgifterna, i en hel mängd fall har vi ännu inte blivit medvetna om dem, och på vissa håll har vi förbisett att den revolutionära borgerliga demokratin stärks till följd av vår efterblivenhet i detta avseende. Men skribenterna i nya Iskra, som vänder ryggen åt händelseutvecklingen och tidens krav, upprepar envist: Glöm inte det gamla! Låt er inte hänföras av det nya! Detta är den oföränderliga grundtanken i konferensens alla väsentliga resolutioner, medan man i kongressens resolutioner lika oföränderligt kan läsa: Samtidigt som vi bekräftar det gamla (utan att tugga det om och om igen just därför att det är gammalt, redan beslutat och fastställt i litteraturen, i resolutionerna och genom erfarenheten) framför vi en ny uppgift, riktar uppmärksamheten på den, ställer en ny paroll och kräver av de verkligt revolutionära socialdemokraterna att de omedelbart skall börja arbeta på att förverkliga den.

Så ligger det i verkligheten till med frågan om de två strömningarna i socialdemokratins taktik. Den revolutionära epoken har rest nya uppgifter, som endast stockblinda kan undgå att se. En del av socialdemokraterna erkänner dessa uppgifter utan att tveka och ställer dem på dagordningen, de säger: det väpnade upproret kan inte uppskjutas, förbered er omedelbart och energiskt för det, kom ihåg att det är nödvändigt för en avgörande seger; framför parollerna om republiken, den provisoriska regeringen och proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur. Andra socialdemokrater åter ryggar tillbaka, står och stampar på samma ställe, skriver företal i stället för att ge paroller, och i stället för att påvisa det nya samtidigt med att bekräfta det gamla idisslar de omständigt och långtråkigt detta gamla och hittar på undanflykter för att komma ifrån det nya emedan de inte förmår fastställa förutsättningarna för en avgörande seger, inte förmår formulera de enda paroller som motsvarar strävan efter en fullständig seger.

Det politiska resultatet av denna svanspolitik ligger i öppen dag. Fabeln om ett närmande mellan "majoriteten" i Rysslands socialdemokratiska arbetarparti och den revolutionära borgerliga demokratin förblir en fabel, som inte bekräftas av ett enda politiskt faktum, en enda betydelsefull resolution av "bolsjevikerna" eller en enda handling av Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 3:e kongress. Emellertid har den opportunistiska, monarkistiska bourgeoisin i Osvobozjdenijes gestalt sedan länge hälsat nyiskraismens "principiella" tendenser och hämtar nu direkt från dem vatten till sin kvarn. Den anammar nya Iskras varje minsta lilla ord och "idé", riktade mot "konspiration" och "revolt", mot ett överdrivet betonande av revolutionens "tekniska" sida, mot det direkta uppställandet av parollen om väpnat uppror, mot "revolutionarismen" i de extrema kraven etc, etc. Den resolution, som antogs av en hel konferens av "mensjevnikiska" socialdemokrater i Kaukasien, och det faktum att denna resolution godkännts av nya Iskras redaktion, drar den otvetydiga politiska slutsumman av allt detta: bara inte bourgeoisin drar sig undan ifall proletariatet deltar i den revolutionärt demokratiska diktaturen! Härmed är allt sagt. Härmed har proletariatets förvandling till ett bihang åt den monarkistiska bourgeoisin slutgiltigt beseglats. Härmed har *den politiska betydelsen* av den nyiskraitiska svanspolitiken faktiskt bevisats, inte genom en

tillfällig förklaring av en enskild person utan genom en resolution, som uttryckligen godkänts av en hel riktning.

Den som tänker sig in i dessa fakta kommer att fatta den verkliga betydelsen av de gängse hänvisningarna till den socialdemokratiska rörelsens två sidor och två tendenser. Låt oss ta bernsteinismen för att studera dessa tendenser i stor skala. Bernsteinianerna har ju på precis samma sätt påstått och påstår alltjämt att det är just de som förstår proletariats sanna behov, uppgifterna att öka dess krafter, att fördjupa hela arbetet, förbereda det nya samhällets element, driva propaganda och agitation. Vi kräver ett öppet erkännande av det som är!, säger Bernstein och därmed välsignar han "rörelsen" utan "slutmål", välsignar den enbart defensiva taktiken och förkunnar räddhågans taktik – "bara inte bourgeoisin drar sig undan". Även bernsteinianerna gastade om de revolutionära socialdemokraternas "jakobinism", om "litteratörerna", som inte förstår "arbetarnas självverksamhet" etc, etc. Som alla vet, tänkte de revolutionära socialdemokraterna i verkligheten alls inte på att åsidosätta det dagliga detaljarbetet, förberedelsen av krafterna osv, osv. De krävde endast ett klart medvetande om slutmålet och ett klart fastställande av de revolutionära uppgifterna. De ville höja de halvproletära och de till hälften småborgerliga skikten till proletariats revolutionära nivå och inte degradera denna till opportunistiska överväganden – "bara inte bourgeoisin drar sig undan". Det mest markanta uttrycket för denna tvist mellan partiets intellektuellt opportunistiska och proletärt revolutionära flygel utgjorde väl frågan: Durfen wir siegen – "vågar vi segra"? Är det tillåtet för oss att segra? Är det inte farligt för oss att segra? Bör vi segra? Denna vid första ögonkastet märkvärdiga fråga blev emellertid framställd och måste framställas, ty opportunisterna fruktade segern, sökte avskräcka proletariats från den, spådde att den skulle medföra olyckor och förlöjligade de paroller som direkt uppmanade till seger.

Samma grundläggande uppdelning i en intellektuellt opportunistisk och en proletärt revolutionär tendens finns också hos oss, bara med den ytterst väsentliga skillnaden, att det här inte är fråga om den socialistiska, utan om den demokratiska omvälvningen. Också hos oss har den vid första ögonkastet absurda frågan "vågar vi segra?" framställts. Den framställdes av Martynov i hans "Två slags diktatur", där han spår olycka ifall vi mycket väl förbereder upproret och genomför det med full framgång. Den har framställts i hela den nyiskraitiska litteraturen om den provisoriska revolutionära regeringen, varvid man hela tiden ivrigt men utan framgång försökt blanda ihop Millerands deltagande i en borgerligt opportunistisk regering och

Varlins deltagande i en småborgerlig revolutionär regering. Denna fråga har bekräftats genom resolutionen – "bara inte bourgeoisin drar sig undan". Även om exempelvis Kautsky nu försöker ironisera över att våra tvister om den provisoriska revolutionära regeringen påminner om att sälja skinnen förrän björnen är skjuten, visar denna ironi endast, att också kloka och revolutionära socialdemokrater kan trampa i klaveret, när de talar om sådant som de hört endast ryktesvis. Den tyska socialdemokratin befinner sig ännu inte alltför nära den tidpunkten, då den kan fälla björnen (genomföra den socialistiska omvälvningen), men tvisten om huruvida vi "vågar" döda den har haft en kolossal principiell och praktiskt politisk betydelse. De ryska socialdemokraterna befinner sig ännu inte alltför nära den tidpunkten, då de kan "fälla sin björn" (genomföra den demokratiska omvälvningen), men frågan om huruvida vi "vågar" döda den har en oerhört stor betydelse för hela Rysslands framtid och den ryska socialdemokratin framtid. Det kan inte vara tal om att energiskt och framgångsrikt samla en armé och leda den utan att vi är övertygade om att vi "vågar" segra.

Ta våra gamla ekonomister. De gastade också om att deras motståndare var konspiratörer, jakobiner (se Rabotjeje Delo, särskilt nr 10, och Martynovs tal under debatterna om programmet på 2:a kongressen), att de lösrycker sig från massan genom att kasta sig ut i politiken, att de glömmar arbetarrörelsens grundvalar och inte tar hänsyn till arbetarnas

självverksamhet etc, etc. I själva verket var dessa anhängare av ”arbetarnas självverksamhet” intellektuella opportunister, som påtvingade arbetarna sin snäva och kälkborgerliga uppfattning om proletarietets uppgifter. I själva verket har ekonomismens motståndare – såsom var och en kan se av gamla Iskra – inte försummat eller skjutit i bakgrunden en enda sida av det socialdemokratiska arbetet och ingalunda glömt den ekonomiska kampen. Samtidigt förstod de att ställa de brännande och omedelbara politiska uppgifterna i hela deras vidd och att bekämpa arbetarpartiets förvandling till ”ekonomiskt” bihang åt den liberala bourgeoisin.

Ekonomisterna hade lärt sig utantill, att ekonomin utgör grundvalen för politiken, och de ”förstod” detta så, att den politiska kampen måste degraderas till ekonomisk kamp. Nyiskraiterna har lärt sig utantill, att den demokratiska omvälvningen har den borgerliga revolutionen till ekonomisk grundval, och detta har de ”förstått” så, att man måste degradera proletarietets demokratiska uppgifter till den borgerliga moderationens nivå och hålla dem innanför den gräns, där ”bourgeoisin drar sig undan”, om den överskrids. Under förevändning av att fördjupa arbetet, under förevändning av arbetarnas självverksamhet och en ren klasspolitik utlämnade ekonomisterna i verkligheten arbetarklassen till de liberalt borgerliga politikerna, dvs ledde in partiet på en väg, vars objektiva betydelse just gick ut på detta. Under samma förevändning förråder nyiskraiterna i verkligheten proletarietets intressen i den demokratiska revolutionen till bourgeoisin, dvs leder in partiet på en väg, vars objektiva betydelse just går ut på detta. Ekonomisterna tyckte, att det inte var socialdemokraternas utan egentligen liberalernas sak att leda den politiska kampen. Nyiskraiterna tycker, att det inte är socialdemokraternas utan egentligen den demokratiska bourgeoisins sak att aktivt genomföra den demokratiska revolutionen, därför att om proletariet tar ledningen och dess deltagande blir dominerande ”försvagar” detta revolutionens ”slagkraft”.

Nyiskraiterna är kort sagt ekonomismens epigoner inte bara på grund av att de härstammar från 2:a partikongressen utan också på grund av det sätt de för närvarande ställer proletarietets taktiska uppgifter i den demokratiska revolutionen. Också de utgör partiets intellektuellt opportunistiska flygel. På organisationens område debuterade denna flygel med de intellektuellas anarkistiska individualism och slutade med ”delorganisationen som process” genom att i de ”stadgar”⁴, som antogs av konferensen, stadfästa litteraturens isolering från partiorganisationen, indirekta, nästan fyrgradiga val, ett system med bonapartistisk allmän omröstning i stället för demokratisk representation och slutligen principen om en ”överenskommelse” mellan delen och det hela. I partitaktiken har de glidit in på samma sluttande plan. I ”planen för zemstvokampanjen” förklarades att framträdandet inför zemstvomännen var ”demonstrationens högsta typ”, eftersom de på den politiska scenen fann blott två aktiva krafter (omedelbart inför den 9 januari!) – regeringen och den borgerliga demokratin. Den trängande uppgiften om beväpning ”fördjupade” de genom att byta ut den direkta praktiska parollen mot en uppmaning om beväpning med det brännande kravet på självbeväpning. Uppgiften att organisera det väpnade upproret, den provisoriska regeringen och den revolutionärt demokratiska diktaturen har de nu förvrängt och avtrubbat i sina officiella resolutioner. ”Bara inte bourgeoisin drar sig undan” – detta slutackord i deras sista resolution kastar ett grällt ljus över frågan varhän deras väg leder partiet.

Den demokratiska omvälvningen i Ryssland är till sin samhälleligt ekonomiska natur en borgerlig revolution. Det är inte tillräckligt att bara upprepa denna riktiga marxistiska sats. Man måste förstå den och kunna tillämpa den på de politiska parollerna. På de nuvarande, dvs kapitalistiska, produktionsförhållandenas grundval är all politisk frihet överhuvudtaget borgerlig frihet. Frihetskravet uttrycker framför allt bourgeoisins intressen. Det var dess representanter, som först framförde detta krav. Dess anhängare har som härskande överallt utnyttjat den vunna friheten, reducerat den till ett moderat och noggrant borgerligt mått och i

fredliga tider förenat denna frihet med det mest raffinerade, i stormtider med det mest brutala och grymma förtryckande av det revolutionära proletariatet.

Men att av detta dra slutsatsen att kampen för frihet skall förnekas eller förringas, det kunde endast rebellerande narodniker, anarkister och ekonomister göra. Att påtvinga proletariatet dessa intellektuellt kälkborgerliga läror har aldrig lyckats annat än för en tid och dess motstånd till trots. Proletariatet har instinktivt fattat, att det behöver den politiska friheten, behöver den mer än någon annan, trots att denna frihet direkt stärker och organiserar bourgeoisin. Proletariatet väntar inte sin räddning i att undvika klasskampen utan i att utveckla den, öka dess omfång, stärka dess medvetenhet, organisatoriska styrka och beslutsamhet. Den som förringar den politiska kampens uppgifter förvandlar socialdemokraten från en folktribun till en tradeunionsekreterare. Den som förringar proletariatets uppgifter i den demokratiska borgerliga revolutionen förvandlar socialdemokraten från ledare av folkrevolutionen till ledare för ett fritt arbetarförbund.

Ja, *folk*revolutionen. Socialdemokratin har kämpat och kämpar fortfarande med full rätt mot det borgerligt demokratiska missbruket av ordet folket. Den kräver, att man inte med detta ord skall dölja den bristande förståelsen för klassmotsättningarna inom folket. Den yrkar kategoriskt på nödvändigheten av fullständig klassmässig självständighet för proletariatets parti. Men den delar inte "folket" i "klasser" för att den framskridna klassen skall kapsla in sig, hålla sig inom trånga gränser och snöpa sin verksamhet i fruktan för att världens ekonomiska makthavare kunde dra sig undan, utan för att den framskridna klassen, eftersom den inte lider av mellanklassernas halvhet, vacklan och obeslutsamhet, med desto större energi och entusiasm skall kämpa för hela folkets sak, i spetsen för hela folket.

Det är detta, som så ofta inte förstås av dagens nyiskraiter, som i stället för att framföra aktiva politiska paroller i den demokratiska revolutionen endast docerande upprepar ordet "klass" i alla dess grammatiska former!

Den demokratiska omvälvningen är borgerlig. Parollen om allmän jorddelning eller om jord och frihet – denna paroll, som är så vitt spridd bland de förtryckta och okunniga men efter ljus och lycka lidelsefullt strävande bondemassorna – är borgerlig. Men vi marxister måste veta, att det inte finns och inte kan finnas någon annan väg till verklig frihet för proletariatet och bönderna än den borgerliga frihetens och det borgerliga framstegets väg. Vi får inte glömma, att det för närvarande inte finns och inte kan finnas något annat medel att föra socialismen närmare än den fullständiga politiska friheten, än den demokratiska republiken, än proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur. Som representanter för den framskridna klassen, den enda revolutionära klassen, revolutionär utan förbehåll, utan tvivel och utan att skåda tillbaka, måste vi så vidsträckt, dristigt och initiativrikt som möjligt ställa den demokratiska omvälvningens uppgifter inför hela folket. Att förringa dessa uppgifter är i teoretiskt avseende att göra en karikatyr på marxismen och en kälkborgerlig förvrängning av den, och i praktiskt politiskt avseende innebär det att utlämna revolutionens sak till bourgeoisin, som oundvikligen kommer att undandra sig ett konsekvent genomförande av revolutionen. De svårigheter, som finns på vägen till revolutionens fullständiga seger, är mycket stora. Ingen skall kunna tadla proletariatets representanter, om de gör allt vad som står i deras makt, men om alla deras ansträngningar likväl strandar på reaktionens motstånd, bourgeoisins förräderi och massornas okunnighet. Men var och en – och det medvetna proletariatet i första hand – kommer att tadla socialdemokratin, om den försvagar den demokratiska omvälvningens revolutionära energi och den revolutionära entusiasmen av fruktan för segern och av hänsynstagande till att bourgeoisin kan dra sig undan.

Revolutionerna är historiens lokomotiv, sade Marx. Revolutionerna är de förtrycktas och utsagnas högtid. Aldrig förmår folkets massor så aktivt uppträda som skapare av nya

samhällsförhållanden som i revolutionens stund. I sådana tider förmår folket utföra underverk, om man mäter med det gradvisa framåtskridandets trånga, småborgerliga måttstock. Men det är nödvändigt, att också ledarna för de revolutionära partierna i en sådan tid ställer sina uppgifter med större räckvidd och djärvhet, att deras paroller alltid går före massornas revolutionära självverksamhet, tjänar som deras fyrbåk, visar vårt demokratiska och socialistiska ideal i all dess storhet och skönhet, anger den närmaste och rakaste vägen till en fullständig, ovillkorlig och avgörande seger. Vi överlåter åt Osvobozjdenije-bourgeoisins opportunisterna att av fruktan för revolutionen och av fruktan för den raka vägen hitta på omvägar, krokvägar och kompromissvägar. Om man med våld tvingar oss in på sådana vägar, skall vi veta att uppfylla vår plikt också i det vardagliga detaljarbetet. Men först må en oförsonlig kamp avgöra valet av väg. Om vi inte utnyttjar denna massornas energi under deras högtid och deras revolutionära entusiasm till en skoningslös och helhjärtad kamp för den direkta och avgörande vägen, så blir vi revolutionens förrädare och desertörer. Må de borgerliga opportunisterna fejt tänka på den kommande reaktionen. Arbetarna låter inte skrämman sig varken av tanken på att reaktionen kommer att bli ohygglig eller av tanken på att bourgeoisin kommer att dra sig undan. Arbetarna väntar inga uppgörelser och tigger inte om allmosor, de strävar efter att skoningslöst slå ned de reaktionära krafterna, dvs att upprätta *proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur*.

Förvisso löper vårt partiskepp större faror i en stormig tid än under det liberala framåtskridandets lugna "seglats", vilken innebär att arbetarklassens krafter smärtsamt och långsamt pressas ut av dess utsugare. Förvisso är den revolutionärt demokratiska diktaturens uppgifter tusen gånger svårare och mera komplicerade än "den yttersta oppositionens" och den enbart parlamentariska kampens uppgifter. Men den som i nuvarande revolutionära stund medvetet kan föredra den fredliga seglatsen och "oppositionens" riskfria väg, han bör hellre för en tid lämna det socialdemokratiska arbetet och invänta revolutionens slut, då högtiden är förbi och vardagen åter börjar, då hans alldagligt begränsade måttstock inte längre kommer att framstå som en så motbudande dissonans, en sådan vanskapt förvrängning av den framskridna klassens uppgifter.

I spetsen för hela folket och särskilt bönderna – för den fullständiga friheten, för den konsekventa demokratiska omvälvningen, för republiken! I spetsen för alla arbetande och utsugna – för socialismen! Detta måste i verkligheten vara det revolutionära proletariatets politik, så måste den klassparoll lyda, som under revolutionens tid måste besjåla och bestämma lösandet av varje taktisk fråga och varje praktiskt steg av arbetarpartiet.

Efterskrift.

Än en gång om Osvobozjdenije-riktningen och än en gång om nya Iskra-riktningen

Nummer 71-72 av Osvobozjdenije och nr 102-103 av Iskra har levererat nytt och utomordentligt rikligt material i den fråga, som vi ägnade 8:e kapitlet i vår broschyr åt. Då det är alldeles omöjligt att utnyttja allt detta rika material här, skall vi dröja endast vid det allra viktigaste: för det första, vilket slags "realism" inom socialdemokratien som Osvobozjdenije prisar och varför tidskriften måste prisa den; för det andra, förhållandet mellan begreppen revolution och diktatur.

I. För vad prisar de borgerligt liberala realisterna de socialdemokratiska "realisterna"?

Artiklarna "Splittringen inom den ryska socialdemokratien" och "Sunda förnuftets triumf" (Osvobozjdenije nr 72) innehåller ett för de medvetna proletärerna ytterst värdefullt omdöme om socialdemokratien, avgivet av representanter för den liberala bourgeoisin. Vi kan inte nog

kraftigt rekommendera varje socialdemokrat att läsa igenom dessa artiklar från början till slut och begrunda varje sats i dem. Vi återger först och främst de viktigaste ställena i båda dessa artiklar:

”För en utomstående observatör är det”, skriver Osvobozjdenije, ”rätt svårt att fatta den reella politiska innebörden i den meningsskiljaktighet, som kluvit socialdemokratiska partiet i två fraktioner. Att definiera ‘majoritets’-fraktionen som den mera radikala och rakryggade till skillnad från ‘minoriteten’, som i sakens intresse tillåter vissa kompromisser, skulle inte vara fullt exakt och i varje fall inte ge en uttömmande karakteristik. Minoritetsfraktionen efterlever åtminstone den marxistiska ortodoxins traditionella dogmer med måhända rentav större nit än Lenins fraktion. Följande karakteristik tycks oss vara mera exakt. Den politiska grundstämningen hos ‘majoriteten’ är abstrakt revolutionarism, revoltmakeri, strävan att med alla upptänkliga medel väcka till liv uppror bland folkmassorna och å deras vägnar omedelbart gripa makten; detta för i viss grad ‘leninisterna’ närmare socialistrevolutionärerna och gör att i deras medvetande klasskampens idé överskuggas av idén om en rysk folkrevolution; medan ‘leninisterna’ i praktiken tar avstånd från mycket av den socialdemokratiska doktrinens trångsynthet, är de å andra sidan helt genomsyrade av revolutionarismens trångsynthet, de tar avstånd från allt annat praktiskt arbete än det, som går ut på att förbereda ett omedelbart uppror, och ignorerar principiellt alla former av legal och halvlegal agitation och alla slags praktiskt nyttiga kompromisser med andra oppositionella strömningar. Minoriteten däremot håller stadigt fast vid marxismens dogmsystem men bevarar därjämte också de realistiska elementen i den marxistiska världsåskådningen. Grundidén hos denna fraktion är att sätta ‘proletariatets’ intressen i motsats till bourgeoisins intressen. Men å andra sidan uppfattas proletariatets kamp – naturligtvis inom de bestämda gränser som dikteras av socialdemokratins orubbliga dogmer – på ett realistiskt och nyktert sätt, i klart medvetande om alla de konkreta betingelserna och uppgifterna för denna kamp. Ingenta av de båda fraktionerna fullföljer sin grundläggande ståndpunkt fullt konsekvent, emedan de i sin ideologiska och politiska verksamhet är bundna av den socialdemokratiska katekesens stränga formler, vilka hindrar ‘leninisterna’ att bli helhjärtade revoltmakare i likhet med åtminstone några socialistrevolutionärer, och ‘iskraiterna’ att bli de praktiska ledarna för arbetarklassens reella politiska rörelse.”

Sedan artikelförfattaren i Osvobozjdenije återgett innehållet i de viktigaste resolutionerna, klagör han med några konkreta anmärkningar i samband med dem sina egna allmänna ”tankar”. Jämfört med 3:e partikongressen, säger han, ”intar minoritetens konferens en helt annan hållning till det väpnade upproret”. ”I samband med hållningen till det väpnade upproret” råder det skillnad mellan respektive resolutioner om en provisorisk regering. ”En likadan meningsskiljaktighet framträder också beträffande arbetarnas fackföreningar. ‘Leninisterna’ säger inte ett enda ord i sina resolutioner om denna ytterst viktiga utgångspunkt för arbetarklassens politiska skolning och organisation. Minoriteten däremot avfattade en mycket seriös resolution.” Beträffande liberalerna är båda fraktionerna av samma mening, säger han, men 3:e partikongressen ”upprepar nästan ord för ord Plechanovs resolution om förhållandet till liberalerna, vilken antogs på 2:a kongressen, och förkastar Starovers på samma kongress antagna resolution, som var välvilligare mot liberalerna”. Ehuru kongressens och konferensens resolutioner om bonderörelsen överhuvudtaget är likartade, ”understryker ‘majoriteten’ starkare idén om revolutionär konfiskering av godsägarnas och andras jord, medan ‘minoriteten’ vill basera sin agitation på kraven om demokratiska statliga och administrativa reformer”.

Till sist citerar Osvobozjdenije ur Iskra nr 100 en mensjevickisk resolution, vars huvudpunkt lyder: ”Med hänsyn till att det illegala arbetet ensamt för närvarande inte tillförsäkrar massan tillräckligt deltagande i partilivet och delvis leder till att massan som sådan kommer i motsättning till partiet såsom en illegal organisation, bör det senare överta ledningen av arbetarnas fackliga kamp på legal grundval och strikt förbinda denna kamp med de socialdemokratiska uppgifterna.” Med anledning av denna resolution utropar Osvobozjdenije: ”Vi välkomnar varmt denna resolution som en triumf för sunda förnuftet, som ett bevis på att de taktiska frågorna börjar klarna för en bestämd del av det socialdemokratiska partiet.”

Läsaren har nu framför sig alla de väsentliga omdömen som ges i Osvobozjdenije. Det skulle givetvis vara ett mycket stort misstag att anse dessa omdömen riktiga i den meningen att de motsvarar den objektiva sanningen. Varje socialdemokrat kommer lätt att upptäcka fel i dem vid varje steg. Det vore naivt att glömma, att alla dessa omdömen är helt genomsyrade av den liberala bourgeoisins intressen och synpunkter och följaktligen alltigenom partiska och tendentiösa i denna mening. De återspeglar socialdemokratins åsikter på samma sätt som en konkav eller konvex spegel återspeglar föremålen. Men det vore ett ännu större misstag att glömma, att dessa borgerligt förvrängda omdömen i sista hand återspeglar de verkliga intressena hos bourgeoisin, vilken som klass utan tvivel riktigt förstår vilka tendenser inom socialdemokratien som är fördelaktiga, nära, besläktade och sympatiska, och vilka som är skadliga, fjärran, främmande och antipatiska för den, alltså för bourgeoisin. En borgerlig filosof eller en borgerlig publicist skall aldrig rätt förstå socialdemokratien, vare sig den mensjevnikiska eller den bolsjevnikiska socialdemokratien. Men om denne publicist har åtminstone en smula intelligens, kommer hans klassinstinkt inte att bedra honom och han kommer alltid att fatta den ena eller andra socialdemokratiska strömningens betydelse för bourgeoisin i huvudsak riktigt, även om han framställer den på ett förvrängt sätt. Det är därför som vår fiendes klassinstinkt, hans klassbetonade omdöme alltid förtjänar den allvarligaste uppmärksamhet från varje medveten proletär.

Vad säger oss då klassinstinkten hos Rysslands bourgeoisin, uttryckt genom Osvobozjdenije-anhängarna?

Den uttrycker alldeles bestämt sin tillfredsställelse med tendenserna hos nya Iskra-riktningen, prisar den för dess realism och nykterhet, för sunda förnufts triumf, allvaret i dess resolutioner, den begynnande klarheten i taktiska frågor, dess praktiska inställning m m – och den uttalar sitt missnöje med tendenserna hos 3:e kongressen, klandrar den för dess trångsynthet, revolutionarism och revoltmakeri, dess avvisande av praktiskt nyttiga kompromisser etc. Bourgeoisins klassinstinkt förestavar den just det, som upprepade gånger med hjälp av de mest exakta uppgifter har bevisats i vår litteratur, nämligen att nyiskraiterna utgör den opportunistiska och dess motståndare den revolutionära flygeln inom våra dagars ryska socialdemokrati. Liberalerna kan inte annat än sympatisera med tendenserna hos den förstnämnda och kan inte annat än klandra tendenserna hos den senare. Såsom bourgeoisins ideologer inser liberalerna mycket väl, att det är förmånligt för bourgeoisin att arbetarklassen är ”praktiskt inställd, sansad och seriös”, dvs att dess verksamhetsfält faktiskt begränsas inom ramen för kapitalismen, reformerna, den fackliga kampen etc. Farlig och skräckinjagande för bourgeoisin är proletariats ”revolutionära trångsynthet” och dess strävan att i sina klassuppgifters intresse vinna ledarskapet i en rysk folkrevolution.

Att detta är den verkliga meningen i ordet ”realism” såsom Osvobozjdenije uppfattar det, framgår bland annat av hur detta ord tidigare användes av Osvobozjdenije och av hr Struve. Iskra själv kunde inte annat än erkänna, att detta är innebörden i Osvobozjdenijes ”realism”. Erinra er t ex artikeln ”Det är på tiden!” i bilagan till Iskra nr 73-74. Författaren till denna artikel (en konsekvent talesman för ”träskets” åsikter på Rysslands socialdemokratiska arbetarpartis 2:a kongress) gav direkt uttryck åt sin mening, att ”Akimov spelade på kongressen snarare rollen av opportunistens spöke än av dess verkliga representant”. Och Iskras redaktion nödgades genast korrigera författaren till artikeln ”Det är på tiden!” genom att i en anmärkning förklara:

”Denna uppfattning kan vi inte instämma i. Kamrat Akimovs åsikter i programfrågorna bär opportunistens tydliga prägel, vilket också kritikern i Osvobozjdenije erkänner – i ett av tidskriftens senaste nummer anmärkte han, att kamrat Akimov ansluter sig till den ‘realistiska’ – läs: revisionistiska – riktningen.”

Således vet Iskra själv mycket väl, att Osvobozjdenijes ”realism” just är opportunism och ingenting annat. Om Iskra nu, då den angriper ”den liberala realismen” (Iskra nr 102) inte nämner något om hur *liberalerna prisade den* för dess realism, så ligger förklaringen till detta förtigande i att ett sådant beröm är bittrare att svälja än varje klander. Ett sådant beröm (som inte av en tillfällighet och inte första gången uttalades av Osvobozjdenije) visar i själva verket släktskapen mellan den liberala realismen och de tendenser till socialdemokratisk ”realism” (läs: opportunism), som sipprar fram i varje resolution antagen av nyiskraiterna till följd av att hela deras taktiska inställning är felaktig.

I själva verket har Rysslands bourgeoisie redan till fullo blottat sin inkonsekvens och sin egen nytta i ”folk”-revolutionen – den har blottat dem genom herr Struves resonemang, genom hela tonen och innehållet i en mängd liberala tidningar, genom karaktären hos politiska uttalanden av en mängd zemstvomän, en mängd intellektuella och överhuvudtaget alla möjliga anhängare av hrr Trubetskoj, Petrunkevitz, Roditjev & Co. Bourgeoisin inser naturligtvis inte alltid klart och tydligt, men i det stora hela fattar den genom sin klassinstinkt förträffligt, att proletariatet och ”folket” å ena sidan är nyttigt för *dess* revolution som kanonmat, som murbräcka mot självhärskardömet, men att å andra sidan proletariatet och de revolutionära bönderna kommer att vara ytterst farliga för den, ifall de vinner ”en avgörande seger över tsarismen” och för den demokratiska revolutionen till slut. Därför bemödar sig bourgeoisin av all kraft att förmå proletariatet att nöja sig med en ”anspråkslös” roll i revolutionen, att vara mera nyktert, praktiskt och realistiskt och i sin verksamhet ledas av principen ”bara inte bourgeoisin drar sig undan”.

Intelligenta borgare vet mycket väl, att de inte kan bli kvitt arbetarrörelsen. Därför går de inte alls emot arbetarrörelsen, de går inte alls emot proletariatets klasskamp – nej, de fjäskar rentav på allt sätt för strejkrätten, för en kultiverad klasskamp, varvid de uppfattar arbetarrörelsen och klasskampen i den mening som Brentano eller Hirsch-Duncker inlade i dem. De är med andra ord fullt beredda att ”bevilja” arbetarna rätten att strejka och att bilda föreningar (vilken arbetarna själva redan faktiskt nästan tillkämpat sig), bara arbetarna ger avkall på ”revoltmakeriet”, ”den trångsynta revolutionarismen”, fiendskapen mot ”praktiskt nyttiga kompromisser”, anspråken på och strävandena efter att prägla ”den ryska folkrevolutionen” med sin klasskamp, med den proletära konsekvensen, den proletära beslutsamheten, ”den plebejiska jakobinismen”. Därför bemödar sig de intelligenta borgarna i hela Ryssland av alla krafter att genom tusentals medel och metoder – böcker*, föredrag, tal, samtal etc, etc – hos arbetarna inympa idéerna om (borgerlig) nykterhet, (liberal) praktisk inställning, (opportunistisk) realism, klasskamp (enligt Brentano), fackföreningar (av Hirsch-Dunckers typ) osv. De två sistnämnda parollerna är särskilt lämpliga för borgarna i ”konstitutionellt demokratiska” partiet eller ”Osvobozjdenije”-partiet, eftersom de till det yttre sammanfaller med de marxistiska parollerna och med en smula förtigande och en smula förvrängning lätt kan förväxlas med och ibland rentav utges för socialdemokratiska paroller. Så skriver exempelvis den legala liberala tidningen *Rassvet* (om vilken vi skall försöka tala lite utförligare med Proletarijs läsare) ofta så ”djärva” saker om klasskampen, om möjligheten av att bourgeoisin för proletariatet bakom ljuset, om arbetarrörelsen, om proletariatets självverksamhet etc, etc, att en ouppmärksam läsare och en oskolad arbetare lätt kan komma att ta dess ”socialdemokratism” för äkta. I själva verket är detta dock en borgerlig imitation av socialdemokratismen, en opportunistisk vrångbild och förvrängning av begreppet klasskamp.

Till grund för hela denna gigantiska (vad omfattningen av påverkan på massorna angår) borgerliga förfälskning ligger tendensen att reducera arbetarrörelsen till huvudsakligen fackföreningsrörelse, att hålla den så långt borta som möjligt från en självständig (dvs

* Jfr Prokopovitj, *Arbetarfrågan i Ryssland*.

revolutionär och på en demokratisk diktatur inriktad) politik, att ”i deras, arbetarnas, medvetande idén om en rysk folkrevolution överskuggas av klasskampens idé”.

Som läsaren ser har vi vänt upp och ned på Osvobozjdenijes formulering. Det är en förträfflig formulering, som på ett utmärkt sätt ger uttryck åt de två uppfattningarna om proletariats roll i den demokratiska revolutionen – den borgerliga uppfattningen och den socialdemokratiska uppfattningen. Bourgeoisin vill begränsa proletariatet till enbart fackföreningsrörelse och därmed låta ”i dess medvetande idén om en rysk folkrevolution överskuggas av [*den brentanoska*] klasskampens idé”, vilket helt går i stil med de bernsteinska författarna till ”Credo”, som i arbetarnas medvetande överskuggade den politiska kampens idé med idén om en ”ren arbetarrörelse”. Socialdemokratin vill däremot utveckla proletariatets klasskamp därhän att proletariatet på ett ledande sätt skall delta i den ryska folkrevolutionen, dvs föra denna revolution fram till proletariatets och böndernas demokratiska diktatur.

Revolutionen i vårt land omfattar hela folket, säger bourgeoisin till proletariatet. Därför måste du som en särskild klass inskränka dig till din klasskamp, du måste i ”sunda förnuftets” namn rikta huvuduppmärksamheten på fackföreningarna och deras legalisering, du måste betrakta just dessa fackföreningar som ”den viktigaste utgångspunkten i din politiska skolning och organisation”, du måste i en revolutionär situation utarbeta företrädesvis ”seriösa” resolutioner i stil med nya Iskra-riktningens, du måste noggrant beakta resolutioner som är ”välvilligare mot liberalerna”, du måste föredra ledare som visar tendenser till att bli ”praktiska ledare för arbetarklassens verkliga politiska rörelse”, du måste ”bevara de realistiska elementen i den marxistiska världsåskådningen” (ifall du dessvärre redan blivit infekterad med ”de stränga formlerna” i denna ”ovetenskapliga” katekes) .

Revolutionen i vårt land omfattar hela folket, säger socialdemokratin till proletariatet. Därför måste du som den mest avancerade och den enda genomgående revolutionära klassen sträva efter att delta i den inte endast på det mest energiska utan också på ett ledande sätt. Därför får du inte innesluta dig i den trångt uppfattade ram för klasskampen, som huvudsakligen avser fackföreningsrörelsen, utan tvärtom söka vidga ramen för och innehållet i din klasskamp, *så långt* att de kommer att *omfatta* inte bara den nuvarande, demokratiska, ryska folkrevolutionens *alla* uppgifter utan också den fortsatta, socialistiska revolutionens uppgifter. Därför måste du under en revolutionsperiod – utan att ignorera fackföreningsrörelsen, utan att avstå från att utnyttja även de minsta legala möjligheter – ställa i förgrunden uppgifterna att göra väpnat uppror, att bilda en revolutionär armé och en revolutionär regering såsom den enda vägen till folkets fullständiga seger över tsarismen, till erövringen av en demokratisk republik och en verklig politisk frihet.

Det är överflödigt att tala om den halvhjärtade, inkonsekventa och för bourgeoisin givetvis tilltalande ställning, som de nyiskraitiska resolutionerna intagit i denna fråga till följd av sin felaktiga ”linje”.

II. Kamrat Martynov ”fördjupar” återigen frågan

Vi övergår till Martynovs artiklar i nr 102 och 103 av Iskra. Vi kommer självfallet inte att bemöta Martynovs försök att bevisa att vi feltolkat en rad citat från Engels och Marx, medan han tolkat dem rätt. Dessa försök är så banala, Martynovs slingerbultar är så uppenbara och frågan är så klar, att det inte skulle erbjuda något intresse att återigen dröja vid den. Varje tänkande läsare kommer själv lätt att kunna genomskåda Martynovs enkla tricks vid hans reträtt över hela linjen, särskilt när den fullständiga översättningen av Engels’ broschyr ”Bakunisterna i arbete”, och Marx’ ”Hänvändelse från styrelsen för kommunisternas förbund” från mars 1850, som en grupp medarbetare i Proletarij nu är sysselsatta med, kommer ut. Det räcker med ett enda citat ur Martynovs artikel för att åskådliggöra hans reträtt för läsaren.

”Iskra ‘erkänner’ ”, skriver Martynov i nr 103, ”att upprättandet av en provisorisk regering är en av de möjliga och ändamålsenliga vägarna för revolutionens utveckling, och den bestrider det ändamålsenliga i att socialdemokraterna skulle delta i en *borgerlig* provisorisk regering just i syfte att framdeles helt överta statsmaskineriet för en socialistisk omvälvning.” Med andra ord: Iskra har nu medgivit det absurda i alla sina farhågor beträffande en revolutionär regerings ansvar för statskassan och bankerna, beträffande faran och omöjligheten av att överta ”fängelserna” m m. Iskra trasslar som förut bara till saken genom att förväxla den demokratiska diktaturen med den socialistiska. Detta virrvarr är oundvikligt, det är ett sätt att kamouflera reträtten.

Men bland virrpannorna i nya Iskra framstår Martynov som en första rangens virrpanna, en talangfull virrpanna, om man så får uttrycka sig. När han trasslar till en fråga med sina bemödanden att ”fördjupa” den, ”utfunderar” han nästan alltid några nya formuleringar, som på ett förträffligt sätt visar hur felaktig hans ståndpunkt är. Erinra er hur han på ekonomismens tid kreativt ”fördjupade” Plechanov och skapade formeln ”ekonomisk kamp mot företagen och regeringen”. Det är svårt att i ekonomisternas hela litteratur peka på ett mera lyckat uttryck för hur helt felaktig denna riktning är. Likadant är det också nu. Martynov tjänar nitiskt nya Iskra, och nästan varje gång han tar till orda förser han oss med nytt och förträffligt material för bedömningen av nya Iskras felaktiga inställning. I nr 102 säger han, att Lenin ”oförmärkt bytt ut begreppet revolution mot begreppet diktatur” (s 3, spalt 2) .

Nyiskraiternas alla beskyllningar mot oss kan i själva verket reduceras till denna. Och så tacksamma vi är mot Martynov för denna beskyllning! Vilken oskattbar tjänst han gör oss i kampen mot nya Iskra-riktningen genom att formulera sin beskyllning på detta sätt! Vi måste verkligen be Iskras redaktion oftare släppa lös Martynov mot oss för att ”fördjupa” angreppen mot Proletarij och för att ge dessa angrepp en ”sant principiell” formulering. Ty ju mera Martynov anstränger sig att argumentera på en principiell basis, desto sämre går det för honom, desto tydligare uppvisar han revorna i nyiskraismen och desto bättre utför han på sig själv och på sina vänner den nyttiga pedagogiska operationen *reductio ad absurdum* (att fullfölja nya Iskras principer till det absurda).

Vperjod och Proletarij ”byter ut” begreppet revolution mot begreppet diktatur. Iskra vill inte ha ett sådant ”utbyte”. Just så, högtårade kamrat Martynov! Ni har oförhoppandes uttalat en stor sanning. Med den nya formuleringen har ni bekräftat vår tes, att Iskra släpar i revolutionens svans och tar efter Osvobozjdenijes formulering av dess uppgifter, medan Vperjod och Proletarij ger paroller som för den demokratiska revolutionen framåt.

Förstår ni inte detta, kamrat Martynov? Med hänsyn till frågans vikt skall vi vinnlägga oss om att ge er en ingående förklaring.

Den demokratiska revolutionens borgerliga karaktär yttrar sig bland annat i att en hel rad samhällseliga klasser, grupper och skikt, vilka helt går in för privategendomens och varuproduktionens erkännande och är oförmögna att gå utöver denna ram, av omständigheternas kraft leds till att erkänna att självhärskardömet och hela livegenskapssystemet i allmänhet är odugligt samt ansluter sig till kravet om frihet. Den borgerliga karaktären hos denna frihet, som krävs av ”samhället” och försvaras med en ström av ord (och endast ord!) av godsägarna och kapitalisterna, framträder härvid allt klarare och klarare. Samtidigt framträder också allt påtagligare den radikala skillnaden mellan arbetarnas och bourgeoisins kamp för frihet, mellan den proletära och den liberala demokratismen. Arbetarklassen och dess medvetna representanter marscherar framåt och driver denna kamp framåt, utan att frukta för att föra den till slut och dessutom strävande efter att gå långt utöver den demokratiska revolutionens yttersta gränser. Bourgeoisin är inkonsekvent och egennyttig, den accepterar frihetsparollerna endast partiellt och hycklande. Alla slags försök att med en särskild linje eller särskilt

utarbetade ”punkter” (i stil med Starovers eller konferensdeltagarnas resolutioner) dra upp gränser, utanför vilka detta hyckleri hos de borgerliga frihetsvännerna eller, om ni så vill, detta svek mot friheten av dess borgerliga vänner börjar, är oundvikligt dömda att misslyckas, ty då bourgeoisin ställs mellan två eldar (självhärskardömet och proletariatet), är den i stånd att ändra sin ståndpunkt och sina paroller med tusen olika metoder och medel, att anpassa sig en tum åt vänster eller en tum åt höger, hela tiden prutande och köpslående. Den proletära demokratiens uppgift består inte i att uppfinna dylika döda ”punkter” utan i att outtröttligt kritisera den politiska situationen i dess utveckling, att avslöja bourgeoisins ständigt nya och oförutsedda, inkonsekventa och svekfulla handlingar.

Erinra er hr Struves politiska uttalanden i den illegala litteraturen, socialdemokratins krig mot honom, och ni skall klart och tydligt se hur dessa uppgifter genomfördes av socialdemokratin, den proletära demokratiens förkämpe. Hr Struve började med en paroll i ren sjipovstil: ”Rättigheter och ett mäktigt zemstvo” (se min artikel i Zarja ”Zemstvots förföljare och liberalismens hannibaler”). Socialdemokratin avslöjade honom och drev honom i riktning mot ett bestämt författningsprogram. När denna ”pådrivning” tack vare de revolutionära händelsernas särskilt snabba förlopp blev verkningsfull, förflyttade sig kampen till demokratiens nästa fråga: inte bara en författning i allmänhet utan ovillkorligen en sådan som säkerställer allmän och lika rösträtt, direkta val och hemlig omröstning. När vi hade ”tagit” också denna nya ställning från ”fienden” (Osvobozjdenije-förbundets godtagande av allmän rösträtt), började vi rycka fram – vi påvisade hyckleriet och falskheten i ett tvåkammerssystem och det faktum, att Osvobozjdenije-anhängarna inte helt erkänt den allmänna rösträtten, vi påvisade deras *monarkism* och den krämaraktiga naturen hos deras demokrati eller, med andra ord, att dessa penningpåsens hjältar i Osvobozjdenije *schackrade* med den stora ryska revolutionens intressen.

Slutligen har självhärskardömet desperata envetenhet, inbördeskrigets väldiga framsteg och hopplösheten i det läge, som monarkisterna försatt Ryssland i, börjat bana sig väg även till de värsta tjockskallarna. Revolutionen har blivit ett faktum. Det är inte längre nödvändigt att vara en revolutionär för att erkänna revolutionen. Den absolutistiska regeringen har faktiskt fallit sönder och håller på att ruttna inför allas ögon. Som en liberal (hr Gredeskul) med rätta anmärkt i den legala pressen, har en verklig ohörsamhet mot denna regering inträtt. Trots all sin skenbara styrka har självhärskardömet visat sig vara maktlöst, händelserna i samband med den i utveckling stadda revolutionen har helt enkelt börjat skjuta åt sidan denna parasit-organism, som ruttnar levande. De liberala borgarna, som nödgas bygga sin verksamhet (eller sina politiska geschäft, rättare sagt) på basis av de givna förhållandena sådana de i verkligheten gestaltar sig, *har börjat inse nödvändigheten av att erkänna revolutionen*. Detta gör de inte därför att de är revolutionärer, utan trots att de inte är revolutionärer. De gör det av tvång och mot sin vilja, ilsket blängande på revolutionens framgångar och anklagar självhärskardömet, som inte vill gå med på uppgörelser utan vill kämpa på liv och död, för att det främjar revolutionen. Urbota krämare som de är hatar de kamp och revolution, men omständigheterna tvingar dem att ställa sig på revolutionens grundval, ty någon annan grund under fötterna har de inte.

Vi är vittnen till ett högst lärorikt och högst komiskt skådespel. Den borgerliga liberalismens skökor söker draperas sig i revolutionens toga. Osvobozjdenije-männen – risum teneatis, amici!* – Osvobozjdenije-männen börjar tala i revolutionens namn! Osvobozjdenije-männen börjar försäkra, att de ”inte fruktar revolutionen” (hr Struve i Osvobozjdenije nr 72)!!! Osvobozjdenije-männen gör anspråk på att ”stå i spetsen för revolutionen”!!!

* Håll er för skratt, vänner!

Detta är en högst betecknande företeelse, som är karakteristisk inte endast för den borgerliga liberalismens framsteg utan än mera för framstegen i den revolutionära rörelsens verkliga framgångar, denna rörelse som *tilltvingat* sig erkännande. Till och med bourgeoisin börjar känna att det är fördelaktigare för den att ta ställning för revolutionen – till den grad skakat är självhärskardömet. Men å andra sidan ställer denna företeelse, som vittnar om att hela rörelsen stigit till ett nytt och högre plan, oss också inför nya och högre uppgifter. Bourgeoisins erkännande av revolutionen kan inte vara uppriktigt, oavsett den personliga redbarheten hos en eller annan borgerlig ideolog. Bourgeoisin kan inte undgå att föra med sig själviskhet och inkonsekvens, krämaranda och reaktionära småtricks även till detta högre plan av rörelsen. Vi måste nu *på annat sätt* formulera revolutionens närmaste konkreta uppgifter för vårt programs skull och för att utveckla vårt program. Det som var tillräckligt igår är *otillräckligt idag*. Igår var det måhända tillräckligt att framföra kravet på revolutionens erkännande som en avancerad demokratisk paroll. Nu är detta inte nog. Revolutionen har nödgat t o m hr Struve att erkänna den. Nu krävs det av den avancerade klassen att den exakt skall definiera *själva innehållet* i denna revolutions trängande och angelägna uppgifter. Samtidigt som hrr Struve erkänner revolutionen, sticker de om och igen fram sina åsneöron och drar ånyo den gamla visan om att en fredlig utgång är möjlig, att *Nikolaus* kommer att kalla herrarna från Osvobozdenije till makten etc, etc. Osvobozdenijeherrarna erkänner revolutionen för att så mycket riskfriare för sig själva trola bort denna revolution, förråda den. Det är nu vår plikt att påvisa för proletariatet och hela folket, att parollen ”revolution” är otillräcklig, visa hur nödvändigt det är att ha en klar och otvetydig, konsekvent och bestämd definition av revolutionens *verkliga innehåll*. Och en sådan definition erbjuder just den paroll, som ensam är i stånd att på rätt sätt ge uttryck åt revolutionens ”avgörande seger”, nämligen parollen om proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur.

Missbruk av orden är en mycket vanlig företeelse i politiken, Anhängarna av den engelska borgerliga liberalismen t ex har vid flera tillfällen kallat sig ”socialister” (”Vi är alla socialister nu” – ”We all are socialists now”, sade Harcourt) och likaså Bismarcks anhängare och påven Leo XIII:s vänner. Ordet ”revolution” är också mycket väl ägnat att missbrukas och på ett visst stadium av rörelsens utveckling är ett sådant missbruk oundvikligt. När hr Struve började tala i revolutionens namn, erinrade vi oss ofrivilligt Thiers. Några dagar före februarirevolutionen hade denne groteske dvärg, denne fulländade talesman för bourgeoisins politiska falhet en förkänsla av att en folkstorm var i antågande och han förklarade från parlamentstribunen att han *tillhörde revolutionens parti!* (Se Marx’ ”Inbördeskriget i Frankrike”.) Den politiska betydelsen av Osvobozdenije-männens övergång till revolutionens parti är helt *identisk* med Thiers’ ”övergång”. När de ryska hrr Thiers börjat tala om att de tillhör revolutionens parti, så innebär detta att revolutionsparollen blivit otillräcklig och intetsägande och att den inte definierar några uppgifter, ty revolutionen har blivit ett faktum, och de mest olikartade element har strömmat över till dess sida.

Vad är i själva verket en revolution ur marxistisk synpunkt? Ett nedbrytande med våld av den föråldrade politiska överbyggnaden, vars motsättning till de nya produktionsförhållandena förorsakat dess sammanbrott vid en viss tidpunkt. Motsättningen mellan självhärskardömet och det kapitalistiska Rysslands hela struktur, alla de krav dess borgerligt demokratiska utveckling ställer, har nu förorsakat ett sammanbrott, som är så mycket svårare därför att denna motsättning så länge upprätthållits på konstlat sätt. Överbyggnaden rämnar i alla fogar, ger efter för trycket och blir svagare. Folket måste självt, genom representanter för de mest olikartade klasser och grupper, skapa sig en ny överbyggnad. Vid ett visst moment i utvecklingen blir den gamla överbyggnadens oduglighet uppenbar för alla. Revolutionen erkänns av alla. Uppgiften består nu i att fastställa vilka klasser som skall bygga upp den nya

överbyggnaden och hur de skall bygga den. Om detta inte fastställs, är revolutionsparollen för närvarande tom och innehållslös, ty självhärskardörets svaghet gör både storfurstar och Moskovskije Vedomosti till ”revolutionärer”! Om detta inte fastställs, kan det inte ens vara tal om den avancerade klassens avancerade demokratiska uppgifter. Och detta fastställande ges i parollen om proletariats och böndernas demokratiska diktatur. Denna paroll bestämmer vilka klasser den nya överbyggnadens nya ”byggmästare” kan och hör stödja sig på, den nya överbyggnadens karaktär (en ”demokratisk” diktatur till skillnad från en socialistisk) och hur den skall byggas (diktatur, dvs undertryckande med våld av motstånd med våld, beväpning av folkets revolutionära klasser). Den som nu inte erkänner parollen om en revolutionärt demokratisk diktatur, parollen om en revolutionär armé, en revolutionär regering, revolutionära bondekommittéer, han är antingen hopplöst ur stånd att fatta revolutionens uppgifter, ur stånd att fastställa de nya och högre uppgifter som innevarande tidpunkt ställer, eller också bedrar han folket, sviker revolutionen och missbrukar parollen ”revolution”.

Det första fallet passar in på kamrat Martynov och hans vänner. Det senare fallet passar in på hr Struve och hela det ”konstitutionellt demokratiska” zemstvopartiet.

Kamrat Martynov var så fyndig och skarpsinnig, att han kom med beskyllningen om att begreppet revolution ”byts ut” mot begreppet diktatur just då revolutionens utveckling krävde att dess uppgifter skulle definieras genom parollen om diktatur! Kamrat Martynov hade faktiskt igen oturen att hamna i svansen, att fastna på det näst sista trappsteget, att *hamna på samma nivå som Osvobozjdenije-riktningen*, ty det stämmer helt överens just med Osvobozjdenijes politiska ståndpunkt, dvs med den liberala monarkistiska bourgeoisins intressen, att man idag erkänner ”revolution” (i ord) och vägrar att erkänna proletariats och böndernas demokratiska diktatur (dvs revolution i handling). Den liberala bourgeoisin uttalar sig nu genom hr Struve för revolution. Det medvetna proletariats kräver genom de revolutionära socialdemokraterna proletariats och böndernas diktatur. Och här blandar sig den vise mannen i nya Iskra i tvisten och ropar: våga inte ”byta ut” begreppet revolution mot begreppet diktatur! Nåväl, är det inte sant att den felaktiga ståndpunkt som nyiskraiterna intagit dömer dem till att ständigt släpa efter i Osvobozjdenije-riktningens svans?

Vi har visat, att Osvobozjdenije-männen steg för steg stiger uppåt (inte utan uppmuntrande knuffar från socialdemokratin) i frågan om att erkänna demokratismen. Först var ämnet i striden oss emellan: Sjipov-systemet (rättigheter och ett mäktigt zemstvo) eller en författning? Sedan var det: begränsade val eller allmän rösträtt? Därefter: erkännande av revolutionen eller kohandel med självhärskardömet? Och slutligen nu: erkännande av revolutionen utan proletariats och böndernas diktatur eller erkännande av kravet på dessa klassers diktatur i den demokratiska revolutionen? Det är möjligt och sannolikt, att Osvobozjdenije-herrarna (likgiltigt om det är de nuvarande eller deras efterföljare inom den borgerliga demokratins vänsterflygel) kommer att ta ännu ett steg uppåt, dvs med tiden (måhända då kamrat Martynov går upp ett steg till) erkänna också diktaturparollen. Det kommer rentav oundvikligt att bli så, ifall den ryska revolutionen framgångsrikt avancerar och når fram till en avgörande seger. Vilken ståndpunkt skall socialdemokratin då inta? Den nuvarande revolutionens fullständiga seger kommer att bli slutet på den demokratiska omvälvningen och början till en beslutsam kamp för en socialistisk omvälvning. Genomförandet av de nutida böndernas krav, reaktionens fullständiga krossande och den demokratiska republikens erövring kommer att bli det totala slutet på bourgeoisins och även småbourgeoisins revolutionära inställning, bli början till proletariats verkliga kamp för socialismen. Ju fullständigare den demokratiska omvälvningen blir, desto snabbare, vidare, renare och beslutsammare kommer denna nya kamp att utveckla sig. Parollen om en ”demokratisk” diktatur ger just uttryck åt den nuvarande revolutionens historiskt begränsade natur och nödvändigheten av en ny kamp på basis av de nya förhållandena för arbetarklassens fullständiga frigörelse från allt förtryck och

all utsugning. Med andra ord: när den demokratiska bourgeoisin eller småbourgeoisin stiger upp ännu ett steg, när inte endast revolutionen utan revolutionens fullständiga seger blir ett faktum, då skall vi ”byta ut” (måhända under förfärliga skrin från nya, framtida martynovar) parollen om den demokratiska diktaturen mot parollen om proletariats socialistiska diktatur, dvs fullständig socialistisk omvälvning.

III. Den vulgärt borgerliga framställningen av diktaturen och Marx' åsikt om diktaturen

Mehring berättar i sin inledning till de artiklar av Marx i Neue Rheinische Zeitung av år 1848 som han utgivit, att den borgerliga litteraturen bland annat förebrådde denna tidning för att den krävt ”omedelbart införande av diktatur som enda medel att genomföra demokratin” (Marx' Nachlass, b III, s 53). Från vulgärt borgerlig synpunkt utesluter begreppet diktatur och begreppet demokrati varandra. Borgaren, som inte begriper klasskampens teori och är van vid att på den politiska arenan bevittna de småskurna grälen mellan bourgeoisins olika cirklar och kottier, förstår med diktatur avskaffandet av alla demokratiska friheter och garantier, allt slags godtycke och maktmissbruk i diktatorns personliga intresse. I grund och botten framskyntar just denna vulgärt borgerliga synpunkt också hos vår Martynov, som i slutet av sitt ”nya fälttåg” i nya Iskra förklarar Vperjods och Proletarijs förkärlek för parollen om diktatur med att Lenin ”lidelsefullt önskar fresta lyckan” (Iskra nr 103, s 3, spalt 2). Denna förtjusande förklaring är helt och hållet i nivå med de borgerliga beskyllningarna mot Neue Rheinische Zeitung för att förkunna diktatur. Även Marx pådyvlades följaktligen – inte av ”socialdemokrater”, utan av borgerliga liberaler! – att han ”bytte ut” revolutionens och diktaturens begrepp. För att klargöra för Martynov skillnaden mellan begreppen klassdiktatur och personlig diktatur samt skillnaden mellan den demokratiska diktaturens och den socialistiska diktaturens uppgifter kan det inte skada att dröja vid Neue Rheinische Zeitungs synpunkter.

”Varje provisorisk statsordning efter en revolution”, skrev Neue Rheinische Zeitung den 14 september 1848, ”kräver en diktatur och därtill en energisk diktatur. Vi har från första början förebrått Camphausen [preussisk regeringschef efter den 18 mars 1848], att han inte uppträdde diktatoriskt, att han inte genast krossade och avlägsnade kvarlevorna av de gamla institutionerna. Medan hr Camphausen alltså invaggade sig i konstitutionella illusioner, stärkte det slagna partiet [dvs det reaktionära partiet] sin ställning inom byråkratin och armén och dristade sig t o m att här och där gå till öppen kamp.”

Här sammanfattar Neue Rheinische Zeitung, anmärker Mehring med rätta, i några få satser det, som den utförligt motiverat i sina långa artiklar om ministären Camphausen. Vad säger oss då dessa Marx' ord? Att en provisorisk revolutionär regering måste uppträda diktatoriskt (en tes som Iskra, i sin bävan för parollen om diktatur, inte alls kunnat förstå) och att denna diktatur har till uppgift att förinta kvarlevorna av de gamla institutionerna (just det, som tydligt påpekades i den resolution, som RSDAP:s 3:e kongress antog om kampen mot kontrarevolutionen, och som – såsom vi ovan visat – utelämnades i konferensens resolution). Och för det tredje framgår slutligen av dessa ord, att Marx gisslade de borgerliga demokraternas för deras ”konstitutionella illusioner” under revolutionens och det öppna inbördeskrigets period. Meningen i dessa ord framgår särskilt tydligt av en artikel i Neue Rheinische Zeitung den 6 juni 1848, där Marx skriver följande: ”En konstituerande nationalförsamling måste framför allt vara en aktiv, revolutionärt aktiv församling. Församlingen i Frankfurt sysselsätter sig med skolkrior om parlamentarismen och låter regeringarna handla. Om vi antar, att detta lärda koncilium efter den allra mognaste överläggning lyckades tänka ut den bästa dagordning och den bästa författning, vartill gagnar den bästa dagordning och den bästa författning, om regeringarna under tiden ställt bajonetterna på dagordningen?”

Detta är innebörden av parollen om diktatur. Av dessa ord kan man se hur Marx skulle ha ställt sig till resolutioner, som betecknar ”beslutet att organisera en konstituerande församling” som en avgörande seger eller föreslår partiet att ”förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti”!

De stora frågorna i folkens liv avgörs endast genom styrka. De reaktionära klasserna själva är vanligen de första som tillgriper våld, inbördeskrig och ”ställer bajonetterna på dagordningen”, såsom det ryska självhärskardömet har gjort och som det alltsedan den 9 januari systematiskt och oavlatligt, överallt och allestädes fortsätter att göra. Och när ett sådant läge skapats, när bajonetterna faktiskt ställts främst på den politiska dagordningen och upproret visat sig vara nödvändigt och oavvisligt, blir alla konstitutionella illusioner och skolrior om parlamentarismen endast en täckmantel för det borgerliga förräderiet mot revolutionen, en täckmantel för hur bourgeoisin ”drar sig undan” revolutionen. Då måste den verkligt revolutionära klassen framföra just parollen om diktatur.

Till frågan om denna diktaturs uppgifter skrev Marx i Neue Rheinische Zeitung också följande: ”Den [nationalförsamlingen] behövde bara ha uppträtt diktatoriskt mot de föråldrade regeringarnas reaktionära övergrepp, så hade den erövat sig en makt i folkopinionen, mot vilken alla bajonetter och gevärskolvar skulle ha slagits sönder ... Den tråkar ut det tyska folket i stället för att rycka det med sig eller låta sig ryckas med av folket.” Enligt Marx hade nationalförsamlingen varit förpliktad att ”ur det faktiskt bestående tillståndet i Tyskland avlägsna allt, som stod i strid med principen om folksuveräniteten” och ”att befästa den revolutionära grundval, på vilken den står, och säkerställa den genom revolutionen erövrade folksuveräniteten mot alla angrepp”.

Följaktligen gick de uppgifter, som Marx 1848 anvisade den revolutionära regeringen eller diktaturen, till sitt innehåll framför allt ut på en *demokratisk* omvälvning: försvar mot kontrarevolutionen och avlägsnande de facto av allt, som strider mot folksuveräniteten. Detta är ingenting annat än den revolutionärt demokratiska diktaturen.

Och vidare: vilka klasser kunde och måste enligt Marx förverkliga denna uppgift (att i praktiken helt genomföra principen om folkets suveränitet och slå tillbaka kontrarevolutionära angrepp)? Marx talar om ”folket”. Vi vet dock, att han ständigt skoningslöst bekämpade de småborgerliga illusionerna om ”folkets” enhet och frånvaron av klasskamp inom folket. När Marx använde ordet ”folket”, suddade han därmed inte ut klasskillnaderna utan sammanfattade de bestämda element, som förmår slutföra revolutionen.

Efter Berlinproletariatets seger den 18 mars framträdde, skrev Neue Rheinische Zeitung, två resultat av revolutionen: ”... å ena sidan folkbeväpningen, föreningsrätten, den faktiskt erövrade folksuveräniteten; å andra sidan bibehållandet av monarkin och regeringen Camphausen-Hansemann, dvs en regering av representanter för storbourgeoisin ... Revolutionen hade således två slags resultat, vilka nödvändigt måste gå isär. Folket hade segrat. Det hade erövat friheter av avgjort demokratisk natur. Men det omedelbara herraväldet övergick icke i dess händer utan i storbourgeoisins. Kort sagt, revolutionen var inte fullbordad. Folket hade tillåtit storbourgeoisin att bilda regering, och storbourgeoisin visade genast sina tendenser genom att den erbjöd den gamla preussiska adeln och byråkratin en allians. Arnim, Canitz och Schwerin inträdde i regeringen.

Av fruktan för folket, dvs för arbetarna och den demokratiska bourgeoisin, slöt storbourgeoisin, som redan från början var antirevolutionär, försvars- och angreppsförbund med reaktionen.” (Kursiverat av oss)

”Beslutet att organisera en konstituerande församling” räcker alltså inte för revolutionens avgörande seger, inte ens att denna församling faktiskt inkallas! Även efter en partiell seger i

den väpnade kampen (Berlinarbetarnas seger över militären den 18 mars 1848) är en "oavslutad", "icke till slut genomförd" revolution möjlig. Varpå beror då dess slutförande? Det beror på i vems händer det omedelbara herraväldet övergår: i händerna på petrunkevitchar och roditjevar, jag menar camphausenare och hansemannare, eller i *folkets*, dvs arbetarnas och den demokratiska bourgeoisins händer. I det första fallet kommer bourgeoisin att ha makten, och proletariatet – "frihet att kritisera", frihet "att förbli den yttersta revolutionära oppositionens parti". Bourgeoisin kommer då att omedelbart efter segern sluta förbund med reaktionen (detta skulle också oundvikligen ske i Ryssland, om t ex Petersburgarbetarna vann endast en partiell seger i gatukampen mot trupperna och överlät åt herrarna Petrunkevitch & Co att bilda regering). I det andra fallet vore en revolutionärt demokratisk diktatur, dvs en fullständig seger för revolutionen möjlig.

Det återstår nu att exaktare fastställa vad Marx egentligen menade med den "demokratiska bourgeoisin" (demokratische Bürgerschaft), som han tillsammans med arbetarna betecknade som folket i motsats till storbourgeoisin.

Ett klart svar på denna fråga ger följande ställe i en artikel i Neue Rheinische Zeitung den 29 juli 1848: "... den tyska revolutionen 1848 är blott en *parodi på den franska revolutionen 1789*.

Den 4 augusti 1789, tre veckor efter stormningen av Bastiljen, avskaffade det franska folket på *en dag* alla feodala pålagor.

Den 11 juli 1848, fyra månader efter marsbarrikaderna, betvingade de feodala pålagorna det tyska folket. Teste Gierke cum Hansemanno.*

Den franska bourgeoisin av år 1789 lämnade inte sina bundsförvanter, bönderna, i sticket för ett ögonblick. Den visste, att förutsättningen för dess herravälde var att feodalismen på landsbygden krossades och att en fri, jordägande [grundbesitzenden] bondeklass skapades.

Den tyska bourgeoisin av år 1848 förrådde utan minsta betänkande bönderna, sina naturligaste bundsförvanter, vilka är kött av dess kött, och utan vilka den är maktlös mot adeln.

De feodala rättigheternas bibehållande, deras sanktionering i forn av ett (illusoriskt) friköp – det är alltså resultatet av den tyska revolutionen 1848. Berget födde en råtta."

Detta är ett mycket lärorikt ställe, som ger oss fyra viktiga teser: 1) Den oavslutade tyska revolutionen skiljer sig från den avslutade franska genom att bourgeoisin inte bara förrådde demokratin i allmänhet utan också bönderna i synnerhet. 2) Skapandet av en fri bondeklass utgör grundvalen för att fullständigt genomföra den demokratiska omvälvningen. 3) Skapandet av en sådan klass innebär att avskaffa de feodala pålagorna och krossa feodalismen, men utgör ännu inte någon socialistisk omvälvning. 4) Bönderna är bourgeoisins, just den demokratiska bourgeoisins, "naturligaste" bundsförvanter, utan vilka den är "maktlös" mot reaktionen.

Med motsvarande förändringar av de konkreta nationella särdragen och genom att byta ut feodalismen mot livegenskapen kan alla dessa teser helt tillämpas på 1905 års Ryssland. Det råder inget tvivel om att vi, då vi drar lärdomarna av erfarenheterna från Tyskland, vilka

* "Vittnen: Gierke tillsammans med Hansemann." Hansemann representerade i regeringen storbourgeoisins parti (de ryska motsvarigheterna: Trubetskoj eller Roditjev etc). Gierke var jordbruksminister i Hansemanns regering och hade utarbetat ett projekt, ett "djärvt" projekt till "avskaffande av de feodala pålagorna utan kompensation" som det hette. I verkligheten innebar det blott att de små och obetydliga pålagorna avskaffades men att de väsentliga bibehölls eller friköptes. Hr Gierke var någonting i stil med de ryska hrr Kablukov, Manuilov, Herzenstein och med dem besläktade borgerligt liberala bondevänner, som önskar en "utvidgning av böndernas jordegendom" men inte vill stöta sig med godsägarna.

belysts av Marx, inte kan ställa någon annan paroll för revolutionens avgörande seger än proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur. Det råder inget tvivel om att proletariatet och bönderna utgör huvudbeståndsdelarna av detta ”folk”, som Marx 1848 ställde mot reaktionen, vilken gjorde motstånd, och mot den förrädiska bourgeoisin. Det råder inget tvivel om att också hos oss i Ryssland den liberala bourgeoisin och Osvobozjdenjeherrarna förräder och kommer att förråda bönderna, dvs söker slippa undan med en pseudoreform och i den avgörande kampen mellan godsägarna och bönderna kommer att ställa sig på de förras sida. Endast proletariatet är i stånd att alltigenom stödja bönderna i denna kamp. Slutligen råder det inget tvivel om att också hos oss i Ryssland framgången för böndernas kamp, dvs all jords övergång i böndernas ägo, kommer att innebära en fullständig demokratisk omvälvning och utgöra det sociala stödet för den fullbordade revolutionen, men alls inte kommer att innebära en socialistisk omvälvning och inte den ”socialisering”, som småbourgeoisins ideologer, socialistrevolutionärerna, talar om. Bondeupprorets framgång och den demokratiska revolutionens seger kommer endast att röja väg för den verkliga och avgörande kampen för socialismen på den demokratiska republikens grundval. Såsom en klass av jordägare kommer bönderna att i denna kamp spela samma förrädiska och vacklande roll, som bourgeoisin nu spelar i kampen för demokratin. Att glömma detta betyder att glömma socialismen, att bedra sig själv och andrabeträffande proletariatets verkliga intressen och uppgifter.

För att inga luckor i återgivandet av Marx' åsikter från 1848 skall uppstå, bör en väsentlig skillnad mellan den dåvarande tyska socialdemokratin (eller proletariatets kommunistiska parti, för att använda det dåtida uttrycket) och den nutida ryska socialdemokratin påvisas. Vi ger ordet åt Mehring:

”Neue Rheinische Zeitung hade framträtt på den politiska arenan som ‘organ för demokratin’. Och även om den röda tråd, som genomgår dess artiklar, inte kan misskännas, så representerade den först och främst snarare den borgerliga revolutionens intressen mot absolutismen och feodalismen, än den redan då representerade proletariatets intressen mot bourgeoisins. Om revolutionsårens särskilda arbetarrörelse finner man i dess spalter inte mycket, men man får förvisso inte förbise, att samtidigt ett särskilt organ för Kölns arbetarförening utkom två gånger i veckan under Molls och Schappers redaktion. I varje fall är det för den nutida läsaren påfallande hur ringa intresse Neue Rheinische Zeitung ägnade den dåtida tyska arbetarrörelsen, trots att dess bästa huvud, Stephan Born, i Paris och Bryssel hade lärt av Marx och Engels och även vid denna tid skrev korrespondenser från Berlin till deras tidning. I sina ‘Minnen’ berättar Born, att Marx och Engels aldrig med ett enda ord uttryckt något missnöje med hans arbetaragitation; enligt senare uttalanden av Engels är det dock troligt att de åtminstone var missnöjda med hans agitationsmetoder. Deras missnöje var berättigat såtillvida som Born nödgades göra många eftergifter åt proletariatets ännu outvecklade klassmedvetande i den ojämförligt största delen av Tyskland, eftergifter, som var ohållbara ur ‘Kommunistiska manifestets’ ståndpunkt. Deras missnöje var oberättigat såtillvida som Born likväl förstod att hålla den av honom ledda agitationen på en jämförelsevis mycket hög nivå ... Utan tvivel hade Marx och Engels historiskt och politiskt rätt då de först och främst betraktade det som arbetarklassens viktigaste intresse att så mycket som möjligt påskynda den borgerliga revolutionen ... Bortsett från detta är det faktum, att de i april 1849 bestämde sig för en specifik arbetarorganisation och beslöt delta i den arbetarkongress, som förberetts särskilt av proletariatet öster om Elbe, ett förträffligt bevis på hur arbetarrörelsens elementära instinkt förstår att korrigera de mest geniala tänkares uppfattning.”

Alltså uttalade sig Marx och Engels först i april 1849, då den revolutionära tidningen existerat nästan ett år (Neue Rheinische Zeitung började utkomma den 1 juni 1848), för en särskild arbetarorganisation! Till dess ledde de helt enkelt ett ”organ för demokratin”, vilket inte

genom några som helst organisatoriska band var förbundet med ett självständigt arbetarparti! Detta från vår nuvarande ståndpunkt oerhörda och otroliga faktum visar oss klart hur stor skillnaden är mellan det dåvarande tyska och det nuvarande ryska socialdemokratiska arbetarpartiet. Detta faktum visar oss hur mycket mindre rörelsens proletära drag, den proletära strömmen inom den, kom till uttryck i den tyska demokratiska revolutionen (till följd av Tysklands efterblivenhet år 1848 såväl i ekonomiskt som politiskt hänseende – dess statliga söndring). Detta får man inte glömma (som det glöms av t ex Plechanov) vid bedömandet av Marx' upprepade förklaringar från denna period och något senare om nödvändigheten av att organisera en självständig partiorganisation för proletariatet. Först på grund av erfarenheten från den demokratiska revolutionen, nästan ett år senare, drog Marx i praktiken denna slutsats, så källborgerlig och småborgerlig var vid denna tid hela atmosfären i Tyskland. För oss är denna slutsats en sedan lång tid bestående, genom den internationella socialdemokratins halvsekkellånga erfarenhet förvärvad insikt, som gjorde att vi började organisera Rysslands socialdemokratiska arbetarparti. Hos oss kan det exempelvis inte bli tal om att proletariatets revolutionära tidningar skulle stå utanför proletariatets socialdemokratiska parti, att de ens för ett ögonblick skulle kunna uppträda enbart som ”organ för demokratin”.

Men den motsats, som nätt och jämt började komma till synes mellan Marx och Stephan Born, finns hos oss i desto mera utvecklade form, ju mäktigare den proletära strömmen i vår revolutions demokratiska flod framträder. Då Mehring talar om att Marx och Engels troligen var missbelåtna med Stephan Borns agitation, uttrycker han sig alltför mildt och undvikande. Så här skrev Engels om Born 1885 (i förordet till ”Enthüllung über den Kommunistenprozess zu Köln”, Zürich 1885^{*}):

Medlemmarna av Kommunisternas förbund stod överallt i spetsen för den mest framskridna demokratiska rörelsen, vilket bevisade att förbundet varit en utmärkt skola för revolutionär verksamhet. ”Sättaren Stephan Born, som verkat som aktiv medlem av förbundet i Bryssel och Paris, stiftade i Berlin ett ’arbetarbrödraskap’ [Arbeiterverbrüderung], vilket fick en betydande omfattning och upprätthölls till 1850. Born, en mycket begåvad ung man, som emellertid hade alldeles för bråttom med sin förvandling till en politisk storhet, ’förbrödrade’ sig med det mest brokiga sällskap [Krethi und Plethi], bara för att samla en skara omkring sig. Han var på intet sätt den man, som kunde skapa enhet i de motstridande tendenserna, bringa ljus i kaos. I föreningens officiella publikationer blandas således de åsikter, som representeras i ’Kommunistiska manifestet’, huller om buller med skråmässiga kvarlevor och önskemål, med brottstycken av Louis Blancs och Proudhons åsikter, med försvar för skyddstullar osv – kort sagt, man ville vara alla till lags [allen alles sei]. *I synnerhet organiserade man strejker, fackföreningar, produktionsföreningar och glömde, att det framför allt gällde att genom politiska segrar först vinna för sig det område, där man i längden fast och säkert kunde genomföra sådana saker [kursiverat av oss].* När sedan reaktionens segrar lät brödraskapets ledare förnimma nödvändigheten av att direkt delta i den revolutionära kampen, lämnades de naturligtvis i sticket av den förvirrade massa, som de samlat omkring sig. Born deltog i Dresdenupproret i maj 1849 och lyckades rädda sig. Arbetarbrödraskapet hade emellertid upprätthållits vid sidan av proletariatets stora politiska rörelse som ett helt avskilt förbund, vilket till största delen existerade endast på papperet och spelade en så underordnad roll, att reaktionen inte fann det nödvändigt att undertrycka förbundet förrän 1850 och dess filialavdelningar först flera år senare. Born, som egentligen heter Buttermilch[†], blev ingen politisk

^{*} *Avslöjanden om kommunistprocessen i Köln, Zürich 1885 – Red*

[†] När jag översatte Engels gjorde jag här ett fel i första upplagan genom att uppfatta ordet Buttermilch [kärnmjök – Red] inte som ett egennamn utan som ett appellativ. Detta misstag beredde givetvis mensjevikerna mycket stort nöje. Koltsov skrev att jag ”fördjupat Engels” (omtryckt i artikelsamlingen *Två år*), och Plechanov

storhet utan en liten schweizisk professor, som nu inte längre översätter Marx till skråspråket utan den milde Renan till sin egen sötsliskiga tyska.”

Så bedömde Engels socialdemokratins två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen!

Våra nyiskraiter strävar också med så oförnuftig iver till ekonomismen, att de för ”sitt seende av dagens ljus” förtjänar den monarkistiska bourgeoisins lov. De samlar också omkring sig en brokig publik, smickrar ekonomisterna och lockar till sig den efterblivna massan med demagogiska paroller om ”självverksamhet”, ”demokrati”, ”autonomi” etc, etc. Deras arbetarförbund existerar också ofta blott i den chlestakovska nya Iskras spalter. Deras paroller och resolutioner visar samma oförståelse för de uppgifter som tillkommer ”proletariatets stora politiska rörelse”.

Skrivet i juni–juli 1905

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 11, s 1-131

erinrar även mu om detta misstag i Tovaristj – kort sagt, det erbjöd *en utmärkt anledning till att sudda över frågan om de två tendenserna inom arbetarrörelsen* i Tyskland 1848, tendensen hos Born (besläktad med våra ekonomister) och den marxistiska tendensen. Att utnyttja en opponents misstag, även om det endast var fråga om Borns namn, är mer än naturligt. Men att använda en korrigerig av en översättning till att sudda över kärnan i frågan om de två taktiska linjerna – det är att slingra sig ifrån stridens verkliga innebörd. (Förf:s anmärkning till 1907 års upplaga – *Red*)